

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bc. Michaela Kubišová

Současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji

Diplomová práce

Praha 2008

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Milena Černá

Oponent diplomové práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji*“ zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité zdroje.

V Praze, 1. prosince 2008

.....

Michaela Kubišová

Identifikační záznam

KUBIŠOVÁ, Michaela. *Současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji [The present situation of public libraries in the Region of South Bohemia]*. Praha, 2008. 125 s. + 25 s. příl. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví 2008. Vedoucí diplomové práce PhDr. Milena Černá.

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o současném stavu veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji. Cílem práce je podat přehled o současném stavu veřejných knihoven v kraji a analyzovat a zhodnotit činnost vybraných knihoven. V úvodu je stručná charakteristika vymezené oblasti, nastíněn zdejší vývoj knihoven a knihovnictví, ale také vývoj národnostního uspořádání, protože otázka vztahu soužití českého a německého obyvatelstva zde vždy hrála významnou roli a ovlivňovala rozvoj tohoto kraje. Poté následuje popis současného stavu veřejného knihovnictví z pohledu plnění regionálních funkcí a následně je rozebírána činnost pěti vybraných městských knihoven – dvou z vnitrozemí a tří z pohraničních regionů. U všech knihoven je pojednáno o jejich historii, jednotlivých odděleních a službách v nich poskytovaných a zajímavých akcích, které knihovny pořádají pro dětské i dospělé čtenáře, případně příklady zajímavé spolupráce knihoven s ostatními kulturními, vzdělávacími a občanskými organizacemi. U knihoven z pohraničních regionů je ještě zmiňována jejich přeshraniční spolupráce s německými a hornorakouskými knihovnami. V analýze jednotlivých knihoven je převážně zohledňováno časové období posledních dvou až tří let. Součástí práce je také zhodnocení současného stavu internetizace knihoven v kraji v rámci Projektu internetizace knihoven. Práce je zpracována z dostupných zdrojů a na základě dílčích průzkumů.

Klíčová slova:

Jihočeský kraj (Česko), Jižní Čechy, Šumava, pohraničí, regionální funkce knihoven, regionální spolupráce, krajské knihovny, městské knihovny, veřejné knihovny, základní knihovny, statistiky, knihovnické služby, financování, přeshraniční spolupráce, mezinárodní spolupráce, internetizace knihoven, PIK

OBSAH:

PŘEDMLUVA	3
1 CHARAKTERISTIKA JIHOČESKÉHO KRAJE	5
1.1 CHARAKTERISTIKA KRAJE.....	5
1.2 VZNIK A VÝVOJ NÁRODNOSTNÍHO USPOŘÁDÁNÍ A NÁRODNOSTNÍCH VZTAHŮ V POHRANIČÍ V JIŽNÍCH ČECHÁCH.....	7
1.2.1 Osidlování.....	7
1.2.2 Kulturní život v 19. století.....	8
1.2.3 2. pol. 19. století.....	9
1.2.4 Období let 1900 až 1938.....	10
1.2.5 Doba poválečná.....	10
1.2.6 Období studené války.....	11
1.2.7 Současnost.....	12
2 NÁSTIN HISTORICKÉHO VÝVOJE KNIHOVEN A KNIHOVNICTVÍ V JIHOČESKÉM KRAJI SE ZAMĚŘENÍM NA NOVOHRADSKO	13
2.1 CÍRKEVNÍ KNIHOVNY.....	13
2.1.1 Cisterciácká knihovna ve Vyšším Brodě.....	13
2.1.2 Cisterciácká knihovna ve Zlaté Koruně.....	14
2.1.3 Augustiánská knihovna v Borovanech.....	14
2.1.4 Servitská knihovna v Nových Hradech.....	15
2.2 ŠLECHTICKÉ KNIHOVNY.....	16
2.2.1 Rožmberská šlechtická knihovna.....	16
2.2.2 Buquoyová šlechtická knihovna.....	17
2.3 MĚŠŤANSKÉ KNIHOVNY.....	17
2.4 VENKOVSKÉ KNIHOVNY.....	18
2.5 VEŘEJNÉ KNIHOVNY MĚSTSKÉ A VENKOVSKÉ.....	19
2.6 ŠKOLNÍ KNIHOVNY.....	19
2.7 INSTITUCIONÁLNÍ KNIHOVNY.....	19
3 SOUČASNÝ STAV VEŘEJNÉHO KNIHOVNICTVÍ V JIHOČESKÉM KRAJI	21
3.1 SOUČASNÝ STAV VEŘEJNÉHO KNIHOVNICTVÍ V JIHOČESKÉM KRAJI Z POHLEDU PLNĚNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ.....	21
3.1.1 Výchozí stav.....	21
3.1.2 Hodnocení výkonu regionálních funkcí v rámci celého kraje.....	26
3.1.2.1 Výkon regionálních funkcí v rámci celého kraje.....	26
3.1.2.2 Finanční a personální zajištění regionálních funkcí.....	35
3.2 ČINNOST VEŘEJNÝCH KNIHOVEN V RÁMCI CELÉHO KRAJE.....	37
3.2.1 Akce pro děti.....	38
3.2.2 Akce nejen pro děti.....	49
3.2.3 Akce pro knihovníky.....	52
3.3 OCENĚNÍ JIHOČESKÝCH KNIHOVEN.....	53
3.3.1 Knihovna roku.....	54
3.3.2 Kamarádka knihovna.....	56
3.4 VZDĚLÁVÁNÍ JIHOČESKÝCH KNIHOVNÍKŮ.....	57
4 ČINNOST VYBRANÝCH KNIHOVEN	59
4.1 ČINNOST VYBRANÝCH KNIHOVEN VE VNITROZEMÍ.....	59
4.1.1 Městská knihovna Tábor.....	59
4.1.1.1 Historie knihovny.....	60
4.1.1.2 MěK Tábor dnes.....	61
4.1.1.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované.....	61
4.1.1.4 Zajímavé akce pořádané knihovnou.....	63
4.1.2 Šmidingerova knihovna Strakonice.....	65
4.1.2.1 Historie knihovny.....	65
4.1.2.2 ŠK Strakonice dnes.....	66
4.1.2.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované.....	66
4.1.2.4 Spolupráce knihovny s neziskovým sektorem.....	71
4.2 ČINNOST VYBRANÝCH KNIHOVEN V POHRANIČNÍCH REGIONECH.....	73
4.2.1 Městská knihovna Prachatice.....	73

4.2.1.1 Historie knihovny.....	73
4.2.1.2 MěK Prachatice dnes.....	74
4.2.1.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované.....	75
4.2.1.4 Zajímavé akce pořádané knihovnou.....	77
4.2.1.5 Přeshraniční spolupráce MěK Prachatice.....	80
4.2.2 Městská knihovna Jindřichův Hradec.....	83
4.2.2.1 Historie knihovny.....	83
4.2.2.2 MěK Jindřichův Hradec dnes.....	84
4.2.2.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované.....	84
4.2.2.4 Databáze regionálních autorit.....	85
4.2.2.5 Zajímavé akce pořádané knihovnou	86
4.2.2.6 Přeshraniční spolupráce regionů Jindřichův Hradec a Waldviertel.....	88
4.2.2.7 Mezinárodní spolupráce knihoven z regionu Jindřichův Hradec.....	92
4.2.3 Městská knihovna Dačice.....	94
4.2.3.1 Historie Knihovny.....	94
4.2.3.2 MěK Dačice dnes.....	95
4.2.3.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované.....	96
4.2.3.4 Další služby nabízené knihovnou.....	97
4.2.3.5 Zajímavosti v životě knihovny.....	100
5 INTERNETIZACE VEŘEJNÝCH KNIHOVEN V JIHOČESKÉM KRAJI.....	101
5.1 PROJEKT INTERNETIZACE KNIHOVEN (PIK).....	101
5.1.1 Technické provedení projektu.....	101
5.1.2 Časový plán projektu.....	102
5.1.3 Finanční rozpočet projektu.....	103
5.1.4 Personální náročnost projektu.....	104
5.1.5 Finanční náročnost.....	104
5.1.6 Organizační struktura projektu.....	104
5.1.7 Ukončení.....	105
5.2 STAV INTERNETIZACE KNIHOVEN V JIHOČESKÉM KRAJI.....	105
6 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU A NÁSTIN DALŠÍHO VÝVOJE.....	109
7 ZÁVĚR.....	113
POUŽITÁ LITERATURA.....	115
POUŽITÉ ZKRATKY.....	123
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	125
SEZNAM GRAFŮ.....	125
SEZNAM TABULEK.....	126
PŘÍLOHY.....	127

PŘEDMLUVA

Záměrem diplomové práce je zmapovat současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji. Toto téma jsem si vybrala nejen proto, že z tohoto kraje pocházím a znám dobře problematiku zdejšího života, ale i na základě osobních zkušeností získaných během letních brigád v Obecní knihovně Zdíkov (okres Prachatice).

Práce je rozdělena celkem do šesti kapitol. Nejdříve stručně charakterizují oblast Jihočeského kraje a poté nastiňují, jak se vyvíjelo národnostní uspořádání a národnostní vztahy v pohraničních částech kraje. Touto problematikou se zabývám z toho důvodu, že dlouhodobé dobré sousedské vztahy mezi Čechy a Němci byly nejdříve narušeny 2. sv. válkou a pak zcela zpřetrhány 40 let trvající studenou válkou. Po pádu „železné opony“ se lidé opět pokoušejí navázat bližší kontakt, ovšem přerušené svazky mezi obyvateli obou národů není tak snadné opět spojit. Jihočeští knihovníci prostřednictvím své práce navazují nové kontakty a spolupracují s rakouskými a německými knihovnami, čímž napomáhají sblížení s oběma sousedními národy.

Následující kapitola pojednává o historickém vývoji knihoven a knihovnictví v Jihočeském kraji se zaměřením na oblast Novohradských hor a Novohradského podhůří. Nastiňuji zde počátky knihovnictví ve zdejší oblasti od vzniku církevních knihoven, přes šlechtické, měšťanské až po veřejné knihovny městské a venkovské. Krátce zde též zmiňuji knihovny školní a institucionální.

V další kapitole se již zabývám současným stavem veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji. Nejdříve charakterizují současný stav veřejného knihovnictví z pohledu plnění regionálních funkcí v rámci celého Jihočeského kraje – výkon jednotlivých regionálních funkcí a finanční a personální zajištění regionálních funkcí. Následně rozebírám činnost jihočeských knihoven v průběhu posledních pěti let (2003 - 2008). Zaměřuji se hlavně na akce pořádané pro děti a dospělé čtenáře, ale také pro profesionální i neprofesionální knihovníky. Dále uvádím úspěchy, jichž jihočeské knihovny dosáhly v rámci knihovnických soutěží. V neposlední řadě zde hovořím o vzdělávání jihočeských knihovníků. Jihočeskou vědeckou knihovnu v Českých Budějovicích a její činnost zde zmiňuji jen okrajově, protože o ní byla napsána samostatná bakalářská práce (Zuzana Kratochvílová – Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích: současný stav a perspektivy).

Ve čtvrté kapitole podrobněji popisují činnost pěti vybraných knihoven. Jedná se o dvě knihovny z vnitrozemí – Šmidingerova knihovna ve Strakonících, Městská knihovna Tábor a tři knihovny z pohraničních regionů – Městská knihovna Prachatice, Městská knihovna Jindřichův Hradec a Městská knihovna Dačice. U každé knihovny stručně uvádím její historii, poté rozebírám jednotlivá oddělení a služby v nich poskytované. Dále uvádím příklady akcí, které knihovny organizují samy nebo ve spolupráci s dalšími kulturními a vzdělávacími institucemi jak pro děti tak pro dospělé. V neposlední řadě u knihoven z pohraničních regionů hovořím o spolupráci probíhající na mezinárodní úrovni – spolupráce s hornorakouskými a německými knihovnami.

Předposlední kapitola pojednává o současném stavu internetizace knihoven v Jihočeském kraji. Nejprve popisují Projekt internetizace knihoven a poté charakterizují současný stav připojení jihočeských knihoven k veřejné síti internet.

Závěrečná kapitola je věnována hodnocení současného stavu veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji a nastínění vývoje v dalších letech.

Všechny uvedené číselné údaje pocházejí ze statistických přehledů z roku 2007, případně za 1. pol. roku 2008, a to z toho důvodu, že v době dokončení práce nejsou statistiky za rok 2008 ještě zpracovány.

Veškerou použitou literaturu cituji podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2.

1 CHARAKTERISTIKA JIHOČESKÉHO KRAJE

Základní údaje:

Rozloha: 10 055 km², tj. 12,8 % rozlohy ČR

Nadmořská výška: převážná část území 400 – 600 m n. m.

Nejvyšší místo: šumavský vrchol Plechý (1 378 m)

Nejnižší místo: hladina Orlické přehrady (350m)

Počet obcí: 623

Počet okresů: 7

Statut města mají: 43 obce

Počet obyvatel: 626 867

Hustota osídlení: 62 obyvatel na km² – nejnižší v ČR

Obr. 1: znak Jihočeského kraje

Zdroj: [18]

1.1 Charakteristika kraje

1. ledna 2000 vznikl na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., ze dne 3. 12. 1997 o vytvoření vyšších územně správních celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava ČR Budějovický kraj. Ústavním zákonem č. 176/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava ČR byl kraj 1. května 2001 přejmenován na kraj Jihočeský.

Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích je vymezený územím okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor.

Jižní Čechy jsou z geografického hlediska poměrně uzavřeným komplexem. Jádro kraje tvoří jihočeská kotlina s Českobudějovickou a Třeboňskou pánví. Na jihozápadě je obklopuje Šumava, dále pak výběžky Brd, Středočeská žulová vrchovina, Českomoravská vrchovina a Novohradské hory.

Území Jihočeského kraje není příliš bohaté na nerostné suroviny. Významným přírodním bohatstvím jsou zdejší lesy, které zaujímají více než jednu třetinu celkové plochy kraje. Z hlediska hospodářského se jedná o původní zemědělskou oblast s tradičním rybníkářstvím a lesnictvím. Průmyslová výroba je koncentrována především

v českobudějovické aglomeraci a v bývalých okresech Tábor a Strakonice. Převládá zpracovatelský průmysl – výroba potravin a nápojů, dopravních prostředků, strojů a zařízení, textilní a oděvní průmysl. Zemědělství se orientuje na rostlinnou výrobu, převažuje pěstování obilovin, olejnin a brambor. V živočišné produkci chov skotu a prasat.

Základem pro rozvoj vědy jsou pracoviště Akademie věd ČR, jejíž ústavy působící na území kraje se zaměřují na obory zejména biologické a ekologické. Vědecká práce je rovněž součástí aktivit Jihočeské univerzity se sídlem v Českých Budějovicích a Jindřichově Hradci.

Jihočeský kraj je krajem příhraničním. Na jihu sousedí s Rakouskem a na jihozápadě se Spolkovou republikou Německo. Tento příhraniční charakter regionu velmi ovlivnil jeho rozvoj, a to jak kladně tak i záporně. Do 2. sv. války zde žila převážná většina německého obyvatelstva, což se promítlo hlavně v kulturní oblasti. Obě národnosti, česká i německá, měly své vlastní instituce – školy, divadla a i knihovny. K velkým změnám došlo po ukončení 2. sv. v. po násilném odsunu Němců. Další vlnu vylidňování s sebou přinesla 50-tá léta, kdy byla rušena řada pohraničních vesnic z důvodu „ochrany“ hranic před „nepřáteli“ ze západu.

V posledních letech se umístění kraje stává opět jeho předností, neboť přináší možnost spolupráce se sousedními zeměmi Evropské unie. Území kraje se stává významnou turistickou a rekreační oblastí. [18]

Obr. 2: mapa Jihočeského kraje

1.2 Vznik a vývoj národnostního uspořádání a národnostních vztahů v pohraničí v Jižních Čechách

Nepsaným pravidlem bývá, že národnostní skladba obyvatelstva v pohraničí je pestřejší, a proto se i způsob života odlišuje od života v ostatních částech země. Pro příhraniční regiony Jihočeského kraje to platí také. Národnostní složení této oblasti se v průběhu věků velmi měnilo a vyvíjelo až k dnešní podobě. Tak jako současný vývoj ovlivňuje např. vstup ČR do EU, tak i v minulých letech se národnostní vztahy a národnostní složení měnilo v závislosti na událostech v Evropě. Mezi zlomová období, která velmi poznamenala vztahy mezi Čechy a Němci (a nejen v Pošumaví), patří období po 30-ti leté válce, éra první republiky (hlavně 2. pol. 30. let), 2. sv. v., roky 1945 – 1948 a období studené války.

1.2.1 Osidlování

Prvními obyvateli šumavského podhůří byli Keltové, které ve 4. století n. l. vystřídaly kmeny Germánů. Ale teprve příchod Slovanů na přelomu 7. a 8. století byl počátkem souvislého osidlování podhorské oblasti. Ovšem nemůžeme hovořit o osidlovací explozi. Život v podhůří nebyl totiž vůbec jednoduchý. Noví osadníci si museli zvykat na tvrdé přírodní i životní podmínky. Přesto přicházejí další a další kolonisté. První němečtí osadníci se objevují koncem 12. století, ale postupně jich stále přibývá a již v následujícím století se do té doby celkem jednostranné národnostní spektrum stává rozmanitějším. Vedle zemědělské výroby se rozvíjí hornictví, hutnictví, sklářství, dřevařství a plátenictví. Život v příhraničí je čilý a rušný i díky nově vznikajícím obchodním cestám – Zlatá stezka (Via Bohemica – Goldsteig) vedoucí z Pasova přes Vimperk do Prachatic, po které se dovážela sůl; Linecká stezka směřující z Lince přes Vyšší Brod do Netopíc a Cáhlovská stezka, která vedla z Lince přes Zaglau (Cáhlov), Dolní Dvořiště, Kaplici, Velešín, Doudleby a České Budějovice do Prahy. Jednou z nejstarších jihočeských obchodních stezek byla stezka Vitorazská. Tato stezka tvořila spojení mezi hradišti Doudleby a Weitra a vedla přes Trhové Sviny, Žár a Horní Stropnici. Od konce 13. století procházela přes Nové Hrady a v této době byla přejmenována na Českou stezku. Že tehdejší vztahy mezi Čechy a Němci byly dobré, dokládá i fakt, že Němci chodili na pivo přes hranice do českých pohostinství. Další vlnu kolonizace i vyšších horských oblastí přerušila 30-ti letá válka, s níž přišel velký hospodářský úpadek i na jih Čech. Nastal prudký pokles obchodu

a výroby, zemědělská půda přestala být obdělávána, řada měst a vesnic byla vypálena. Následná rekatolizace způsobila odchod mnoha šlechtických a měšťanských rodů ze země, což mělo za následek rozprodej, darování či zastavení opuštěných panství cizincům. Nové složení feudálních vlastníků půdy negativně ovlivnilo národnostní vývoj příhraničí, protože s sebou neslo příliv kolonistů z Rakouska i Bavorska, které zásadně změnilo národnostní strukturu Šumavy a jižních Čech vůbec. Především v důsledku doosidlování se v této době vytvořil protiklad mezi českou podhorskou oblastí a jazykově německým horským pásmem. Národnostní poměry vzniklé v 17. století vydržely v relativně stejné podobě až do 1. poloviny 20. století. [46, 59]

1.2.2 Kulturní život v 19. století

V 1. polovině 19. století se v obyvatelích příhraničních regionů stále více probouzí národní a politické vědomí. Do té doby se kulturní život rozvíjel velmi pomalu a těžkopádně a svůj zenit zaznamenal až po roce 1860. Vedle ochotnických divadel začínají vznikat i spolky pěstující četbu. Například v Prachaticích fungoval literární spolek, jehož knihovnu založil a obstarával zdejší kaplan Antonín Puchmajer. Přesto se zpočátku národně obrozenecké tendence spíše projevovaly ve větších městech. Šumava jako taková zůstala v době revolučního vření a i v následujících letech bez významnějšího nacionalistického hnutí. Silný vliv zde měli konzervativní zástupci šlechtických velkostatků. Větší změny přicházejí roku 1860, kdy dochází k radikálním změnám v politickém systému rakouské monarchie. To je jeden z podnětů ke vzniku dalších spolků, jejichž valná většina měla jasné národní vymezení. Smíšené českoněmecké spolky existovaly pouze v menší míře, převážně v oblastech, kde žila obě etnika pohromadě. Spolky pracovaly převážně jen na místní úrovni, ale řada jich měla i regionální či dokonce celozemskou působnost. Mezi nejvýznamnější a nejpočetnější šumavské spolky patřil Böhmerwaldbund (1884), jehož základním úkolem bylo posílit německé sounáležitosti na Šumavě formou politické, kulturní i ekonomické osvěty. Velkou pozornost Böhmerwaldbund věnoval zakládání veřejných knihoven a čítáren, pořádání kulturních podniků a slavností a hospodářským aktivitám. Paradoxem je, že ani tato organizace se nevyhnula kritice ze strany německých radikálně nacionalistických a antisemitických skupin. Českým protějškem Böhmerwaldbundu se stala Národní jednota Pošumavská (NJP) (1884), která velkou pozornost věnovala těm národnostně smíšeným oblastem, kde docházelo ze strany německé správy k poněmčování či dokonce migraci Čechů z měst

a obcí. NJP pozorně sledovala národnostní poměry v jednotlivých lokalitách, vyhodnocovala příslušné pozice českého školství i osvětově-kulturní činnosti a na základě zjištěných skutečností pořádala různé společenské a hospodářské aktivity. Její prací bylo i zakládání veřejných knihoven a čítáren a tzv. Národních domů = center kulturně-společenského života. Vedle NJP vznikají další spolky, které mají buď českou nebo německou obdobu. Důležitou roli hrály také jednotlivé místní organizace Sokola, vznikající v obcích s českou menšinou.

Obě strany se snažily co nejvíce prosazovat své zájmy, a tak občas docházelo i k vzájemnému obviňování z plánované germanizace či čechizace některých měst a obcí. [59]

Tab. 1: Poměr českého a německého obyvatelstva na konci 19. století

	Češi		Němci	
	1880	1890	1880	1890
Okresní hejtmanství Prachatice				
Soudní okres Vimperk	9603	11359	16759	16945
Soudní okres Prachatice	12350	11437	11269	10736
Soudní okres Volary	17	13	7534	7559
Okresní hejtmanství Český Krumlov				
Soudní okres Český Krumlov	13867	14880	13731	16181
Soudní okres Horní Planá	139	180	15155	15251
Okresní hejtmanství Kaplice				
Soudní okres Kaplice	2107	1956	18049	17767
Soudní okres Vyšší Brod	20	13	17469	16974

Zdroj [59]

1.2.3 2. pol. 19. století

Společný život Čechů a Němců na konci 19. století plynul v šumavském a novohradském příhraničí klidně a spokojeně. Převážná většina českých obyvatel v národnostně smíšených oblastech plynule mluvila německy, mnoho dětí chodilo do německých škol, řada Čechů byla zaměstnávána v německých podnicích, uzavírala se česko-německá manželství. Česko-německé soužití bylo do značné míry ovlivňováno obecní, školskou a kulturní politikou místních radnic a obecních zastupitelstev. Přes různé názory spolků ohledně malé národnostní uvědomělosti českého obyvatelstva ve smíšených regionech zde panovala tolerance k národnostnímu cítění na obou stranách.

1.2.4 Období let 1900 až 1938

Vznik ČSR přinesl mnoho změn i do jihočeského pohraničí. Došlo k posílení českého vlivu, k rozšíření spolkové činnosti a k částečné migraci. Německá strana viděla v tomto rostoucím vlivu snahu československého státu o čechizaci šumavských oblastí. V roce 1935 v květnových volbách velkého úspěchu dosáhla Sudetendeutsche Partei (Henleinovci), jejíž vliv v pohraničí neustále rostl i přes řadu antifašistických demonstrací a napětí mezi oběma etniky narůstalo. Definitivní zlom nastal 29. září 1938 uzavřením Mnichovské dohody mezi západními velmocemi a hitlerovským Německem, na základě níž byla oblast Sudet podstoupena Německu. Jednalo se o odtržení rozsáhlého území, důležitého strategicky i průmyslově. Bylo zabráno území okresů Český Krumlov a Kaplice, které se stalo součástí Horních Rakous – župy Horní Dunaj (Gau Oberdonau), novohradský soudní okres připadl župě Dolní Rakousko (Niederdonau) a zbývající části Šumavy (jižní a západní Čechy) byly připojeny k župě Bavorská Východní marka (Bayerische Ostmark). Na základě těchto událostí došlo k definitivnímu rozchodu mezi českým a německým obyvatelstvem v kraji, proběhla rozsáhlá migrační vlna do vnitrozemí, výrazně se změnila národnostní skladba obyvatelstva. Následky těchto událostí se promítají i v současné době a jsou zdrojem mnoha potenciaálních konfliktů. [59]

1.2.5 Doba poválečná

Snad ještě více než období 2. sv. v. ovlivnily česko-německé vztahy první poválečné roky. V této době došlo celkem ve třech etapách k odsunu německého obyvatelstva z ČSR. Období od května do konce června 1945 je charakterizováno jako tzv. „divoký odsun“, který doprovázela řada násilností vůči německému etniku. Nutno podotknout, že v jihočeských oblastech nedocházelo k takovým projevům násilí a brutality jako např. v severních Čechách nebo na jižní Moravě. Na počátku 50-tých let došlo k poslední fázi odsunu¹.

Poválečné události od základu změnilly jak celkovou národnostní strukturu obyvatelstva pohraničí, tak v konečném důsledku i tvárnost krajiny, neboť staré vazby byly zpřetrhány a bylo na nových osadnících, jak se dokáží vypořádat s pro ně neznámou krajinou. Původní německé vesnice byly buď vylidněny nebo jejich obyvatele čekal odsun

¹ Je nutné poznamenat, že protiněmecké nálady v tehdejším ČSR se nijak nelišily od nálad panujících ve zbytku Evropy. Jednalo se o zcela bezprostřední důsledek předchozích 6 let. V případě ČSR je důležité si uvědomit, že zde hrála významnou roli i Mnichovská dohoda, a to, co po ní následovalo. Tím neomlouvám poválečné události, jen je zapotřebí si dát do souvislosti historická fakta.

a Čechů za války v pohraničí zůstalo minimum. Přestože se již v květnu 1945 navraceli lidé, kteří museli své domovy opustit v září 1938, byl vládou ČSR vyhlášen proces osídlování pohraničí, a to hlavně z toho důvodu, aby bylo zajištěno spolehlivé a ekonomicky aktivní obyvatelstvo za odsunutých Němců. Poválečné období zanechalo v oblasti jihočeského regionu nesmazatelnou dějinnou stopu. Odsunem německého obyvatelstva a následným osídlením se zde radikálně změnila národnostní struktura. Toto etnické a etnografické specifikum se samozřejmě odrazilo i ve společenském a kulturním vývoji v dalších letech, kdy se vytvářely zcela nové postoje, zvyky a tradice. [59]

1.2.6 Období studené války

Šumavě a Novohradským horám, jako hraničním horám, byl vždy přisuzován důležitý strážný význam. Česko-bavorská a česko-rakouská hranice byla volně prostupná až do 30. let 20. století, což jak již bylo řečeno, vedlo k rozmanitému národnostnímu složení a s tím spojeným kulturním, sociálním i hospodářským rozvojem. Poválečné uspořádání Evropy a následné převzetí vládnoucí moci v Československu komunistickou stranou v únoru 1948 přineslo opět velké změny i do šumavského příhraničního regionu. Tehdejší Československo se nacházelo přesně na hranici tzv. „železné opony“, která rozdělovala Evropu na západní a východní. Toto rozdělení mělo za následek postupné uzavírání česko-bavorské a česko-rakouské hranice za účelem ochrany před „nepřítelem ze západu“ a budování rozsáhlého „území nikoho“. Pohraniční regiony se proměnily v periferní oblast, kde byl veškerý život podřizován vojenským a bezpečnostním cílům. Tím vším byl potlačován jakýkoliv rozvoj kulturního, sociálního i hospodářského života. V dubnu 1951 se začalo budovat zakázané pásmo, což byl pruh území od státní hranice do hloubky až 2000 m a z tohoto území bylo veškeré obyvatelstvo vystěhováno. Na zakázané pásmo navazovalo hraniční pásmo hluboké 2-6 km v nepřehledném terénu, v lesních horských komplexech až 10 km. Řada dříve živých obcí zpusťla, řada jich zmizela z map navěky, zanikly pro Šumavu tak typické roztroušené samoty. Stavení v oblasti vojenských újezdů sloužila jako terče při vojenských cvičeních. V šumavském horském pásmu byla přibližně 1/3 oblasti vojenským pásmem, 1/3 hraničním pásmem a pouhá 1/3 byla volně přístupná veřejnosti. [46, 59]

1.2.7 Současnost

Listopadové události v roce 1989 a pád železné opony přinesly svobodu a nový život i do nejvzdálenějších koutů Šumavy. Do téměř vylidněných obcí se vrátil život. Začaly se opět rozvíjet kulturní a hospodářské vztahy s německými a rakouskými sousedy.

2 NÁSTIN HISTORICKÉHO VÝVOJE KNIHOVEN A KNIHOVNICTVÍ V JIHOČESKÉM KRAJI SE ZAMĚŘENÍM NA NOVOHRADSKO

Knihovny v prostoru Novohradských hor a Novohradského podhůří měly na tomto území již od středověku důležitou roli. Jejich zakladatelé, ať již se jednalo o církevní instituce, šlechtické rody nebo osoby z okruhu vzdělaných měšťanů, shromažďovali knihy nejen s cílem získávání informací, prohlubování vědomostí, i s cítem pro estetickou a reprezentativní funkci knihy. Dochované soubory, jednotlivé svazky nebo jen katalogy či seznamy knih ukazují na značně vysokou knižní kulturu zdejšího regionu.

2.1 Církevní knihovny

Počátky dějin knižní kultury jsou úzce spjaty se šířením křesťanství a zejména latinským ritem. Ne jinak tomu bylo i v Jižních Čechách. Vznik klášterních fundací byl významným činitelem šíření vzdělanosti a knižní kultury. Největší dosah a význam měly fundace cisterciáckých klášterů, které v Českých zemích začínaly být zřizovány ve 13. století. V Novohradských horách se této roli šíření vzdělání ujaly kláštery ve Vyšším Brodě (1259) a ve Zlaté Koruně (1263). Jednalo se o cisterciácké kláštery s významnými knižními celky. Podstatnou roli při formování těchto regionálních klášterních knihoven sehrály mateřské kláštery, jejichž bibliotéky obsahovaly větší počet rukopisů. [46]

2.1.1 Cisterciácká knihovna ve Vyšším Brodě

Založení vyšebrodského kláštera inicioval šlechtický rod Rožmberků. Základní knižní výbavu knihovna získala z mateřské klášterní knihovny ve Wilheringu, kde se o tomto převodu dochovaly záznamy. Již v počátcích svého vzniku byl pořízen k vyšebrodské knihovně seznam knih. Zajímavostí je, že mezi nimi byl velký počet komputistických knih, které se zabývaly výpočty pro tehdejší církevní kalendáře. Ze strany zakladatele knihovna neobdržela žádný knižní dar, neboť to tehdy nebylo zvykem. Svou skladbou patřila vyšebrodská knihovna k největším a nejvýznamnějším knižním celkům svého druhu. [46]

2.1.2 Cisterciácká knihovna ve Zlaté Koruně

Klášter ve Zlaté Koruně vznikl z popudu českého krále Přemysla Otakara II.. Z tohoto důvodu se lze tedy domnívat, že první soubory knih, včetně reprezentativní literatury, klášteru poskytla knihovna mateřského kláštera Svatého Kříže. První vlastní přírůstek knihovna zaznamenala v roce 1293, kdy si dal opat Heřman vyhotovit graduál a bibli. Graduale ordinis se v klášterní knihovně uchoval až do roku 1785. Mniši si tohoto manuskriptu velice vážili a používali jej ještě v polovině 17. století. Na přelomu 13. a 14. století si zlatokorunští cisterciáci pořizovali další základní knihy, které používali při bohoslužbách. Za připomínku stojí, že liturgické knihy (antifonáře, lekcionáře, polektá, homiliáře) často nebyly uloženy v klášterní knihovně, ale stávaly se součástí chrámového pokladu. Během 14. století získala knihovna řadu děl soudobých teologů a filozofů. Knihy byly pořizovány nejen koupí, ale také odkazem nebo darem klášteru. V době husitských válek se kolekce cenných předmětů, a tedy i knih, nejen ze zlatokorunského kláštera ocitla pod ochranou Rožmberků na krumlovském hradě. V bohaté zlatokorunské knihovně byla zastoupena díla exegetická, homiletická, knihy systematické teologie, filozofie, historie, hagiografická a moralistní exempla, právnické spisy, rétorické příručky, jazykovědné práce, literatura o gramatice a poezii, didaktické spisy, slovníky a další. Nechyběly ani praktické příručky. Do knihovny se dostalo také několik prvotisků, některé z nich ještě jako dary v 17. století. Knihovna získala kvalitní literaturu rovněž díky odkazům vzdělaných osobností, například z knihovny Václava z Rovného či z majetku Abrahama Albina z Helfenburku. V letech 1608 až 1785 byla knihovna obohacena o barokní literaturu. Prvním známým knihovníkem byl Pavel Stohandl, který v klášteře působil do roku 1665. V době působení opata Matěje Ungara bylo mnoho starých knih převázáno. Avšak ani tato klášterní knihovna nemá jednotnou podobu, ačkoliv se o to někteří představení pokoušeli. Na základě zrušovacího dekretu v roce 1785 byl pořízen soupis veškerého inventáře kláštera a tedy i knih. V době zrušení kláštera a zániku knihovny obsahoval její fond 2 283 titulů v maximálně 3 337 svazcích. Knihy byly rozděleny do 34 skupin podle obsahu a formátu. Další osudy knihovny ve zlatokorunském klášteře jsou známé jen částečně a stejně tak nesnadno je možné dohledat a identifikovat knihy z jejího fondu. [46]

2.1.3 Augustiánská knihovna v Borovanech

Knihovna augustiánského kláštera v Borovanech byla menší a méně významnou klášterní knihovnou řádu augustiánů. Vznikla zřejmě v souvislosti se založením borovanského kláštera v roce 1455. O skladbě knih se nedochovalo mnoho informací. Lze se domnívat, že značnou měrou se na její podobě podíleli příchozí augustiánští kanovníci, kteří přišli z kláštera v Třeboni, kde byla velmi bohatá knihovna. Jisté je, že klášter si z finančních důvodů nemohl dovolit pořizovat vlastní knihy a pravděpodobně používal základní bohoslužebnou literaturu z třeboňského kláštera. Díky ochraně Rožmberků se klášter udržel do roku 1564, kdy byl sekularizován a jeho hospodářská struktura byla rekonstruována rožmberskými úředníky. Ani v souvislosti s tímto rozhodnutím neprojevil Vilém z Rožmberku o klášterní knihovnu zájem a ta se stala součástí rožmberské knihovny až po nástupu Petra Voka. [46]

2.1.4 Servitská knihovna v Nových Hradech

Knihovna kláštera servitů v Nových Hradech patřila mezi úctyhodné knižní celky. V roce 1677 povolal rod Buquoyů do Nových Hradů řád servitů, který v tomto období získal mnoho příznivců zejména mezi tzv. novou šlechtou. V 17. století se totiž otevřel prostor pro působení servitů v okrajových a méně zalidněných částech českých zemí a servité často získávali nové fundace v místech pod správou šlechty, která měla blízký vztah k Habsburkům. Knihy dochované v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích dokládají, že v servitské knihovně byl velký počet titulů oslavujících Matku Boží. Jednalo se o modlitební knihy, rozjímání a rukopisy ve formě rozmlouvání o duchovní správě služebníku Řádu Panny Marie. Součástí fondu byly rovněž kalendáře a oficia pro provincii servitů v Čechách a na Moravě, liturgické knihy, zpěvníky, stejně tak jako řádová literatura. Kromě titulů z dogmatické teologie byly zařazeny v knihovně i historické a právnické spisy, homiletická literatura a poetické spisy. Rozličné modlitební knihy, písně a zpěvníky s mariánskou tematikou jen dokládají pastorační zaměření řádu. Protože servité byli právě v menších místech pověřováni vyučováním, byly součástí servitské knihovny i dobové učebnice gramatiky, psaní, počítání, slovníky a jazykové příručky pro výuku především němčiny a latiny, dále různé učitelské přípravy na vyučování, didaktické tituly. Kromě toho se také servité podíleli na organizaci poutních procesí, na nichž kromě jiného prodávali drobné poutní tisky. Jednalo se o tehdy zcela běžné a všem dostupné tištěné poutní písně, modlitby a různé kramářské tisky. Také novohradská servitská klášterní

knihovna byla po zrušení řádu v roce 1785 rozptýlena a v současné době se její fragmenty nacházejí v četných knihovních fondech. [46]

2.2 Šlechtické knihovny

Na území Novohradských hor jsou šlechtické knihovny zastoupeny hlavně knihovnami dvou známých mocných aristokratických rodů – Rožmberků a Buquoyů.

2.2.1 Rožmberská šlechtická knihovna

Rožmberská knihovna byla jednou z největších českých šlechtických knihoven předbělohorského období a je možné ji srovnávat s velkými knihovnami známých střeoevropských sběratelů. Rodová knihovna Rožmberků vznikala několik staletí a rozrůstala se díky různým promyšleným akvizičním způsobům: nákupy podle dostupných katalogů na českém i zahraničním trhu, odkoupením titulů od jiných šlechticů a vzdělanců, knižními dary, začleněním knih z pozůstalostí příslušníků rodu atd. Knihy vlastnili Rožmberkové v Českém Krumlově již ve 14. století. Petr IV. z Rožmberka již patrně vlastnil několik set svazků. Knihy si také vyměňoval a půjčoval se vzdělanými osobnostmi a církevními knihovnami. Podíl Viléma z Rožmberka se projevil nejvíce v oboru poetika a medicína nákupem herbářů a lékařských knih. Knihovna měla tehdy soukromější charakter a spíše uživatelský ráz. Teprve v souvislosti s nástupem Petra Voka v roce 1592 lze hovořit o rozvoji knihovny, a to díky vladařově zálibě ve sběratelství a bibliofilii. Již kolem roku 1610 měla rožmberská knihovna více než 10 000 titulů v 8 000 svazcích. Díky rozhodnutí Petra Voka převzít knihy z knihoven zrušených klášterů získala knihovna značný počet rukopisů. Petr Vok si pořizoval více bratrské literatury, před právními spisy upřednostňoval díla o historii a hudebniny. Bohemika z rožmberské knihovny představují významnou sbírku, důležitou z hlediska dějin českého knihtisku, neboť v knihovně se nacházelo 11 % všech v českém jazyce vydaných děl vytištěných v českých a moravských tiskárnách 16. století. Knihovna obsahovala také turcika či práce, na nichž se Rožmberkové podíleli autorsky nebo finančně. Přestože se jedná o rodovou šlechtickou knihovnu, nebyla rožmberská knihovna zcela uzavřena lidem, ale její poměrná část byla zpřístupněna lidem poblíž dvora i některým Vokovým služebníkům.

Výjimečnost rožmberské knihovny spočívá v jejím lístkovém katalogu, který v letech 1602 – 1611 vytvořil Václav Březan, rožmberský knihovník, archivář a historik.

Katalogy byly v té době výjimečnou záležitostí, a proto je rožmberský lístkový katalog velmi ojedinělý, a to dokonce ve středoevropském kontextu. Oborově-lokační katalog byl Březanem vytvořený pro celou knihovnu.

Rok 1611 znamenal pro rozsáhlou rožmberskou rodovou knihovnu počátek smutného konce. Zatímco z jiných podobných knihoven vznikaly v pozdější době zemské knihovny zpřístupněné veřejnosti, rožmberská knihovna byla po krátkém období, kdy byla ve vlastnictví Švamberků a posléze Habsburků, rozvrácena. Přispěly k tomu nevrácené výpůjčky, rozkrádání v době švédské okupace Prahy za třicetileté války, navrácení některých svazků znovuoobením klášterům v Třeboni a Borovanech, neuvážené prodeje a hlavně převoz velké části knihovny do Švédska roku 1649. Několik set dochovaných knih z rožmberské knihovny může pouze naznačit její původní rozsah a oborovou rozmanitost. [46]

2.2.2 Buquoyová šlechtická knihovna

Šlechtická knihovna rodu Buquoyů se svým počtem svazků řadí mezi rozsáhlé knižní soubory a v kontextu jihočeských šlechtických knihoven patří mezi největší celky. Knihovnu založil hrabě Jiří Buquoy (1781 – 1851), který byl nejen velmi vzdělaným a moderním šlechticem, ale i úspěšným podnikatelem, a toto vše se odráželo ve skladbě fondu knihovny. Knihovna obsahovala díla o historii, vědecké spisy, poezii (řadou děl byl autorem sám hrabě), ale i jazykové učebnice, lingvistické příručky, slovníky, encyklopedie. V buquoyové knihovně byla také zastoupena díla se sklářskou tematikou, odborná díla o moderní technice a vyspělých technologiích, tituly z oboru práva a teologie, lékařské spisy a v neposlední řadě i hospodářské spisy, statistické zprávy, popisy cizích krajů či kartografická díla. Velmi pozoruhodná je kolekce mnoha zednářských knih, která hraběcí knihovnu řadí mezi knižní sbírky s největším počtem zednářské literatury v českých zemích. Hrabě byl v pravém slova smyslu polyhistor s evropským rozhledem, který neváhal do knihovny investovat relativně velkou část financí. Po 2. světové válce byla buquoyová knihovna stejně jako všechny zámecké knihovny zestátněna. V současnosti je knihovna ve správě Národního muzea. [46]

2.3 Měšťanské knihovny

Existenci měšťanských knihoven v oblasti Novohradska dokládá jen velmi malé množství pramenů. Přesto lze vyjádřit teoretický předpoklad, že knihy a knižní soubory byly na zdejším území součástí měšťanských domácností již v 15. století. Je zřejmé, že si úředníci v rožmberských i bučovských službách knihy pořizovali. Také rychtáři a radní, kteří byli mimo jiné pověřeni výkonem soudní moci, museli studovat dobové právo. V souvislosti s rozvojem knihtisku a s větší dostupností literatury, díky působnosti významných regionálních tiskáren, se knihy postupně staly zcela obvyklou součástí měšťanských domácností. [46]

2.4 Venkovské knihovny

Do dnešní doby se bohužel dochovala pouze torza kolekcí knih, které se postupně – zejména v průběhu 18. a 19. století, objevovaly i v domácnostech ve venkovském prostředí zemědělců a řemeslníků. Dosud tento typ knihoven stojí téměř stranou pozornosti odborníků, přestože i zbytky těchto často nenáročných a utilitaristicky koncipovaných sbírek dokládají kulturní úroveň obyvatelstva zdejšího regionu.

Konkrétní ukázkou venkovské knihovny je nepočtený soubor knih Antonína Mráze ze Stráče u Kaplice, který si pořizoval literaturu užitečnou pro svou zemědělskou činnost. Také si kupoval různé příručky s radami pro spokojený rodinný život, učebnice češtiny, matematiky a přírodopisu. Ovšem i v jeho knihovně převažovaly tituly náboženské literatury – katolické zpěvníky, modlitební knihy, výklady evangelia a špalíčky (= svázané modlitby a písně zakoupené na poutích). Díky jeho vzdáleným potomkům se nám dochovaly do dnešní doby fragmenty této jeho knihovny.

Ve venkovském prostředí se velké oblibě těšily rozličné velkonákladové edice lidového čtení a četba pro ženy.

Ještě v době, kdy už existovaly první veřejné knihovny, fungovaly soukromé venkovské knihovny, především knihovny učitelů, jako „veřejné“ knihovny a sehrály důležitou funkci při šíření osvěty v řídko obydlených a těžko dostupných horských oblastech.

Jak pro měšťanské, tak i pro venkovské privátní knihovny 19. století a 1. poloviny 20. století platilo, že na území Novohradska byly tyto knihovny v mnoha případech díky vlivu německého etnika takřka bilingvní, tedy dvojjazyčné – česko-německé. [46]

2.5 Veřejné knihovny městské a venkovské

Sít veřejných knihoven se v českém prostředí začala systematicky budovat ve 2. polovině 19. století. Velký podíl na shromažďování knih za účelem absenčních zápůjček i prezenčního studia cennějších dokumentů měly spolky. V Jižních Čechách to zejména byly Národní jednota Pošumavská a Matice česká. V důsledku toho si mohli za nízký poplatek půjčovat zpočátku čtenáři ve městech a později i venkovské obyvatelstvo. Na počátku 20. století vznikaly i první venkovské veřejné knihovny, které byly podporovány z obecních rozpočtů, sbírek a darů. Například veřejná knihovna v Besednici vznikla v roce 1923, první zmínky o knihovně v Dolním Dvořišti pocházejí z roku 1937, zatímco knihovna v Kaplici klade své počátky až do roku 1953.

V dnešní době je síť veřejných knihoven na Novohradsku poměrně hustá, většina z nich je připojena na internet a v místě svého působení často plní funkci informačního centra. [46]

2.6 Školní knihovny

Školní knihovny vždy měly a doposud mají zcela specifický knižní fond. Co se týká oblasti Novohradska, tak za zmínku určitě stojí školní knihovna v Trhových Svinech, z jejíhož fondu se některé knihy dostaly do sbírek dnes již bohužel neexistujícího Okresního muzea v Trhových Svinech. Tato knihovna obsahovala mimo jiné i rukopisy, což byly většinou opisy a výtahy z různých učebnic. Někdy byly tyto rukopisy podepsány přímo autorem opisu, neboť to byli právě venkovští učitelé, kteří si přivydělávali opisováním a jednoduchým ilustrováním modlitebních knih. Jedním z nich byl i borovanský učitel Josef Miller, který pořídil nedatovaný opis učitelské přípravy pro výuku české gramatiky. V souvislosti s rozvojem školství vznikaly školní knihovny určené pro potřeby žactva 1. a 2. stupně i studentů středních škol a učňovských oborů. Takové knihovny existovaly v Kaplici i Nových Hradech. [46]

2.7 Institucionální knihovny

Institucionální knihovny jsou velmi specifickými soubory odborné literatury, většinou určené pouze pro potřeby odborných pracovníků, jejichž kmenové ústavy vědeckých institucí měly či dosud mají pobočky s příručními knihovnami v menších

městech. Zejména se jedná o knihovny jednotlivých ústavů AV ČR působících na území ČR – např. v Nových Hradech, v Jindřichově Hradci či v Českých Budějovicích. [46]

3 SOUČASNÝ STAV VEŘEJNÉHO KNIHOVNICTVÍ V JIHOČESKÉM KRAJI

3.1 Současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji z pohledu plnění regionálních funkcí

3.1.1 Výchozí stav

Regionální funkce pro knihovny v Jihočeském kraji jsou poskytovány ze Zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), z programu Podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a z Metodického pokynu Ministerstva kultury k zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven a jejich koordinaci na území České republiky. Dotaci na výkon regionálních funkcí poskytuje Jihočeský kraj jako zřizovatel Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích.

Veřejné knihovnicko-informační služby v Jihočeském kraji zajišťuje knihovní síť, která je tvořena krajskou knihovnou, městskými a místními knihovnami. Funkcí krajské knihovny je pověřena Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích (dále jen JVK).

Pro Jihočeský kraj je charakteristické, že regionální funkce byly poskytovány i v předchozích letech. Nemusely být tedy znovu obnovovány v souvislosti s novými úkoly stanovenými v rámci knihovního zákona a programu Podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven.

Na území Jihočeského kraje působí v současnosti celkem 676 knihoven včetně poboček. Z hlediska výkonu regionálních funkcí je systém knihoven tvořen krajskou knihovnou, tj. Jihočeskou vědeckou knihovnou v Českých Budějovicích a devíti vybranými základními knihovnami, které jsou na základě písemné smlouvy s JVK pověřeny plnit regionální funkce. Jsou to Městské knihovny v Českém Krumlově, Dačicích, Jindřichově Hradci, Milevsku, Písku, Prachaticích, Strakonících, Táboře a Třeboni. Region Jindřichův Hradec je pro svoji územní rozlehlost rozdělen na 3 oblasti, a proto na jeho území jsou výkonem regionálních funkcí pověřeny 3 knihovny. Městská knihovna v Jindřichově Hradci zajišťuje celookresní systém a služby pro všechny profesionální knihovny okresu, knihovny v Třeboni a v Dačicích obsluhují pouze

neprofesionální knihovny ve své oblasti. JVK zároveň zajišťuje regionální funkce pro základní knihovny bývalého okresu České Budějovice.

Jihočeský kraj je tvořen celkem 7 okresy, z nichž 3 leží na česko-rakouské hranici a 1 na česko-německé hranici. Výkonem regionálních funkcí v těchto regionech jsou pověřeny Městské knihovny v Českém Krumlově, Dačicích, Jindřichově Hradci, Prachaticích a Třeboni.

K 31.12. 2007 tedy pracuje v Jihočeském kraji celkem 676 knihoven včetně poboček. Z toho je 10 knihoven (s 27 pobočkami) zajišťujících výkon regionálních funkcí, 73 knihoven (s 29 pobočkami) s profesionálním knihovníkem a 499 knihoven (s 38 pobočkami) s neprofesionálním knihovníkem.

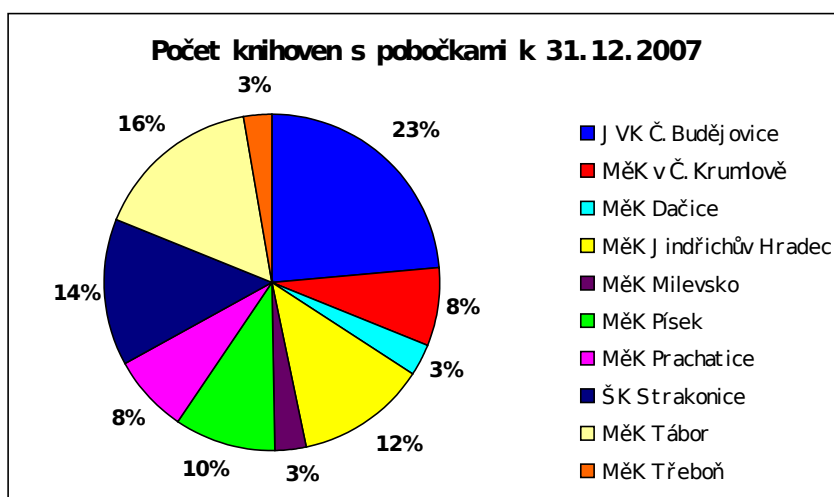
Bohužel stále ne všechny knihovny fungující v Jihočeském kraji jsou zaevidované na Ministerstvu kultury ČR. Nově evidovanými knihovnami se v roce 2007 staly knihovny: Hracholusky, Kraselov, Záhorčice, Probulav, Volfířov, Nerestce a Číčenice. Ovšem i v roce 2007 došlo ke zrušení některých knihoven, a to: Koloměřice, Doubravka, Pašovice, pobočka Zámostí, Radošovice a Orlík. [17]

Tab. 2: Síť evidovaných knihoven v Jihočeském kraji k 1. 1. 2008

Region	Pověřená knihovna + její pobočky	Profesionální knihovny + jejich pobočky	Neprofesionální knihovny + jejich pobočky	Specializované knihovny
Č. Budějovice	1+4	13+2	123+2	1
Č. Krumlov	1+3	10+5	30+3	
Dačice	1+5	0	17+4	1
J. Hradec	1+1	10+6	51+12	3
Milevsko	1	2+1	14+2	0
Písek	1+5	5+5	53	1
Prachatice	1	10	38	1
Strakonice	1+3	10+3	67+1	6
Tábor	1+6	13+7	70+13	0
Třeboň	1	0	16+1	0
Celkem 2008	10+27	73+29	479+38	13
<i>Celkem 2007</i>	<i>10+27</i>	<i>73+30</i>	<i>475+38</i>	<i>12</i>
<i>Celkem 2006</i>	<i>10+27</i>	<i>73+30</i>	<i>469+38</i>	<i>11</i>

Zdroj: [17]

Podíl jednotlivých pověřených knihoven na počtu obsluhovaných knihoven

Graf 1: Podíl jednotlivých pověřených knihoven na počtu obsluhovaných knihoven

Zdroj: [17]

Tab. 3: Vývoj počtu obsluhovaných knihoven od roku 2002

Pověřená knihovna	Počet obsluhovaných knihoven					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
České Budějovice	166	161	140	140	140	136
Český Krumlov	40	40	40	49	49	48
Dačice	22	20	19	18	19	21
Jindřichův Hradec	91	86	81	82	82	81
Milevsko	0	18	19	19	19	19
Písek	96	64	64	63	63	63
Prachatice	55	55	43	45	46	47
Strakonice	111	101	75	77	81	84
Tábor	132	132	103	104	104	103
Třeboň	14	16	15	18	17	17
Celkem	727	693	599	615	620	619

Zdroj: [17]

Celkový počet obsluhovaných knihoven po roce 2002 klesal. Od roku 2004 se totiž do počtu obsluhovaných knihoven počítají pouze knihovny evidované na Ministerstvu kultury ČR, a to způsobilo velký pokles obsluhovaných knihoven. Ale v rámci stále probíhající evidence počet obsluhovaných knihoven stoupá.

Současné zajištění regionálních funkcí v jednotlivých regionech Jihočeského kraje: [17]

Region České Budějovice

- zajišťuje Jihočeská vědecká knihovna v ČB,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 13 (+2 pobočky),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 123 (+2 pobočky),
- počet metodických pracovníků: 2,5.

Region Český Krumlov

- zajišťuje Městská knihovna Český Krumlov,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 10 (+5 poboček),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 30 (+3 pobočky),
- počet metodických pracovníků: 1

Region Dačice

- zajišťuje Městská knihovna Dačice,
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 17 (+4 pobočky),
- počet metodických pracovníků: 0,8.

Region Jindřichův Hradec

- zajišťuje Městská knihovna Jindřichův Hradec,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 10 (+6 poboček),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 51 (+12 poboček),
- počet metodických pracovníků: 2.

Region Milevsko

- zajišťuje Městská knihovna Milevsko,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 2 (+1 pobočka),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 14 (+2 pobočky),
- počet metodických pracovníků: 0,5.

Region Písecko

- zajišťuje Městská knihovna Písek,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 5 (+5 poboček),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 53,
- počet metodických pracovníků: 2,5.

Region Prachaticko

- zajišťuje Městská knihovna Prachatice,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 10,
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 38,
- počet metodických pracovníků: 1.

Region Strakonicko

- zajišťuje Šmidingerova knihovna Strakonice,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 10 (+3 pobočky),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 67 (+1 pobočka),
- počet metodických pracovníků: 4.

Region Táborsko

- zajišťuje Městská knihovna Tábor,
- počet obsluhovaných profesionálních knihoven: 13 (+7 poboček),
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 70 (+13 poboček),
- počet metodických pracovníků: 4.

Region Třeboňsko

- zajišťuje Městská knihovna Třeboň,
- počet obsluhovaných neprofesionálních knihoven: 16 (+1 pobočka),
- počet metodických pracovníků: 0,5.

Obr. 3: mapa J. kraje s vyznačenými jednotlivými regiony

Zdroj: [10]

3.1.2 Hodnocení výkonu regionálních funkcí v rámci celého kraje

3.1.2.1 Výkon regionálních funkcí v rámci celého kraje

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy, plány a rozborů

Jihočeská vědecká knihovna a jí pověřené knihovny poskytují metodickou pomoc formou konzultací a metodických návštěv základním knihovnám svých regionů, jejich zřizovatelům a dalším subjektům ze všech oborů knihovnické a informační činnosti. Informují o novinkách v oboru a pomáhají při zlepšování podmínek poskytování veřejných knihovnických služeb. JVK také samozřejmě poskytuje konzultace svým pověřeným knihovnám a jejich zřizovatelům, spolupracuje s NK ČR a Ministerstvem kultury ČR. V roce 2007 bylo poskytnuto celkem 263 konzultací, vykonáno 7 metodických návštěv a z 5 knihoven přijely metodičky na metodickou návštěvu do JVK.

V roce 2007 také pokračovala realizace Projektu internetizace knihoven Ministerstva informatiky. Krajská metodika s pomocí odboru informatiky krajského úřadu Jihočeského kraje pomáhala při řešení problémů s připojením jednotlivých knihoven, s komunikací s firmami Telefonica O₂ a GiTy. Počet připojených neprofesionálních knihoven každoročně stoupá, k 31. 12. 2007 bylo připojeno 505 knihoven. V rámci pokračující internetizace byly do dvaceti knihoven darovány vyřazené počítače z krajského úřadu. Dále byly provedeny kontroly 31 knihoven zapojených do tohoto projektu. Kontroly se účastnili pracovníci krajského úřadu a krajské metodiky JVK. V roce 2007 bylo v neprofesionálních knihovnách Jihočeského kraje zaevidováno 59 801 návštěvníků využívajících internet, z toho 29 425 jich bylo v neprofesionálních knihovnách zapojených do Projektu internetizace knihoven. [17]

Tab. 4: Nárůst počtu počítačů, počtu připojení k internetu a počtu výpůjčních hodin

Počet počítačů v neprofesionálních knihovnách	
rok 2005	229
rok 2006	470
rok 2007	531
Počet připojení počítačů k internetu	
rok 2005	219
rok 2006	448
rok 2007	501
Počet výpůjčních hodin	
rok 2005	1 376
rok 2006	1 574
rok 2007	1 671

Zdroj: [17]

JVK i pověřené knihovny pomáhaly s přípravou žádostí o dotace, které podporují rozvoj knihovnických služeb, např. VISK či Knihovna 21. století. V roce 2007 přibyly další pověřené knihovny, které provozují automatizovaný regionální knihovnický systém Clavius REKS. Tento systém začala jako první využívat Městská knihovna Jindřichův Hradec v roce 2005, od roku 2007 zahájily jeho provoz Městské knihovny v Českém Krumlově, Prachaticích a Táboře. Zahájení provozu regionálního AKS zvyšuje požadavky na zaškolení a metodickou pomoc v knihovnách, které jsou do něj zapojeny.

Standard regionálních funkcí stanoví u této služby metodickou návštěvu obsluhované knihovny minimálně jednou ročně, konzultace dle potřeby průběžně. V Jihočeském kraji je průměr 2,7 metodické návštěvy na knihovnu a 5,4 konzultace

na knihovnu. Standard byl naplněn všemi knihovnami vykonávajícími regionální funkce. Nejvyšší počet metodických návštěv má tradičně Městská knihovna Jindřichův Hradec, také má již 24 knihoven zapojených do AKS Clavius REKS. Městské knihovny Dačice, Milevsko a Třeboň mají jako obsluhované především neprofesionální knihovny, jejichž knihovníci se nemohou zúčastnit často porad a školení, proto mají více konzultací na knihovnu.

V loňském roce také začala příprava dalšího projektu Jihočeského kraje na podporu činnosti knihoven – Portálu jihočeských knihoven. Na webové adrese JVK jsou zpřístupněny a pravidelně aktualizovány stránky věnované regionálním funkcím knihoven v kraji – <http://platon.cbvk.cz/regionfce/> . Obdobné informace, nejméně se seznamem knihoven regionu, jsou na webových stránkách všech pověřených knihoven kraje. Krajská knihovna podporuje tvorbu webových stránek jednotlivých knihoven. V roce 2007 začala s propagací šablony pro malé knihovny vytvořené Knihovnou města Hradce Králové.

JVK také vydala v tištěné i elektronické verzi Přehled činnosti veřejných knihoven JK v roce 2006, který obsahuje statistická data, porovnání činností a informace o zajímavých akcích knihoven. Přístupný je na adrese http://platon.cbvk.cz/regionfce/reg_fce.php . Zpracován byl také Výběr významných výročí JK na rok 2008, který je přístupný i elektronicky, a to na adrese <http://www/aktu/01.php> . [17]

Tab. 5: Počet konzultací a metodických návštěv poskytnutých pověřenými knihovnami

Pověřená knihovna	Počet knihoven s pobočkami k 31.12.2007	Počet konzultací	Počet konzultací na knihovnu	Počet metodických návštěv	Počet met. návštěv na knihovnu
JVK České Budějovice	136	616	4,5	215	1,6
MěK Český Krumlov	48	147	3,1	225	4,7
MěK Dačice	21	149	7,1	60	2,9
MěK Jindřichův Hradec	81	407	5,0	363	4,5
MěK Milevsko	19	155	8,2	32	1,7
MěK Písek	63	244	3,9	112	1,8
MěK Prachatice	47	339	7,2	146	3,1
ŠK Strakonice	84	244	2,9	155	1,8
MěK Tábor	103	352	3,4	351	3,4
MěK Třeboň	17	150	8,8	47	2,8
Celkem	619	3326	5,4	1659	2,7

Zdroj: [17]

Tab. 6: Vývoj počtu konzultací a metodických návštěv od roku 2002

ROK	Konzultace / návštěva	Pověřená knihovna										Celkem
		ČB	ČK	Dačice	JH	Milevsko	Písek	PT	ST	Tábor	Třeboň	
2002	konzultace	413	84	45	0	0	85	163	452	0	75	1317
	návštěva	92	161	55	308	0	46	75	84	511	41	1373
2003	konzultace	538	126	54	562	192	89	264	381	111	105	2422
	návštěva	148	129	96	344	44	73	95	82	468	35	1514
2004	konzultace	453	181	135	586	175	73	187	406	223	130	2549
	návštěva	148	96	64	381	32	60	117	112	521	35	1566
2005	konzultace	523	166	87	444	167	307	309	374	260	169	2806
	návštěva	155	150	70	347	26	85	91	112	477	35	1548
2006	konzultace	494	125	129	710	170	328	322	376	386	286	3326
	návštěva	158	185	47	377	26	121	96	116	482	51	1659
2007	konzultace	616	147	149	407	155	244	339	244	352	150	2803
	návštěva	215	225	60	363	32	112	146	155	351	47	1706

Zdroj: [17]

Postupný nárůst počtu konzultací i metodických návštěv je spojen s realizací Projektu internetizace knihoven Jihočeského kraje, který znamenal pro všechny metodické pracovníky větší pracovní zatížení.

2. Statistika knihovnických činností

Jihočeská vědecká knihovna i všechny pověřené knihovny zajistily pomoc při sběru statistických dat a zpracovávání statistických výkazů základních knihoven. Samy pak vyhotovily výkazy na úrovni svých regionů a předaly je Jihočeské vědecké knihovně. JVK následně zpracovala statistiku všech veřejných knihoven Jihočeského kraje na krajské úrovni. Statistiky jsou zpracovány jak v tištěné, tak i elektronické podobě ve statistickém programu Stat Excel a do webového formuláře NIPOSu. [17]

3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

JVK i všechny pověřené knihovny pořádaly nejméně 1x ročně poradou profesionálních knihovníků a další vzdělávací akce. Pro dobrovolné knihovníky připravily také nejméně jednu akci v roce. U dobrovolných knihovníků je menší účast na akcích způsobená tím, že práci v knihovně vykonávají mimo svůj pracovní úvazek, který jim většinou nedovoluje zúčastnit se akcí ve své pracovní době. Seznamování s novinkami a proškolení dobrovolných knihovníků tak probíhá především při metodických

návštěvách a konzultacích. Vzdělávací akce pořádá nejvíce JVK. Zvýšený počet školení v MěK Tábor je spojen se zaváděním regionálního AKS Clavius REKS. Knihovna také pořádala cyklus přednášek o současné literatuře.

JVK je krajským centrem vzdělávání knihovníků Jihočeského kraje. Pořádala jednak vzdělávání základů počítačové gramotnosti v rozsahu ECDL (program VISK2, podporovaný MK ČR) a jednak další školení, vycházející z požadavků knihoven. V rámci programu VISK2 bylo uspořádáno 16 školení v rozsahu 240 vyučovacích hodin. Těchto školení se zúčastnilo 138 účastníků z 52 knihoven, z toho 27 neprofesionálních knihoven. Dále bylo uspořádáno dalších 5 vzdělávacích akcí v rozsahu 30 hodin pro 112 účastníků:

- katalogizační pravidla AACR2,
- 2x věcné pořádání,
- internet pro knihovníky,
- Autorský zákon a jeho dopad na činnost knihovny.

JVK svolala dvě porady ředitelek pověřených knihoven a tři porady metodiček pověřených knihoven, při kterých koordinovala výkon regionálních funkcí.

Standard dvou porad pro knihovny s profesionálními pracovníky a nabídky vzdělávání v rozsahu 30 hodin pro profesionální knihovny a 8 hodin pro neprofesionální knihovny tak byl naplněn. [17]

Tab. 7: Počet porad a školení poskytnutých JVK pro celý kraj a pověřenými knihovnami

Pověřená knihovna	Počet knihoven s pobočkami k 31.12.2007	Počet porad	Počet školení
<i>JVK České Budějovice pro celý kraj</i>	619	3	21
JVK České Budějovice	136	2	2
MěK Český Krumlov	48	4	9
MěK Dačice	21	1	6
MěK Jindřichův Hradec	81	7	7
MěK Milevsko	19	2	3
MěK Písek	63	2	1
MěK Prachatice	47	4	6
ŠK Strakonice	84	4	9
MěK Tábor	103	5	26
MěK Třeboň	17	1	1
Celkem	1238	35	91

Zdroj: [17]

Tab. 8: Vývoj počtu školení od roku 2002

Pověřená knihovna	Počet školení					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
České Budějovice	3	4	3	2	2	2
Český Krumlov	7	7	3	5	7	9
Dačice	2	1	2	5	6	6
Jindřichův Hradec	3	12	14	11	13	7
Milevsko	0	1	2	3	3	3
Písek	1	1	5	1	1	1
Prachatice	0	4	5	4	8	6
Strakonice	11	12	15	12	7	9
Tábor	0	11	5	2	7	26
Třeboň	0	0	0	0	0	1
Celkem	27	53	54	45	54	70

Zdroj: [17]

4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

JVK i všechny jí pověřené knihovny budují výměnné fondy knih a dalších dokumentů a poskytují z něj knihovnám svého regionu výměnné soubory. Cirkulace těchto souborů částečně zajišťují pověřené knihovny a částečně i zřizovatelé či knihovníci základních knihoven.

Na nákup knih do výměnného souboru jde nejméně 25% finančních prostředků z dotace na regionální funkce, díky tomu se výměnný fond rozšiřuje a je možnost půjčovat větší a kvalitnější soubory a rozšířit nabídku knihovního fondu i knihoven v nejmenších obcích.

Nejnižší počet souborů na knihovnu má JVK, která má nejvyšší počet obsluhovaných knihoven. Obměňuje soubory v knihovnách méně často, ale tyto soubory obsahují větší počet svazků (průměrně 183 svazků na soubor). Nejvíce souborů poskytuje pravidelně MĚK v Českém Krumlově.

Standard 60 svazků ročně do každé knihovny je naplněn ve všech pověřených knihovnách. [17]

Tab. 9: Tvorba výměnných knihovních fondů v pověřovaných knihovnách k 31. 12. 2007

Pověřená knihovna	Počet souborů	Počet svazků v nich	Počet svazků na soubor	Přírůstek výměnného fondu	Nákup výměnného fondu	Náklady na jeden svazek
JVK České Budějovice	131	23 950	183	3597	652 700 Kč	181,46 Kč
MěK Český Krumlov	232	17 647	76	2699	305 000 Kč	113,00 Kč
MěK Dačice	120	6 558	55	894	108 486 Kč	121,35 Kč
MěK Jindřichův Hradec	204	7 672	38	2616	423 482 Kč	161,88 Kč
MěK Milevsko	87	2 451	28	874	107 820 Kč	123,36 Kč
MěK Písek	173	7 431	43	1920	340 520 Kč	177,35 Kč
MěK Prachatice	112	6 321	56	1780	344 251 Kč	200,38 Kč
ŠK Strakonice	102	13 030	128	2739	470 458 Kč	171,76 Kč
MěK Tábor	200	25 498	127	4622	743 425 Kč	160,84 Kč
MěK Třeboň	41	3 084	75	1 214	195 142 Kč	160,74 Kč
Celkem	1 363	113 642	83	22 893	3 691 284 Kč	161,24 Kč

Zdroj: [17]

Následující tabulky ukazují rostoucí počet půjčených souborů a svazků v nich, který je podpořen kvalitním a rozšiřujícím se výměnným fondem v jednotlivých pověřovaných knihovnách

Tab. 10: Doplnování a cirkulace výměnného fondu od roku 2002 - přírůstek

Pověřená knihovna	Přírůstek výměnného fondu					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
České Budějovice	1 686	2 772	3 348	3 426	3 676	3 597
Český Krumlov	1 678	1 798	1 857	1 989	2 366	2 699
Dačice	521	519	578	483	983	894
Jindřichův Hradec	1 170	881	1 006	1 217	2 425	2 616
Milevsko	0	1 278	1 250	1 394	1 242	874
Písek	1 891	2 408	1 499	1 235	1 487	1 920
Prachatice	777	1 148	1 192	2 368	2 153	1 718
Strakonice	892	2 244	3 175	2 036	2 746	2 739
Tábor	1 807	4 046	3 309	4 041	5 492	4 622
Třeboň	298	350	226	747	902	1 214
Celkem	10 720	17 444	17 440	198 936	23 472	22 893

Zdroj: [17]

Tab. 11: Doplnování a cirkulace výměnného fondu od roku 2002 - počet souborů

Pověřená knihovna	Počet souborů					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
České Budějovice	77	125	173	177	127	131
Český Krumlov	260	275	272	292	256	232
Dačice	66	47	69	80	99	120
Jindřichův Hradec	115	161	163	208	215	204
Milevsko	0	66	92	90	94	87
Písek	35	99	112	109	132	173
Prachatice	59	68	73	97	111	112
Strakonice	71	68	80	82	90	102
Tábor	148	187	185	175	191	200
Třeboň	48	26	32	34	48	41
Celkem	879	1 122	1 251	1 344	1 363	1 402

Zdroj: [17]

Tab. 12: Doplnování a cirkulace výměnného fondu od roku 2002 - počet svazků v souboru

Pověřená knihovna	Počet svazků v souboru					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
České Budějovice	10 852	15 897	19 167	17 694	16 311	23 950
Český Krumlov	13 173	13 129	15 475	17 673	17 762	17 647
Dačice	3 744	2 325	3 863	4 642	6 023	6 558
Jindřichův Hradec	4 607	5 313	5 131	6 374	7 136	7 672
Milevsko	0	2 006	2 337	2 362	2 774	2 451
Písek	1 776	4 488	4 076	4 794	5 989	7 431
Prachatice	2 688	3 709	7 321	5 502	6 203	6 321
Strakonice	4 805	6 011	8 316	8 589	10 928	13 030
Tábor	12 861	17 060	16 932	17 603	20 900	25 498
Třeboň	2 422	1 326	1 285	1 682	2 304	3 084
Celkem	56 928	71 264	83 903	86 915	96 330	113 642

Zdroj: [17]

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovnických fondů

Fyzická revize knihovnických fondů je záležitostí provozovatelů knihoven. Podle knihovnického zákona musí každá knihovna, jejíž knihovní fond nepřesahuje 100 000 knihovnických jednotek, provést revizi fondu jednou za 5 let. Knihovna, jejíž knihovní fond činí 100 000 – 200 000 knihovnických jednotek, musí provádět revizi jednou za 10 let a knihovna s knihovnickým fondem přesahujícím 200 000 knihovnických jednotek jednou za 15 let. JVK i všechny pověřené knihovny nabízejí knihovnám svých regionů pomoc při revizi a také při aktualizaci knihovnického fondu. Základní knihovny tuto službu využívají podle svých potřeb. Převážně v malých obecních knihovnách je pomoc při revizi zajišťována

zřizovatelem knihovny, tj. obecním úřadem, a to většinou prostřednictvím brigádníků nebo praktikantů, a tak se tento údaj neodrazí ve statistikách. Aktualizace se provádí především při zpracování fondů do AKS, při změně knihovníka nebo při úpravách řazení fondu (změna MDT, stěhování, apod.).

MěK Milevsko v roce 2007 neprováděla aktualizace a revize v obsluhovaných knihovnách. Knihovna chystá zahájení AKS Clavius REKS, takže počítá s revizemi a aktualizací v rámci automatizace.

6. Nákup a zpracování knihovních fondů pořízených z prostředků provozovatele (obce/město) a jejich distribuce

Aby tato služba mohla být realizována, je nutný zájem zřizovatelů knihoven. V Jihočeském kraji v současné době zřizovatelé, na úkor svých knihoven, tuto službu nežadají. V celém kraji tuto službu poskytují pouze městské knihovny v Dačicích, Jindřichově Hradci, Táboře a v Třeboni. MěK v Dačicích a MěK Jindřichův Hradec knihy nakupují z prostředků obcí a i zpracovávají. MěK Třeboň a MěK Tábor knihy „pouze“ pro obsluhované knihovny zpracovávají.

Tab. 13: Nákup a zpracování knihovních fondů v pověřených knihovnách k 31. 12. 2007

Pověřená knihovna	Počet obslužených knihoven	Počet nakoupených knihovních jednotek	Počet zpracovaných knihovních jednotek
MěK Dačice	15	538	538
MěK Jindřichův Hradec	35	2379	2379
MěK Tábor	6	0	303
MěK Třeboň	5	0	263

Zdroj: [17]

7. Servis automatizovaného knihovního systému (AKS)

JVK a pověřené knihovny zajišťují služby spojené se servisem AKS. Počet servisních akcí v knihovnách stoupá. Souvisí to s růstem počtu knihoven, ve kterých je počítač, přístup k internetu či AKS. Pokud si knihovna zakoupí AKS, většinou má smluvně zajištěn servis od organizace, která jej nabízí. Tato služba je na vyžádání poskytována i pracovníkem knihovny zajišťující regionální funkce daného regionu. V Jihočeském kraji si většina pověřených knihoven pořizovala knihovní systém LANius, a tak si tento AKS kupovaly i jim příslušné základní knihovny. Veškerý servis zajišťuje firma LANius, s.r.o.

(Jiráskova 1775, 390 02 Tábor). V roce 2005 byl zahájen přechod na knihovní systém Clavius.

Tab. 14: Výkon regionálních funkcí pověřených knihoven v Jihočeském kraji k 31. 12. 2007

	JVK ČB	MěK ČK	MěK Dačice	MěK JH	MěK Milevsko	ŠK Strakonice	MěK Prachatice	MěK Tábor	MěK Třeboň
Počet knihoven s pobočkami	136	48	21	81	19	84	47	103	17
Počet statistik	159	45	20	84	22	94	50	117	20
Počet konzultací	616	147	149	407	155	244	339	352	150
Počet metodických návštěv	215	225	60	363	32	155	146	351	47
Počet porad	2	4	1	7	2	4	4	5	1
Počet školení	2	9	6	7	3	9	6	26	1
Pomoc při aktualizaci a revizi	27	9	3	22	0	15	10	11	2
Výměnný fond	91 524	32 701	6 670	12 368	16 528	25 429	21 369	30 760	4 552
Přírůstek výměnného fondu	3 597	2 699	894	2 616	874	2 739	1 718	4 622	1 214
Počet souborů	131	232	120	204	87	102	112	200	41
Počet svazků v souborech	23 950	17 647	6 558	7 672	2 451	13 030	6 321	25 498	3 084

Zdroj: [17]

3.1.2.2 Finanční a personální zajištění regionálních funkcí

V roce 2007 bylo poskytování regionálních funkcí základním knihovnám již potřeby finančně hrazeno Jihočeským krajem. JVK v Českých Budějovicích a ŠK Strakonice využily na zajištění regionálních funkcí i peníze z vlastních rozpočtů. MěK Dačice nakupuje knihy do výměnného fondu také z prostředků získaných od obsluhovaných obcí. MěK Milevsko, MěK Písek, MěK Prachatice, MěK Tábor a MěK Třeboň uhradily ze svého rozpočtu částku, o kterou finanční doklady přesáhly obdrženou dotaci z kraje.

Největší část nákladů na regionální funkce představují mzdové náklady, které tvoří 42% celkových nákladů. Významný je i podíl nákladů vynaložených na nákup výměnného fondu (28%).

JVK má největší objem pracovních úvazků v oblasti poskytování regionálních služeb, protože zajišťuje výkon regionálních funkcí nejen pro bývalý okres České Budějovice, ale jako krajská knihovna samozřejmě i pro celý Jihočeský kraj. V kraji tak

vykonávají regionální služby pracovníci s přepočteným úvazkem 19, tj. 0,03 úvazku na jednu knihovnu. Průměrná mzda těchto pracovníků je 16 939,03 Kč.

Počet pracovníků zajišťujících výkon regionálních funkcí v regionech je závislý na výši mzdových prostředků z dotace na regionální funkce. Výše mzdových prostředků je stanovena 40% z celkové dotace. Dotace se v minulých letech nezvýšila, mzdy ano. Ubývá tedy pracovních úvazků na výkon této práce. [17]

Tab. 15: Vývoj počtu pracovníků zajišťujících regionální funkce v jednotlivých regionech

Pověřená knihovna	Počet pracovníků					
	2002	2003	2004	2005	2006	2007
České Budějovice	2	2,5	2,5	2,25	2,5	2,5
Český Krumlov	1	2,5	2,5	2,2	2,2	2,2
Dačice	1	2	1,25	1,05	0,75	0,80
Jindřichův Hradec	2	3,5	3,5	3,5	2,5	2,5
Milevsko	0	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Písek	2,6	3	3	4	4	2,5
Prachatice	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1
Strakonice	2	4	4	4	4	4
Tábor	2	4,4	4,4	4,4	5	5
Třeboň	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Celkem	14,1	24,3	23,55	23,9	23,45	21,50

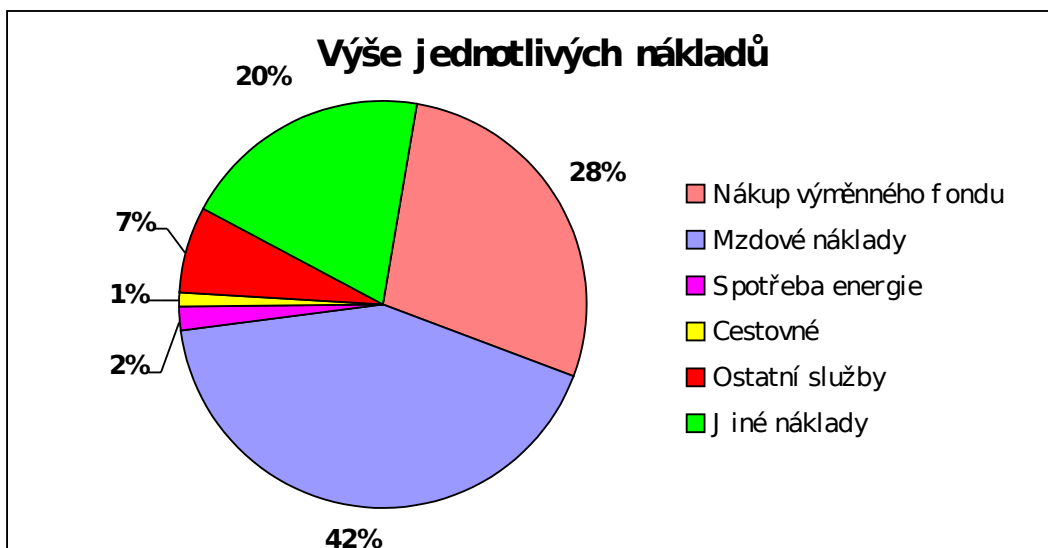
Zdroj: [17]

Tab. 16: Výše finančních nákladů vynaložených pověřenými knihovnami na zajištění regionálních funkcí k 31. 12. 2007 (v Kč)

Pověřená knihovna	Nákup výměnného fondu	Mzdové náklady	Spotřeba energie	Cestovné	Ostatní služby	Jiné náklady	Celkem
JVK Č. Budějovice	652 700	1 534 000		13 900	2 130	585 270	2 788 000
MěK Český Krumlov	305 000	471 000	38 000	10 000	127 000	258 000	1 209 000
MěK Dačice	108 486	153 379	7 792	3 541	22 478	89 324	385 000
MěK J. Hradec	423 482	640 000	34 662	64 663	109 189	333 004	1 605 000
MěK Milevsko	107 820	109 820	27 000	3 300	86 108	40 952	375 000
MěK Písek	340 520	564 937	57 149	18 004	46 819	293 571	1 321 000
MěK Prachatice	344 251	300 000	35 000	3 624	226 847	183 278	1 093 000
ŠK Strakonice	470 458	630 040	32 990	12 440	142 848	322 224	1 611 000
MěK Tábor	743 425	910 000	56 519	29 279	137 384	398 393	2 275 000
MěK Třeboň	195 142	100 523		674	1 801	39 860	338 000
Celkem	3 691 284	5 413 699	289 112	159 425	902 604	2 543 876	13 000 000
%	28	42	2	1	7	20	100

Zdroj: [17]

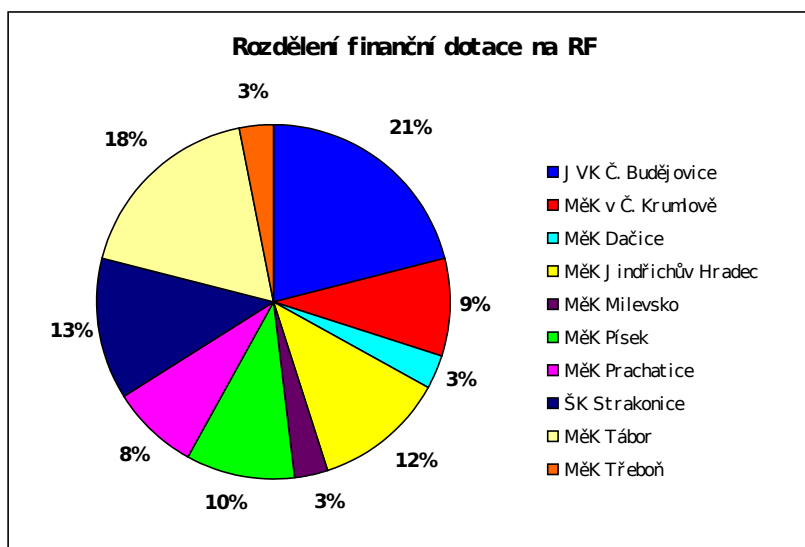
Podíl jednotlivých druhů nákladů na celkových nákladech na regionální služby

Graf 2: Podíl jednotlivých druhů nákladů na celkových nákladech na regionální služby

Zdroj: [17]

Finanční podíl jednotlivých pověřených knihoven na dotaci na výkon regionálních funkcí

Graf 3: Finanční podíl jednotlivých pověřených knihoven na dotaci na výkon regionálních funkcí

Zdroj: [17]

3.2 Činnost veřejných knihoven v rámci celého kraje

Většina veřejných knihoven v Jihočeském kraji v dnešní době již neslouží pouze jako půjčovny knih, ale rozšiřují nabídku svých služeb. Knihovny dnes působí jako cenné zdroje informací přístupných nejen v tištěné, ale i elektronické podobě. Na malých obcích fungují knihovny často jako jediné kulturní a informační centrum obce. V mnoha knihovnách je půjčování knih doplněno různými akcemi ať již pro děti, mládež, dospělé či důchodce. Knihovny samy nebo ve spolupráci s jinými kulturními institucemi či školami pořádají různé tematické či regionální výstavy, přednášky s osobnostmi, cestopisné besedy a další různé akce. Postihnout všechny pořádané akce není dost dobře možné, proto jsem si dovolila vybrat jedny z nejzajímavějších a na nich demonstrovat aktivity ať větších či menších veřejných knihoven kraje v letech 2003 až 2008.

3.2.1 Akce pro děti

Noc s Andersenem

Noc s Andersenem je celostátní akce, kterou české knihovny svádí konkurenční boj s populárnějšími médii o zájem dětí a dětské čtenářství. První noc se konala v roce 2000 v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. Od té doby se toto dětmi velmi oblíbené nocování v knihovně rozšířilo do dalších knihoven, a to nejen v České republice, ale také v Rakousku, Polsku, na Slovensku i Slovinsku. V roce 2006 se této akce zúčastnilo 14 669 dětí a 2 590 dospělých na více než 487 spacích místech Čech, Moravy, Slezska, Německa, Polska, Slovenska a Slovinska. Knihovnice, paní učitelky a vychovatelé vždy připraví pro děti lákavý program s nočním čtením pohádek. Například v roce 2005 byl v rámci oslav 200. výročí narození Hanse Christiana Andersena zasazen strom Pohádkovník. V Městské knihovně v Prachaticích se Noci s Andersenem zúčastnily děti, které nasbíraly nejvíce bodů ve Čtenářské lize (v daném roce toho nejvíce přečetly). Patnácti nejlepším dětem se dostalo odměny v podobě spaní s Andersenem v knihovně. Součástí „Noci“ bylo i vyhlášení výsledků a vítězů výtvarně-literární soutěže „Josef Lada dětem a děti Josefu Ladovi“. Dvacet pozvaných vítězů bylo slavnostně a sladce odměněno. Jelikož Velikonoce byly již za dveřmi, barvily děti vajíčka a vyráběly žlutá kuřátka. Celý večer probíhaly různé soutěže, hry, čtení, vyprávění a také chatování s ostatními knihovnami v republice. Po noční procházce a hledání pokladu čekalo na děti lehké občerstvení a pak už spacáky a noční čtení. V Obecní knihovně Český Rudolec (Dačicko) děti zase během „Noci“ oslavily Mezinárodní den dětské knihy, povídaly si o Josefu Ladovi, soutěžily, vyráběly lapače snů, luštily kvízy o ceny a také chatovaly

s ostatními účastníky „Andersena“. Paní knihovnice z Obecní knihovny Písečné (Dačicko) dětem také připravila zajímavý program. Chvíli si povídaly o H. CH. Andersenovi, ale hlavní bylo povídání a čtení z knih Josefa Lady. Paní knihovnice dětem vyrobila i pec, která stávala v chalupě v Hrusicích a děti s maminkami dokreslovaly kachle na kamna. [12, 13, 14]

Česko čte dětem (a nejen jim)

V roce 2007 začal projekt „Celé Česko čte dětem“, který má zdůraznit potřebu hlasitého předčítání dětem k správnému rozvoji jejich emocionálního vývoje a pro formování návyku číst si v dospělosti. Tento projekt podpořilo mnoho umělců či představitelů politického života, jeho pravidelné začlenění do života dětí spočívá ale především na jejich rodičích. I knihovny Jihočeského kraje se do projektu aktivně zapojily. Městská knihovna Prachatice připravila seminář i čtení dětem. Četly nejen knihovnice, ale i babičky z řad čtenářů. Ve Volarech děti četly s čertíkem. V Besednici Jan Vaněček, autor knihy Povídky z krumlovského Česka, doprovodil autorské čtení i zpěvem. V Milovicích správně pochopili, že číst nahlas je dobré nejen pro děti a čtení pro důchodce v domě s pečovatelskou službou se setkalo s nadšením ze strany těch, pro jejichž oči je už četba příliš namáhavá. [12]

Obr. 4: Pozvánka MěK Prachatice na seminář k akci Čtete dětem v rámci projektu Celé Česko čte dětem

Obr. 5: v MěK Volary četli s čertíkem

Zdroj: [12]

Týden knihoven

Týden knihoven, již tradičně první týden v říjnu, přináší spoustu možností, jak obyvatelům měst a obcí připomenout, že knihovny jsou tu především pro ně a že je především na nich, jak budou knihovny využívat. Knihovnice Městské knihovny v Plané nad Lužnicí v rámci Týdne knihoven 2006 společně s dětmi a vychovatelkami školní družiny vytvořily netradiční cesty do knihovny. Od autobusové zastávky, od domu s pečovatelskou službou a od nových bytových domů v Plané obkreslovaly barevnými křídami své stopy a nechávaly na viditelných místech cedulky a logem Týdne knihoven, šipkou určující směr a nápisem „Cesta do knihovny“. Na závěr akce dostal každý „stopař“ (ten kdo stopy tvořil) zalamínovanou „medaili“, kde bylo z jedné strany logo Týdne knihoven a z druhé stopy jako logo celé akce. [13]

Den pro dětskou knihu

1. prosinec byl v roce 2007 vyhlášen Dnem pro dětskou knihu. Přestože se jednalo o neděli, zapojily se knihovny z celého regionu a každá pojala tento den trochu jinak. Někde jako den otevřených dveří, někde prodávali místní prodejci dětské knihy, někde probíhaly vědomostní soutěže a testy o ceny, někde se hrálo divadlo. Například v Táboře dětský divadelní soubor zahrál představení Mary Poppins. V jiných knihovnách zas malovali či se výrobou vánočních ozdob chystali na blížící se svátky. [12]

Čarodějnická akademie

V loňském roce se v Městské knihovně v Milevsku poprvé konala „Čarodějnická akademie“. V knihovně vznikly učebny jako „Laboratoř lektvarů“, „Salón létajících

strojů“, „Čarodějnická knihovna“, „Módní salón U Kornélie“, „Willčin kosmetický salón“,

Obr. 6 + Obr. 7: Čarodějnická akademie

Zdroj: [12]

„Učebna kouzelných formulí a zaklínadel a strašidelného malování“. První rok akademii navštívilo 9 čarodějnických učňů s rodiči. Do tajů čar a kouzel zasvětil malé čarodějnické učně pedagogický sbor. Všichni zúčastnění složili úspěšně čarodějnické zkoušky a byli slavnostně jmenováni čaroději a čarodějkami I. stupně. Pro velký úspěch se bude akademie pravidelně opakovat. [12]

Poznej svou rodnou hroudu

Ve stejné knihovně vznikla další úspěšná akce „Poznej svou rodnou hroudu“. Městská knihovna Milevsko a Místní lidová knihovna Sepekov se spojily a pořádají pro své dětské čtenáře vlastivědné vycházky do okolí spojené s poznáváním svého domova. Akce je nejen zdrojem zábavy, ale i poznání a poučení. [12]

Divadlo v knihovně

V Jižních Čechách se divadlo nehraje jen ve velkých městských knihovnách, ale i v malých obecních knihovnách. Obecní knihovna Mydlovary může díky rekonstrukci využívat i podkrovní prostory a pozvala sem děti a rodiče na představení Perníková chaloupka. Při Městské knihovně Bavorov funguje již několik let kroužek knihovnických aktivistů, tedy dětí, které se v knihovně pravidelně setkávají. Během těchto setkání se seznamují s knihovnickou technikou, řazením a balením knih, půjčováním, ale také

nacvičují a hrají divadlo a literární pásma. V roce 2006 tento kroužek nastudoval divadelní představení „Vašek cestovatel mezi lidojedy“. [12, 13]

Obr. 8: Divadlo v knihovně

Zdroj: [12]

ZOO v knihovně

Zajímavou akci pro děti připravili v Městské knihovně v Husinci. Zrekonstruované prostory využívají nejen k pořádání různých setkání se spisovateli, přednášek o životním stylu nebo tvůrčích dílen, ale také k uspořádání akce „ZOO v knihovně“, v rámci níž se děti seznámily s nejrůznějšími zvířátky a knížkami o nich, luštily křížovky se zvířecí tematikou a samozřejmě soutěžily. [12]

Pasování prvňáčků na čtenáře

Pasování čtenářů je stále rozšířenější i v jihočeských knihovnách. Tento nápad Knihovny Jiřího Mahena v Brně se využívá stále více a dětmi je nadšeně přijímán. Velmi vydařené pasování se podařilo v roce 2003 v Místní lidové knihovně v Sepekově. Pasováno na čtenáře bylo sedmnáct prvňáčků přímo panem starostou Sepekova za asistence knihovnice. Poté se děti podepsaly na pamětní list, který se stal součástí kroniky knihovny. Děti dostaly knihu „Čáry máry na zdi“ od Václava Čtvrtka, záložku a skládačku vtipných obrázků, jak by se s knihou nemělo zacházet. Oboje vyrobila paní knihovnice. Dále děti dostaly bez registračního poplatku čtenářský průkaz – děvčata v barvě růžové a chlapci v barvě modré. Na oplátku děti společně přednesly báseň, kterou se naučily ve škole, a složily slib, že budou do knihovny často chodit. Zatím svůj slib plní. Děti z Třeboně byly v říjnu 2004 zase pasovány na čtenáře přímo v areálu Třeboňského zámku a osobně je pasoval Petr Vok z Rožmberka v doprovodu Bílé paní. Každé z dětí obdrželo jmenovací listinu. [14, 15]

Obr. 9 + Obr. 10: Pasování dětí v Třeboni

Zdroj: [15]

Výtvarné a literární soutěže

Výtvarné a literární soutěže pořádají knihovny již tradičně. Témata vyhláší podle ročního období či podle významných výročí připadajících na ten který rok. Výstava soutěžních prací v knihovně je pro účastníky jen jednou z odměn. Některé soutěže přesahují působnost jedné knihovny či obce a jsou vyhlášované pro širší okruh účastníků. Poté jsou také významněji oceněny. Ve Strmilově například soutěžili o nejhezčí leporelo. Literární a výtvarnou soutěž o cenu profesora Antonína Voráčka vyhláší pod záštitou města Šmidingerova knihovna ve Strakonících od roku 2002. Soutěž je určena studentům středních škol. Jejím smyslem je objevování a podporování nových talentů, dále podnícení zájmu o domov, rodný kraj a nevšední skutečnosti kolem nás a v neposlední řadě i připomenout dnes veřejnosti téměř zapomenutou osobnost Antonína Voráčka. Soutěží se ve čtyřech kategoriích – v básnické tvorbě, v beletrii, v populárně naučném pojednání a v ilustraci. Soutěžící si mohou každý rok vybrat ze čtyř nabízených témat. V každé kategorii jsou oceněna první tři místa. V Městské knihovně v Českém Krumlově zase v roce 2005 uspořádali literární a výtvarnou soutěž „Moje nejmilejší zvířátko“. Soutěže rozdělené do tří kategorií se účastnily děti do patnácti let. Celkem se sešlo 79 literárních a 191 výtvarných prací. Porota měla těžkou práci a rozhodla se tedy ocenit nejen první tři v každé kategorii. [14, 31]

Spanilé jízdy po knihovnách

V roce 2005 připravila knihovnice Vendula Vyhnalová z Městské knihovny v Plané nad Lužnicí ve spolupráci s dalšími 10 knihovnami jižních Čech spanilou jízdu předního ilustrátora nakladatelství Librex Adolfa Dudka „Malování pro děti“. Adolf Dudek vystoupil v knihovnách v Třeboni, Lomnici nad Lužnicí, Kardašově Řečici, Prachaticích, Katovicích, Písku, Milevsku, Chotovinách, Plané nad Lužnicí a Pelhřimově. Za pomoci tabule a křídly či fixy, mnoha obrázků a ukázek knížek vtáhl děti do světa ilustrování a malování. Děti žasly nad ilustrátorskými kouzly a dospělí nad energií, kterou A. Dudek sršel. Protože se tato akce podařila, připravily jihočeské knihovnice v roce 2006 další spanilou jízdu. Tentokrát oslovily Ivonu Březinovou, zda by byla ochotna absolvovat několikadenní řadu besed po jihočeských knihovnách. Spisovatelka ochotně souhlasila. Knihovnice dětských oddělení sestavily itinerář spanilé jízdy a paní Březinová během čtyř dnů absolvovala besedy v osmi knihovnách jižních Čech. Zúčastnily se děti ze druhých až osmých tříd. Mladší děti přijaly spisovatelku velmi nadšeně, starší žáky bylo obtížnější zaujmout. Další spanilou jízdu v roce 2007 absolvovala Alena Ježková, autorka velmi

oblíbených Starých pověstí českých a moravských. Na jaře 2008 se měli možnost čtenáři a knihovnice setkat s Petrou Braunovou. Během tří týdnů stihla navštívit 15 knihoven a představit své knihy i to, jak se ke psaní dostala. [13, 14, 12, 60]

Obr. 11: Spanilá jízda s A. Dudkem

Obr. 12: Spanilá jízda s I. Březinovou

Zdroj: [14, 13]

Kde končí svět

Projekt Kde končí svět, který za podpory Ministerstva Kultury ČR pořádá Klub dětských knihoven SKIP, vznikl v roce 2000. V kategoriích dětské čtenářství, literární soutěže, výtvarné soutěže a literárně-dramatická činnost se do něj mohou zapojit všechny knihovny buď pořádáním jednotlivých akcí, nebo se v rámci regionu mohou spojit do společných projektů. Na základě regionálních výsledků je poté nominováno 10 dětí, které jsou následně slavnostně pasovány na Rytíře Řádu krásného slova v Zrcadlové kapli v Klementinu. Motto pátého ročníku, který byl opět koncipován jako dvouletý (2005/2007), znělo „Slon a mravenec aneb Velké a malé v životě a světě.“ Městská knihovna v Lomnici nad Lužnicí se zapojuje do projektu každým rokem a platí pro ni jednotný název „Žijeme tu přece spolu!!!“ Pro děti 2. stupně ZŠ a ostatní byla v kategorii literární, výtvarné a dramatické zadána tato témata: Desatero pro přátelství, Desatero pro lásku, Desatero pro lidskost. Pro předškoláky a 1. stupeň ZŠ byla v oblasti výtvarné daná témata: „My máme nové miminko, či teď budeš maminko?“ a „Bydlí u nás babička.“ V oblasti podpory dětského čtenářství platila tato témata: pro děti mateřské školy „V knihovně jsou kamarádi, které máme všichni rádi“, pro 1.-3. třídy ZŠ „Vybíráme nejcharakternějšího hrdinu z pohádkových knih našeho fondu“ a pro 4.-6. třídu ZŠ „Vyber si literárního hrdinu, který má podle tebe všechny vlastnosti lidskosti“. Děti plnily soutěžní

úkoly formou divadelních scének, výtvarných prací, společenských her, besed, společného čtení či vyplňování anketních lístků. Ani 6. ročník projektu si jihočeské knihovny nenechaly ujít. Tentokrát se jednalo o jednoletý projekt na téma „Cesta tam a zase zpátky“. Přihlásilo se osm knihoven – Jindřichův Hradec, Kamenice nad Lipou, Lomnice nad Lužnicí, Nová Včelnice, Pelhřimov, Písek a Planá nad Lužnicí celkem s 19 projekty. Porota neměla opět lehkou práci, protože všichni zúčastnění předváděli velmi inspirativní výsledky své práce, ať se již jednalo o cestování místní či časové, literární či výtvarné, za pohádkou či do historie. Knihovny vymýšlely soutěže, kvízy, děti malovaly, skládaly básničky, domýšlely příběhy, vyráběly leporela. Mezi knihovnami putoval i pohádkový pošťák. Děti měly možnost se setkat s Julesem Vernem a jeho chotí či s hrabětem Harrachem zasadit nový doubek u bývalého loveckého zámku. Při regionální přehlídce v Českých Budějovicích byl nakonec vybrán projekt centrálního pracoviště MěK Jindřichův Hradec a do Jičína, kde 12. září 2008 proběhlo slavnostní zakončení a vyhodnocení, putovala krásná leporela zhotovená dětmi ze speciální základní školy. [60, 51, 27, 22]

Tři Králové v knihovně

Městská knihovna Třeboň je známá pořádáním akcí pro děti a širokou nabídkou besed pro školy. Jako zpestření akcí pro děti 1. stupně ZŠ pravidelně vystupuje národopisný kroužek Rybníkáři, který svým programem seznamuje s tradicemi a zvyky Vánoc i Velikonoc v rámci tradičních vánočních nebo velikonočních besed. [13]

Obr. 13: Tři králové v knihovně

Zdroj: [13]

Putování s kaprem Jakubem

V Městské knihovně ve Vyšším Brodě děti putují s kaprem Jakubem, maskotem Jihočeského kraje. Knihovnice pravidelně připravuje pro skupinku dětí (původně školní družinu, postupně ty, které to nejvíce zaujalo) putování po jižních Čechách s kaprem Jakubem. Pokaždé se povídá o jednom městě Jihočeského kraje. Nejprve se děti seznámí se zeměpisnými údaji, povídají si o zajímavostech města. Potom se přejde na literární ukázky. Inspirací může být vyprávění kapra Jakuba, Jihočeské pověsti apod. Nakonec se soutěží o znalosti místa nebo se koná soutěž v malování a další. [15]

Zájezd pro nejlepší čtenáře

Začátkem školního roku 2002/2003 vyhlásila Městská knihovna v Chýnově soutěž o nejpilnějšího čtenáře. V květnu 2003 byla soutěž vyhodnocena a 39 dětí, které nejvíce četly, byly vybrány na zájezd pro nejlepší dětské čtenáře knihovny do Prahy. Zájezd byl uskutečněn ve spolupráci s Klubem přátel školy. V Praze děti navštívily Valdštejnský palác a jednání senátu, kde je provedl starosta Chýnova a senátor Mgr. Pavel Eybert, Národní knihovnu a Staré Město. Zájezd měl veliký úspěch a soutěž se opakovala i v následujících letech. [16]

Pověsti Českokrumlovská a Kaplická

Městská knihovna v Kaplici dlouhodobě spolupracuje se Základní školou a Praktickou školou v Kaplici. Během letních prázdnin v roce 2008 bylo možné v prostorách knihovny shlédnout výstavu „Putování za duhou“. V rámci jejího zahájení byla také veřejnosti představena „knížka“, kterou děti vytvořily. Jedná se o pověsti Českokrumlovská a Kaplická zaznamenané očima dětí. Zvolený název má svou symboliku – tak jako na konci duhy bývá podle pověsti ukryt poklad, tak také děti při svém putování za jednotlivými pověstmi objevovaly „svůj poklad“ – moudrost a statečnost předků. Poznaly krásu svého domova a důležitost kořenů v životě. Práce na knize (vznikly pouze tři exempláře) probíhala téměř celý školní rok a stala se součástí různých oblastí výuky. Prvotní informace o pověstech získali žáci z fondů městské knihovny, ty pak byly doplněny staršími fotografiemi vybraných lokalit, které velmi ochotně poskytl Státní okresní archiv v Českém Krumlově. Děti měly příležitost porovnat staré fotky s novými, které jim měly ukázat současný stav místa. V rámci vyučování se seznámily se zajímavými pověstmi z okolí svého domova. Při hodinách výtvarné výchovy se pokusily ilustrovat danou pověst a při tom si měly možnost vyzkoušet rozličné výtvarné techniky.

Vyvrcholením celé činnosti byla návštěva vybrané lokality a možnost ověření si, zda pověst nelhala. Na zdárném průběhu akce se podílel kolektiv pedagogů a knihovnic. [64]

Místo na slunci

Na podzim roku 2004 se ve Šmidingerově knihovně ve Strakonících uskutečnila výstava nazvaná „Místo na slunci“. Jednalo se již o 4. ročník, který knihovna připravila ve spolupráci s Dětským domovem a Speciální školou ve Volyni. Akce, která prezentuje výtvarné práce dětí, se uskutečnila za podpory ministerstva zdravotnictví v rámci programu Evropský rok osob se zdravotním postižením. [34]

Knihovna má narozeniny

V roce 2006 oslavila Městská knihovna v Písku 165. výročí svého založení. V rámci oslav tohoto výročí připravily pracovnice dětského oddělení knihovny akci Knihovna má narozeniny, při které se převlékly do kostýmů zakladatele knihovny a jeho manželky a pomocí obrázků, dokumentů a vyprávění dětem připomněly dobu vzniku knihovny. Poté se uskutečnilo setkání Klubu mladých knihovníků. [25]

Aktivity malých knihoven

Potěšitelné je, že akce pro děti i větší čtenáře už nejsou jen záležitostí profesionálních knihovníků, ale stále více se pořádají i v malých obecních knihovnách fungujících třeba jen pár hodin týdně. V obecní knihovně Žárovná děti připravují velikonoční výzdobu a vajíčka, vyrábějí květiny a řetězy na májku nebo přání maminkám k svátku. V Místní lidové knihovně Sepekov funguje již několik let Čítárna u Čerta. Nejen že se tam scházejí děti při společném čtení, ale pořádají se v ní i nejrůznější akce – výtvarné soutěže, hádankové soutěže, využívá se při Noci s Andersenem apod. [12]

Obr. 14: Příprava velikonoční výzdoby v knihovně v Žárovné

Zdroj: [12]

3.2.2 Akce nejen pro děti

Týden knihoven

V Městské knihovně Soběslav bylo velice příjemnou akcí Setkání s dlouholetými čtenáři knihovny. Toto setkání se pořádá již pravidelně vždy u příležitosti Týdne knihoven. V roce 2007 přišlo posedět a zavzpomínat 25 věkově nejstarších čtenářů. Někteří z nich jsou opravdu velkými pamětníky, a tak se hovořilo nejenom o knížkách, ale také o historii města, o tom, jak se Soběslav měnila a mění. [12]

Setkání spisovatelů Zeyerovy Vodňany

Z podnětů spisovatel Jana Bauera a Miroslava Huleho se poprvé uskutečnilo setkání spisovatelů Zeyerovy Vodňany v roce 1997. Tuto akci každoročně pořádá Městská knihovna ve Vodňanech. Její součástí bývají dopolední setkání s žáky a studenty místních základních a středních škol a podvečerní besedy se čtenáři. [14]

Spolupráce s Osvětovou besedou

Obecní knihovna Lužnice spolupracuje s Osvětovou besedou v obci. Spolupřádají akci „Lužnická nota“, soutěž pro amatérské dětské hudební soubory v kempu Lužnice, obnovili divadelní loutkový kroužek (dospělí vodí loutky a děti ze ZŠ je mluví) a divadelní spolek pro dospělé, pořádají koncerty v kostele či odpoledne věnovaná dětem (hry, soutěže, dílničky). Děti ze ZŠ chodí odpoledne v rámci družiny do knihovny a společně si čtou knihy, vydaly malované kalendáře na rok 2004. Paní knihovnice vydává měsíčník Lužnický zpravodaj, spolupřádá jarmarky na návsi, apod. [16]

Výstavy

Další možností, jak se zapojit do kulturního života obce, je například pořádání výstav rodáků či umělců spojených s regionem či obcí. Dobrým příkladem je Městská knihovna v Rudolfově. Knihovna zde sídlí společně s Hornickým muzeem a výstavní síní v jedné budově a činnost všech tří institucí zajišťuje knihovnice. Toto propojení se velmi osvědčilo a zvýšilo návštěvnost všech tří subjektů. Knihovnice pořádá nejrůznější výstavy rodáků Rudolfova, jako například v roce 2003 Jiřího Probošta či v loňském roce výstavu „S větrem pod křídly“. Městská knihovna v Plané nad Lužnicí uspořádala zase v březnu 2003 zajímavou výstavu nejrůznějších vydání knihy Babička. Návštěvníci si mohli prohlédnout kopii titulního listu nejstarších vydání z roku 1862 a několika dalších, na vlastní oči vidět vydání z roku 1897, 1901 či 1903. Výstavu provázela také literatura faktu o Boženě Němcové, řada výstřížků k tématu a výstava „Babička očima dětí Mateřské školy v Plané nad Lužnicí“. Výstava se uskutečnila nejen z vlastních zdrojů knihovny či ze zdrojů dalších institucí města (škola, antikvariát), ale také ze zdrojů půjčených z jiných knihoven (Brno, Uherské Hradiště, Sobotka, Litomyšl, Dvůr Králové, Český Dub, Lipník nad Bečvou, Příbram, Praha, Dobrá). Koncem roku 2005 došlo v Obecní knihovně v Malšicích k otevření nových prostor pro dětské oddělení a zároveň ke vzniku Galerie v prostorách knihovny. Tato změna se naplno projevila v roce 2006, protože umožnila pořádání výstav a dalších akcí. V galerii se jen v roce 2006 konaly tyto výstavy a akce: výstava akademického malíře Františka Peterky, výstava dobových fotografií z Malšic a okolí doprovázena přednáškou Mgr. Sassmanna „Z dějin Malšic a jejich rodin“, výstava obrazů akademického malíře Radima Kořínka, Fotoobrazy Jiřího Šípa, Obrazy 2006 od Mgr. Pavla Klímy, velikonoční výstava prací dětí z místní školy, školní družiny i některých šikovných maminek, doplněná o výstavu keramiky, výstava modelů staveb a další. [16, 13]

Spolupráce knihoven a společnosti Attavena

Posláním společnosti Attavena je vzdělávání a rozvoj neziskových organizací v ČR a střední a východní Evropě, podpora kulturních a uměleckých aktivit v oblasti užité grafiky, vzdělávání v oblasti práce s informačními technologiemi a podpora rozvoje občanské společnosti. V roce 2005 se podílela na organizaci akce „Klikněte pravým, dědo aneb Senioři a IT“. V rámci tohoto projektu pořádala v mnoha knihovnách školení pro seniory, kde je učila pracovat s počítačem a internetem, vyhledávat informace, používat elektronickou poštu a další. V Městské knihovně Vodňany a Třeboň vytvořila internetová pracoviště, která poskytují seniorům možnost připojení k internetu zdarma. [14]

Internet pro maminky na mateřské dovolené

25. listopadu 2005 přešla Městská knihovna Třeboň na nový automatizovaný knihovní systém. To ovšem nebyla jediná novinka roku. V rámci poskytování knihovnicko-informačních služeb knihovna rozšířila svou nabídkou internetu zdarma vedle seniorů i pro maminky na mateřské dovolené. Návštěvníci knihovny se mohou v jejích prostorách také seznámit s prací zájmového kroužku Rybníkáři a dívčího skautského spolku Žabka. [28]

Aktivity malých knihoven

V Branicích nejen obnovili činnost knihovny, přeměnili ji v kulturní a společenské centrum obce, ale knihovník též propaguje vlastní obec Branice a dvě sousední – Stehlovice a Veselíčko spojené ve Vejrovské Zemanství v Prohledáriu (obecní muzeum). Zde je možné shlédnout například tyto expozice: výstava věnována památce obětem fašismu a komunismu, výstava k tématu 2. světové války, expozice mapující celé 20. století naší země, ukázky hraček minulého století, fotografie kapliček jižních Čech, expozice řemesel dědečků a babiček, výstava zachycující zajímavé osobnosti české kultury, politiky a vědy, expozice zápalkových nálepek z celého světa, výstava Hold českému pivovarnictví, expozice Historie překroucených skutečností (dějiny Vejrovského zemanství), expozice Život na vesnicích ve staletí. Dále se tu pořádají pravidelné salony kresleného humoru s názvem „V obci Branice Vám rozhýbeme bránice“. [12]

3.2.3 Akce pro knihovníky

Týden knihoven

Ve Šmidingerově knihovně ve Strakonících ví velmi dobře, že nestačí čtenářům internet pouze zpřístupnit, ale že knihovnice musí umět i poradit a najít, co čtenář potřebuje. Každoročně během Týdne knihoven na setkání knihovníků pořádají Burzu internetových nápadů, kde si vyměňují zkušenosti z práce s internetem, seznamují se se zajímavými stránkami, zkouší hledat novinky a změny a držet krok s vývojem techniky. [12]

Semináře, porady, společná setkání

Pravidelná setkání knihovníků a výměna zkušeností je přínosem nejen pro metodiky pověřených knihoven, profesionální knihovníky, ale i knihovníky dobrovolné, kteří se věnují knihovnám jen několik hodin týdně. Pro všechny se pořádají porady, semináře, v některých regionech, např. Prachaticku, Strakonicku i zájezdy po knihovnách regionu či literárních památkách. Například 19. 11. 2004 se zúčastnili dobrovolní i profesionální knihovníci okresu Prachatice exkurze po knihovnách Šumavy „Krásné knihovny na krásné Šumavě“. Knihovníci navštívili své kolegy v knihovnách v Horní Vltavici, v Borové Ladě, na Kvildě a ve Vimperku. Především knihovny v Horní Vltavici a v Borové Ladě mohou být vzorem toho, jak má pracovat knihovna v malé obci. V obou pracují dlouhodobí knihovníci (bývalí učitelé), v obou je zaveden internet a nabízí se nové

moderní služby. V knihovně v Borové Ladě paní knihovnice pořádá i Noci s Andersenem. V květnu 2006 se v Borové Ladě konalo jubilejní setkání knihovníků jižních a západních Čech „Literární Šumava“ a v květnu 2007 se uskutečnila exkurze „Šumavou na západ“, kdy se prachatičtí knihovníci jeli podívat, jak pracují jejich kolegové a kolegyně v knihovnách západních Čech. V květnu 2008 se zase uskutečnila exkurze k výročí Karla Klostermanna, v rámci níž se uskutečnila návštěva obecních knihoven ve Zdíkově a na Staších, krátká zastávka u Kohoutího kříže v Nicově a procházka ze Srní k Hauswaldské kapli. Při zpáteční cestě se knihovnice a knihovníci zastavili na Modravě, v Rokytě a v Rechli. Celou exkurzi svým odborným a zasvěceným vyprávěním o spisovateli K. Klostermannovi a šumavském kraji doprovázel ředitel Prachatického muzea Mgr. Pavel Fencl. Jihočeští knihovníci se pravidelně setkávají a vzájemně navštěvují v rámci celého regionu. [15, 39]

Knihovníci na Zemi Živitelce

V roce 2005 dostaly knihovny možnost prezentovat svoji činnost na výstavě Země Živitelka. Proběhlo diskusní setkání na téma regionální literatura a veřejné knihovny pro knihovníky a zastupitele. Knihovnice také připravily nedělní odpoledne s polní žínkou Evelínkou, kde předváděly, co vše se v knihovnách dá dělat – hrály divadlo, soutěžily, luštily s dětmi křížovky, pořádaly literární soutěže apod. [14]

Obr. 15: Knihovnice a děti na Zemi Živitelce

Zdroj: [14]

3.3 Ocenění jihočeských knihoven

Jihočeské knihovny dosahují značných úspěchů v celostátních soutěžích, v rámci nichž jsou za svou činnost oceňovány veřejné knihovny z celé republiky. Následující

kapitoly pojednávají o ocenění jihočeských knihoven v soutěžích Knihovna roku a Kamarádka knihovna.

3.3.1 Knihovna roku

Na základě nařízení vlády ze dne 16. 12. 2002 Ministerstvo kultury ČR od roku 2003 uděluje státní cenu Knihovna roku. Tato cena slouží k ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb. Cena Knihovna roku se vyhlašuje ve dvou kategoriích – 1. Základní knihovna a 2. Významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb. [15]

V roce 2003 získala v kategorii Základní knihovna diplom Místní knihovna v Horní Stropnici z regionu České Budějovice. Ocenění získala za cílevědomou přeměnu knihovny v informační a komunitní centrum obce a za kvalitní práci s dospělou veřejností, zvláště se seniory. Jednou měsíčně se v knihovně setkávají důchodci Horní Stropnice a knihovnice s nimi připravuje nejrůznější program. Čtyřikrát do roka zde mají vystoupení děti z Ústavů sociální péče – 2x děvčata z ÚSP pro mentálně postižené z Mačkova a 2x chlapců z ÚSP v Oseku. K svátku matek a před Vánoci pro důchodce vystupuje místní pěvecký sbor Sluníčko ze zdejší ZŠ. Jindy přijde přednášet např. lékařka o péči o zdraví a prevenci, zastupitelé informují o novinkách v obci, pozvaní hosté vyprávějí o cestování nebo místních zajímavostech. Žáci ZŠ a MŠ v Horní Stropnici chodí do knihovny také pravidelně každý měsíc. Třikrát do roka je pro ně připravena soutěž, při dalších návštěvách se učí vyhledávat informace v knihovně, povídají si o místních zajímavostech nebo o literatuře. Součástí knihovny je informační centrum obce, a tak knihovnice spojuje některé akce konané v knihovně s činnostmi centra. Například pořádá různé společné výstavy o obci či místních rodácích a zajímavostech. [16]

V kategorii Významný počin v oblasti poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb získala hlavní cenu Mgr. Milena Kodýmová, dnes již bývalá ředitelka Městské knihovny v Jindřichově Hradci. Milena Kodýmová se velmi intenzivně angažuje v oblasti veřejných knihoven (již několik let vykonává funkci předsedkyně Sekce veřejných knihoven SKIP), zvláště pak svou pozornost zaměřuje na knihovny v malých obcích a duchovní obrodu našeho venkova. Díky její systematické práci byl navázán kontakt se Spolkem pro obnovu venkova a podařilo se do celostátní soutěže Vesnice roku včlenit soutěž Knihovna roku. Velmi aktivně se také zapojuje do činnosti jihočeské

odbočky SKIP. Je jednou z autorek rekvalifikačního projektu Knihovna – informační centrum obce. Svůj postoj k této problematice jasně deklaruje tím, že již přes 30 let působí jako dobrovolná knihovnice Obecní knihovny v Jarošově nad Nežárkou. Také Městská knihovna v Jindřichově Hradci pod jejím vedením dosáhla velmi dobrých výsledků. Diplomem v této kategorii (Významný počin) byla oceněna Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích za vydání elektronické publikace Kohoutí kříž, studie a medailony s ukázkami z německé šumavské literatury. Mgr. Jan Mareš, odborný knihovník JVK, se již od roku 1990 pokouší zachytit nové informace z kulturního života staré Šumavy ve dvojjazyčné elektronické knize „Kohoutí kříž – Das Hohnakreiz“. Jednotlivé studie a medailony s ukázkami německé lyriky, lyrických črt v próze v originálním veršovaném pojetí a v překladech od středověku až po současnost, zahrnují autory pocházející ze Šumavy v pojetí širšího přeshraničního vymezení. V elektronické knize jsou zachyceni i ti autoři, kteří se „šumavskou tematikou“ zabývají, přestože nejsou rodáky či obyvateli tohoto kraje. Kniha je průběžně doplňována o další autory, díla, ale i fotografie autorů, krajiny, zajímavých událostí, věcí či originálních staveb zdejšího kraje. Veškerá data jsou uváděny jak v českém tak německém jazyce. Technicky knihu zpracovává Mgr. Ivo Kareš a kvalitu on-line přístupu zajišťuje Ing. Jiří Nechvátal. Kniha je přístupná na adrese www.cbvk.cz v oddíle online služby, nebo www.kohoutikriz.org. [16, 33, 1, 35]

V roce 2004 získala v kategorii Základní knihovna zvláštní ocenění Obecní knihovna v Mydlovarech z regionu České Budějovice. Toto ocenění knihovna obdržela za cílevědomý rozvoj knihovny jako kulturního a společenského centra života malé obce. Obecní knihovna má moderně vybavené prostory, nabízí veřejnou internetovou stanicí s téměř neomezeným provozem, je centrem kulturního a společenského života obce a místem konání společenských akcí. Paní knihovnice organizuje akce s dětmi k různým svátkům (Vánoce, Velikonoce, svátek matek). [15]

I v roce 2005 byla mezi knihovnami oceněnými cenou Knihovna roku jedna jihočeská knihovna. Místní lidová knihovna Božetice (region Milevsko) a její knihovnice Marie Jelínková získala zvláštní ocenění za organizaci kulturního dění v obci. Knihovna patří do kategorie „nejmenších“ a přece je významná svým postavením v obci. Je plně automatizovaná, využívá knihovnický program CLAVIUS (dokonce paní knihovnice školí a pomáhá při jeho zavádění ostatním kolegyním v okolí). Je zde veřejně přístupný internet. Oblíbené jsou akce pro veřejnost – pro děti paní knihovnice připravuje a vymýšlí skládačky, kvízy a rébusy. Nejoblíbenější akcí je Mekářiš dop ínaps (čteno odzadu) a společné vymýšlení nových pohádek. Zkrátka nepřijdou ani dospělí – internetové lekce

pro seniory, Den krásy pro ženy nebo Posezení nad kronikami obce. Knihovnice je absolventkou jihočeského rekvalifikačního projektu Knihovna – informační centrum obce. [14, 63]

V roce 2006 se jihočeskou knihovnou roku stala Obecní knihovna Besednice, která byla nominována i v celostátním kole. Knihovna je zároveň informačním centrem a prodejnou vltavínů (nedaleko obce je významné naleziště). Má velmi výhodnou provozní dobu – v úterý odpoledne a v sobotu dopoledne, je plně automatizovaná. Knihovna pořádá spoustu akcí pro čtenáře, např. poznávací lekce pro školy, besedy o zdravém životním stylu, besedy o cestování po světě s místními obyvateli, celoroční výstavu vltavínů. Dále se zapojuje do akcí Pasování prvňáčků, Týden knihoven či Březen měsíc internetu. Knihovnice úzce spolupracuje se spolkem „Vltavín“, který je hybnou silou kultury v obci. [13]

V roce 2007 se jihočeskou knihovnou roku stala Obecní knihovna Záhoří (okres Písek). Knihovna byla založena v roce 1921, ale navazovala již na činnost hospodářského spolku. Současná paní knihovnice Alena Valvodová v ní pracuje od roku 1971. Knihovna má výbornou podporu obce. Od roku 1986 sídlí v prostorách Domu služeb, otevřena je 5 hodin týdně a již je plně automatizovaná – používá systém Clavius. Již od roku 2004 je knihovna napojena na internet, čtenáři mají k dispozici dva počítače. Paní knihovnice se věnuje práci s dětmi, pravidelně s nimi pořádá v knihovně společné čtení a poslouchání hudby, spolupracuje s místní školou. Pro ostatní čtenáře a návštěvníky pořádá v prostorách knihovny zajímavá setkání či prodejní výstavy knih. [12, 45]

3.3.2 Kamarádka knihovna

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR a Klub dětských knihoven vyhlásily na podzim roku 2006 soutěž s názvem „Kamarádka knihovna“. Cílem této soutěže byla volba nejlepší dětské knihovny, respektive dětského oddělení knihovny. V první části hlasovaly děti a ve druhé fázi hodnotili knihovny profesionálové. Konečné výsledky byly zveřejněny

Obr. 16: logo soutěže Kamarádka knihovna

Zdroj: [13]

1. června 2007 na Den dětí. Malí čtenáři už od léta mohli vyplňovat ve více než sto knihovnách přihlášených do soutěže speciální vysvědčení. Uzávěrka byla 15. prosince 2006. Děti hodnotily své oblíbené knihovny formou vysvědčení, které se ovšem většinou

neomezilo jen na suché vypsání známek jako ve škole a stručných komentářů, ale často mělo i velice zajímavé a originální výtvarné zpracování. Profesionálové zase posuzovali kvalitu fondu, vstřícnost otevírací doby, modernost a atraktivnost prostředí a dostatečnost technického zabezpečení knihovny. Také hodnotili spolupráci s obcí, školami a dalšími zařízeními a pestrost aktivit, které knihovny nejen pro své čtenáře organizují. Soutěže se zúčastnilo 104 knihoven a děti jim vystavily téměř 18 000 vysvědčení. Soutěže se účastnily i jihočeské knihovny a dvě z nich získaly významné ocenění. Knihovnice Marie Davidová z Městské knihovny v Nové Včelnici obdržela zvláštní cenu za osobní přínos knihovnice, a to za mimořádně obětavou osobní práci s dětmi v obci. Druhou cenu získala čtenářka Anetka Václavíková z Kardašovy Řečice za vysvědčení pro „svoji“ knihovnu. Pro velký úspěch celé soutěže byl v dubnu 2008 vyhlášen druhý ročník, jehož výsledky budou známé 1. června 2009. [12, 9, 8, 4, 22, 21]

Obr. 17 a Obr. 18: Oceněná knihovnice M. Davidová na vyhlášení v pražském Klementinu a čtenářka A. Václavíková s manažerkou firmy 3M, která je generálním partnerem soutěže

Zdroj: [12]

3.4 Vzdělávání jihočeských knihovníků

Jihočeská vědecká knihovna a i ostatní knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí pořádají pro své knihovny řadu vzdělávacích akcí a školení, prostřednictvím nichž si knihovnice upevňují a rozšiřují své knihovnické znalosti a dovednosti. Zdokonalují se v práci s automatizovanými knihovnickými systémy (LANius či Clavius), prohlubují své znalosti v oblasti počítačové a informační gramotnosti, seznamují se s novinkami ve svém oboru, učí se práci se speciálními skupinami čtenářů (nejen dětmi, ale například zdravotně či tělesně postiženými spoluobčany, seniory, národnostními menšinami). Vedle toho pořádá JVK ve spolupráci s jihočeským SKIPem, jednotlivými pověřenými knihovnami,

úřadem práce a obecními či městskými úřady rekvalifikační kurzy v rámci projektu „Knihovna – informační centrum obce“.

Autorkami projektu jsou Daniela Wimmerová, metodička MĚK v Českém Krumlově, a Milena Kodýmová, bývalá ředitelka MĚK Jindřichův Hradec. Cílem tohoto projektu, který vychází z Akčního plánu realizace státní informační politiky schváleného v květnu 2000, je posílit roli veřejných knihoven jako informačních center obcí, resp. rozšířit nabídku veřejných informačních služeb tam, kde dosud převážně působí dobrovolní knihovníci, a současně vytvořit nová pracovní místa. Součástí projektu je rekvalifikační kurz, jehož účastníci jsou vybíráni z řad registrovaných zájemců na jednotlivých úřadech práce v Jihočeském kraji. Na výběru vhodných uchazečů se podílejí úřady práce, obce a městské knihovny. Kurz je tvořen teoretickou a praktickou částí. Teoretická výuka probíhá v JVK a frekventanti si osvojují základy práce s PC, knihovnickými systémy LANius či Clavius, internetem a získávají nezbytné znalosti z oboru knihovnictví – akvizice, katalogizace, rešeršní činnost, atd. Praktická část probíhá za pomoci pověřených pracovníků městských knihoven jednak v těchto knihovnách, ale také ve vybraných knihovnách přímo na budoucím pracovišti. Kurz je zakončen závěrečnou zkouškou, která má písemnou i ústní část. Absolventi získají osvědčení „knihovník, informační pracovník“ s celostátní působností.

V květnu 2004 byl ukončen druhý běh projektu, jehož součástí byl zmiňovaný rekvalifikační kurz, který probíhal od počátku října 2003 do května 2004. Rekvalifikace se zúčastnilo 11 frekventantů z pěti okresů Jihočeského kraje a úspěšně ho ukončilo 10 účastníků.

Bohužel v roce 2004 tento projekt skončil a další ročník již nepokračoval. Knihovnice, které rekvalifikací prošly, v knihovnách doposud úspěšně pracují. JVK ČB sice uvažuje o pokračování projektu, ale nic konkrétního se zatím neděje. Nezbyvá než doufat, protože se jednalo o velmi kvalitní a inspirativní dílo. [62, 55]

4 ČINNOST VYBRANÝCH KNIHOVEN

V této kapitole se podrobněji zaměřuji na činnost pěti vybraných městských knihoven. Při výběru jsem vycházela z toho, že Jihočeský kraj je kraj nacházející se v pohraničí. Kraj je tvořen celkem 7 okresy, z nichž 3 leží na česko-rakouské hranici a 1 na česko-německé hranici. Rozhodla jsem se tedy více zaměřit na činnost tří knihoven v pohraničních regionech a dvě knihovny ve vnitrozemí, a to z toho důvodu, že knihovny v pohraničních oblastech nevyvíjejí pouze aktivity směřující k vzájemné spolupráci knihoven v regionu a mezi regiony, ale také přes hranice s knihovnami v sousedních státech.

4.1 Činnost vybraných knihoven ve vnitrozemí

Z knihoven sídlících ve vnitrozemí jsem si vybrala Městskou knihovnu Tábor a Šmidingerovu knihovnu ve Strakonících. První z knihoven jsem zvolila pro její rozsáhlou práci s dětským čtenářem a přínos v oblasti automatizace knihoven. ŠK ve Strakonících je zase zajímavá nejen svým umístěním, ale i svou dlouholetou prací s nevidomými čtenáři a spoluprací s neziskovými organizacemi.

4.1.1 Městská knihovna Tábor

Městská knihovna Tábor je příspěvková organizace, kterou zřizuje město Tábor.

Základní údaje:

Název: Městská knihovna Tábor

Adresa: Jiráskova 1775, 390 01 Tábor

Kontakty: telefon: 381 200 580;

fax: 381 200 584

E-mail: kontakt@vkta.cz

Internetové stránky: www.vkta.cz

Členství: SKIP, SKAT

Obr. 19: logo MěK Tábor

Zdroj: [42]

4.1.1.1 Historie knihovny

V roce 1831 působil v Táboře pouze německý čtenářský spolek Taborer Leseverein, který neměl jedinou českou knihu. O několik let později začíná v Táboře svou činnost čtenářský spolek Občansko-čtenářské besedy. První návrh na zřízení městské veřejné knihovny v Táboře předkládají obecní radě královského města Tábor dne 17. února 1878 ředitel reálného gymnázia Václav Křížek a profesor Hynek Mejsnar jako předseda a jednatel Klubu přátel věd a umění při Měšťanské besedě v Táboře. Návrh původě přednesl městský tajemník Karel Mlynář a Klub přátel věd a umění jej zaslal tábořské městské radě společně s návrhem na zřízení městského muzea. Po několikaměsíčním jednání bylo v témže roce muzeum zřízeno, ale návrh na knihovnu se prozatím odložil. Dne 15. dubna 1896 byla projednána obecním zastupitelstvem žádost místního odboru Národní jednoty Pošumavské na zřízení obecní knihovny. Této žádosti se již vyhovělo a bylo usneseno, že obec se postará o místnost pro knihovnu a že honorovaný úřad knihovníka bude svěřen městskému úředníkovi. Knihy se půjčovaly pravidelně v jarních a letních měsících dvakrát týdně a v podzimních a zimních měsících třikrát týdně. Časopisy se půjčovaly za poplatek 20 haléřů. V srpnu 1910 se knihovna přestěhovala do bývalé hospodářské školy, jejíž prostory byly vlhké a pro knihovnu nepřilíš vhodné. Až v roce 1921 se knihovna přestěhovala do větších prostor na náměstí, kde dvě místnosti sloužily knihovně a další tři čítárně. O dva roky později byla k městské knihovně připojena obecní knihovna legionářská. V roce 1946 se knihovna stěhuje naposledy a to do budovy Domu osvěty, kde sídlí doposud. Na základě směrnice Ministerstva informací a osvěty vzniká v červnu 1951 spojením Městské knihovny a Státní doplňovací knihovny Okresní lidová knihovna, která se stává metodickým centrem pro všechny knihovny okresu. V průběhu let se knihovna potýká s kapacitními problémy a dochází k řadě přestaveb a reorganizací oddělení knihovny. V šedesátých letech proběhla územní reorganizace a změnila se hranice okresů. V souladu s novým zákonem plní OLK funkci městské knihovny a současně funkci střediska metodické, bibliografické, informační a meziknihovní služby pro všechny knihovny jednotné soustavy. V roce 1965 je knihovna přejmenována na Okresní knihovnu Tábor. Počátkem devadesátých let se v knihovně objevuje první počítač. Se vznikem knihovního systému LANius knihovna pomalu začíná automatizovat svůj provoz. V roce 1995 je automatizovaný výpůjční protokol zaveden i v dětském oddělení a čtenářům je zpřístupněn on-line katalog. O rok později se OkK Tábor stává zakládajícím členem Sdružení uživatelů systému LANius. Při příležitosti

100. výročí vzniku veřejné knihovny v Táboře jsou rozšířeny služby knihovny o přístup k síti internet. 13. srpna 2002 přechází knihovna na nový knihovní systém Clavius. Po zrušení okresních úřadů mění knihovna od 1. ledna 2003 zřizovatele, tím se stává město Tábor, i název – na Městská knihovna Tábor. [42]

4.1.1.2 MěK Tábor dnes

Městská knihovna Tábor je veřejnou univerzální knihovnou, která plní funkci městské knihovny se systémem poboček na území města Tábor. Současně je pověřena plněním regionálních funkcí pro profesionální a neprofesionální knihovny regionu Táborsko. Předmětem činnosti knihovny je poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb, a to zejména budování a zpřístupňování univerzálního fondu se zřetelem k potřebám všech občanů města, budování a zpřístupňování fondu regionální literatury, shromažďování, zpracovávání, uchovávání a poskytování informací o městě, poskytování MVS, poskytování ústních a písemných bibliografických, referenčních a faktografických informací a zprostředkovávání informací z vnějších informačních zdrojů, zejména z oblasti státní správy a samosprávy. [42]

4.1.1.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované

Oddělení pro dospělé

Oddělení pro dospělé nabízí svým čtenářům krásnou literaturu v podobě beletrie, románů, detektivek, sci-fi a naučné literatury zastupující všechny vědní obory. Dále jsou zde k dispozici časopisy, regionální periodika a CD-ROMy. K samostatnému studiu i rozšiřování úrovně jazykových znalostí slouží kurzy firmy Langmaster ve třech jazycích – angličtina, němčina a španělština. Zájemce si může vybrat podle znalostí a míry obtížnosti. Také je možné si vypůjčit CD-ROM se slovníkem. Další CD-ROMy jsou tématicky zaměřeny na Indii, minerály a korunovační klenoty. Návštěvníci mohou využívat meziknihovní výpůjční služby, zámluvenkové služby, kopírovací služby, mají k dispozici on-line katalog i internet. Součástí oddělení je čítárna s denním tiskem, který si lze půjčovat pouze prezenčně, a studovna. Studovna nabízí základní bibliograficko-informační a rešeršní služby, databáze na CD ROMech, elektronické kurzy MS Office, studijní literaturu, slovníky a encyklopedie, regionální literaturu. Ve studovně jsou přístupné mediální databáze TAM TAM - Anopress a právní systém ASPI. [42, 29]

A-klub

V A-klubu v přízemí knihovny je čtenářům i nečtenářům knihovny k dispozici šest počítačů. Registrovaní čtenáři je mohou využívat zdarma, nečtenáři za jednorázový poplatek 10,-- Kč. Všichni uživatelé bez rozdílu musí dodržovat provozní řád pro práci s internetem. [42]

Oddělení pro děti a mládež

V dětském oddělení si mohou čtenáři zapůjčit dětskou beletrii od A po Ž, pohádky a první čtení, divadelní hry a poezii, časopisy naučné i zábavné a naučnou literaturu. Dětem je zde k dispozici internet a multimediální a jazykové CD-ROMy. Oddělení pořádá pro děti zajímavé besedy se spisovateli, soutěže, kvízy o ceny, výtvarné dílny a společná čtení. Práce dětí zdobí prostory tohoto oddělení i celé knihovny. [42]

Hudební oddělení

V hudebním oddělení, jehož fond byl budován od padesátých let minulého století, se nacházejí kompaktní disky, gramodesky a hudebniny. Od osmdesátých let knihovna půjčuje také zvukové knihy pro zrakově postižené. Dnes jsou všechny tyto knihy ve formátu MP3. Dále jsou zde knihy a časopisy o hudbě. Uživatelům je k dispozici on-line katalog. V srpnu 2005 proběhla rekonstrukce oddělení, byl zrušen volný výběr a návštěvníci si mohou vybírat hudební nosiče jen podle on-line katalogu. Zvýšil se počet míst s přehrávači, kde si návštěvníci mohou nosič poslechnout a rozhodnout se o jeho vypůjčení domů. [42, 30]

Regionální oddělení

Městská knihovna Tábor se v roce 2003 stala knihovnou pověřenou výkonem regionálních funkcí pro celý okres. To znamená, že pro zaregistrované veřejné knihovny zajišťuje metodické oddělení bezplatně tyto služby:

- poskytování odborných knihovnických informací v otázkách vedení knihovny, organizace knihovního fondu, zavádění počítačové techniky, pořádání kolektivních akcí pro čtenáře a dalších knihovnických záležitostí,
- vzdělávání knihovníků formou seminářů, porad a školení,
- poskytování knihovnických tiskopisů neprofesionálním knihovnám regionu,
- zpracovávání statistických výkazů za region,
- vedení dokumentace o knihovnách regionu,

- budování a doplňování výměnných fondů, distribuce a cirkulace souborů knih pro neprofesionální knihovny,
- pomoc při zavádění počítačových technologií do knihoven a při zpracovávání grantů vyhlášených MK ČR,
- pomoc při revizích a aktualizacích fondů knihoven,
- nákup a zpracování knihovnických fondů pořízených z prostředků obce. [42]

4.1.1.4 Zajímavé akce pořádané knihovnou

Knihovna pořádá řadu zábavných a vzdělávacích akcí pro děti, zajímavé besedy a setkání pro dospělé a seniory, výstavy. Spolupracuje se školami a G-centrem (středisko sociálních služeb). Zde je příklad těch nejzajímavějších akcí: [42]

Den pro dětskou knihu

1. prosince 2007 se uskutečnil 1. ročník celostátní akce Přijďte s dětmi do knihovny, v rámci něhož tábořská knihovna uspořádala den otevřených dveří, prodej dětských knih, zajímavé vědomostní soutěže a testy o ceny, představení dětského divadelního souboru, malování vánočního nebe v dětské oddělení, ukázkou a prodej paličkovaných vánočních ozdob. Děti se tento den mohly zaregistrovat v dětském oddělení zdarma.

Týden čtení

V rámci celostátní akce Týden čtení v březnu 2007 se v knihovně četlo dílo Karla Čapka z fondu knihovny včetně poslechu mluveného slova na CD. Divadelní soubor Tralalou zdramatizoval pro dětské oddělení knihu Josefa Čapka „Povídání o pejskovi a kočičce“ a konala se výtvarná soutěž „Znáte pohádky Karla Čapka?“. Především se ale křtil kalendář kulturních akcí pro děti „Bav se s námi“, který vydala knihovna ve spolupráci s odborem kultury a cestovního ruchu města Tábor. Při této příležitosti proběhlo veřejné čtení z knihy Hynka Klimka „O víle Vodánce“, které zahájila starostka města.

Pohádkový den v Táboře

Městská knihovna Tábor se účastnila Pohádkového dne v Táboře, který se uskutečnil 11. dubna 2008. Ve svém stánku prezentovalo činnost oddělení pro děti společně se studentkami SOŠ obchodu, služeb a řemesel – obor Knihovnické a informační

systemy, které pomáhaly s organizací při vyplňování testů o ceny. Značný zájem byl o vyřazené knihy z fondu dětského oddělení.

Domácí otroctví

Ve dnech 22. dubna až 19. května 2008 se v galerii Na schodišti v rámci 9. ročníku festivalu Týdne proti rasismu a xenofobii uskutečnila výstava francouzského fotografa Raphaela Dallaporta. Svými fotografiemi upozorňuje netradičním způsobem na příběhy žen, odehrávající se uprostřed Evropy. Zdánlivě nenápadné fasády činžovních domů, paneláků i honosných vil na fotografiích skrývají jednotlivé příběhy zotročených žen.

Buddhismus na Západě

V červenci 2008 se uskutečnila v oddělení pro dospělé a v A-klubu vernisáž výstavy Buddhismus na západě, která byla spojena s přednáškou. Celý měsíc byly v prostorách oddělení vystaveny fotografie a informační materiály o buddhismu, doplněné promítáním dokumentárních filmů. Na závěr výstavy se konala přednáška „Práce s myslí“.

Indiánské léto

Od 3. září 2008 si oddělení pro děti opět na každou první středu v měsíci připravilo Odpoledne plné her. Záříjové setkání se neslo v duchu „Indiánské léto v Městské knihovně Tábor“ a děti čekala řada her, soutěží a překvapení.

Život před narozením

21. října 2008 se v knihovně uskutečnilo setkání s autorem knihy o prenatalním životě „Zapomenutá pravda. Život před narozením“ Jaroslavem Vlčkem. Jaroslav Vlček je rodák ze Zruče nad Sázavou a od roku 1949 žije v Kanadě. Působil na univerzitě v Torontu, kde se zabýval technickými vědami zaměřenými na mapování a interpretaci složení zemského povrchu. Jeho zájmem je studium lidského života a sebepoznání v době před narozením po stránce fyzické i psychické. Součástí setkání byla beseda a autogramiáda.

4.1.2 Šmidingerova knihovna Strakonice

Šmidingerova knihovna Strakonice je příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Město Strakonice.

Základní údaje:

Název: Šmidingerova knihovna Strakonice

Adresa: Zámek 1, 386 11 Strakonice

Kontakty: telefon: 383 322 219;

E-mail: knihovna@knih-st.cz

Internetové stránky: www.knih-st.cz

Členství: SKIP, SKAT

Obr. 20: logo ŠK Strakonice

Zdroj: [53]

4.1.2.1 Historie knihovny

Počátky veřejného knihovnictví ve Strakonících, stejně jako v mnoha českých městech, spadají do poloviny 19. století. Základem strakonické knihovny se stal soubor knih určených k veřejnému vypůjčování, které v roce 1843 věnoval městu Páter Josef Šmidinger. Množství darovaných knih ani jejich uložení není dnes známo. Ve své závěti z roku 1852 odkázal p. J. Šmidinger české strakonické knihovně 1000 zlatých ve stříbře. V té době knihovnu spravovalo 6 měšťanů, často členů městské rady nebo vážených a zaslužilých občanů města, kteří tvořili tzv. knihovní radu a měli za úkol dozírat na řádný chod knihovny, jmenovat a odvolávat knihovníky a zprostředkovávat styk knihovny se zástupci města. Každý knihovník působil mimo službu v knihovně v nějakém jiném zaměstnání. Práce knihovníka byla dobrovolná a za nepatrnou odměnu. Knihovna byla otevřena jeden všední den v týdnu a o sobotách. V době letních prázdnin byla zcela uzavřena. V roce 1880 byla knihovna umístěna v tzv. Besedě na Velkém náměstí. Po vybudování a otevření Spolkového domu – Sokolovny – sem byla knihovna přestěhována do 2 místností v 1. patře. V roce 1916 byla zřízena čítárna. Dne 2. září 1931 se knihovna přemístila ze Spolkového domu, kde zůstala knihovna spolková, do Obecné školy, kde byla umístěna až do roku 1946. Po únoru 1948 byla knihovna přejmenována na Okresní knihovnu ve Strakonících a sloučila se s Riegrovou knihovnou okresního osvětového souboru. V roce 1949 se knihovna opět stěhovala, a to do místního hradu, kde

sídlí dodnes. V roce 1993 se knihovna při příležitosti oslav 150 let od založení přihlásila ke své tradici změnou názvu. Nyní se tedy opět jmenuje Šmidingerova knihovna. V roce 2006 prošla knihovna i celý areál hradu rozsáhlou rekonstrukcí. Provoz knihovny byl proto na rok přesunut do budovy pobočky v Husově ulici. Od 9. května 2007 je knihovna opět zpět v původních zrekonstruovaných prostorách. [53, 54]

4.1.2.2 ŠK Strakonice dnes

Současná Šmidingerova knihovna buduje a zpřístupňuje univerzální knihovní fond. Čtenáři mohou využít bibliograficko-informační služby, meziknihovní a zámluvenkové služby, vyhledávání informací na internetu, v on-line katalogu knihovny a v souborném katalogu SKAT. Knihovna poskytuje infromatické lekce a exkurze, pořádá besedy se spisovateli, výstavy, koncerty a rozvází knihy imobilním občanům. Čtenářům jsou k dispozici databáze EPIS, ABUS a IDOS. Od roku 1995 je provoz knihovny plně automatizován (původně AKS LANius, v roce 2003 přechod na Clavius). Na základě písemné smlouvy s JVK v Českých Budějovicích vykonává knihovna regionální funkci a v rámci toho metodicky pomáhá obecním knihovnám v regionu Strakonice. Knihovna má jednu pobočku „Za Parkem“, která od jara 2003 sídlí v Husově ulici, kde knihovna získala část budovy bývalé nemocnice. Pobočka zde sídlí společně s Informačním centrem neziskových organizací a Evropské unie, které působí při knihovně. [53]

4.1.2.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované

Oddělení pro dospělé

Oddělení pro dospělé je největší oddělení knihovny a zajišťuje výpůjční, informační a další veřejně-knihovnické služby. Oddělení svým čtenářům nabízí kromě naučné literatury i beletrii – romány, povídky, novely, poezii, detektivky, sci-fi a dobrodružnou literaturu, literaturu faktu, divadelní hry, encyklopedie, regionální literaturu, slovníky a cizojazyčnou literaturu, odborné knihy a učebnice, technické příručky, noty a hudebniny a AV-média. Žádané tituly je možné si rezervovat. Divadelní hry a notové záznamy si lze půjčit pouze po vyžádání na jeden měsíc. Dále oddělení nabízí přístup na internet, on-line katalog, naučné CD-ROMy a encyklopedie, kopírovací služby, MVS a na požádání knihovnice provádějí laminování a kroužkovou vazbu. Návštěvníci si zde také mohou zakoupit knihy s regionální tematikou. [53, 54]

Oddělení pro děti

Dětské oddělení nabízí knihy a časopisy pro školáky a předškoláky, pro zábavu i poučení. Děti si mohou půjčovat beletrii, naučnou i cizojazyčnou literaturu, nejnovější encyklopedie a slovníky a samozřejmě dětské časopisy. Předškoláci, kteří mají registraci zdarma, si mohou vybrat z řady říkanek, hádanek, klasických a moderních pohádek, encyklopedií pro nejmenší či knih s bohatými ilustracemi. Kdo má zájem, může trávit volný čas surfováním po internetu nebo prohlížením multimediálních programů na CD-ROMech. Knihovnice pro děti připravují různé soutěže, kvízy a ankety. Velké oblibě se těší vypravěčské okénko na téma „Co humorného se mi dnes přihodilo.“.

Pro školy jsou připravovány knihovnické lekce a besedy, přizpůsobené věkovým kategoriím, dle zájmu škol.

Knihovnice dětského oddělení vydávají 2x ročně časopis Kamarád. V každém čísle děti najdou pravidelné rubriky jako např. Z činnosti knihovny, Z tvorby našich čtenářů, anketa na určité téma. V časopise bývají otiskovány i literární či výtvarná díla dětských čtenářů, dále jsou zde různé kvízy, křížovky, hádanky a soutěže.

Každou první středu v měsíci se koná v oddělení promítání.

Na webových stránkách knihovny je odkaz na Dětský web. [53]

Čítárna novin a časopisů

Oddělení čítárny má samostatný vchod a čtenáři sem vstupují se stejnou průkazkou, jako do oddělení pro dospělé nebo děti. Čtenáři si zde mohou přečíst 7 druhů denního tisku. Rok staré noviny si lze půjčit domů nebo zkopírovat. Během aktuálního měsíce se noviny domů nepůjčují. Noviny a týdeníky se skladují jeden rok. V případě časopisů si čtenáři mohou poslední čísla přečíst pouze v čítárně a ostatní čísla si mohou na 14 dní půjčit domů. Starší ročníky se v knihovně skladují 5 let a je možné si je rovněž půjčit domů nebo zkopírovat. V čítárně si lze také vypůjčit přílohy časopisů, jako jsou CD, kazety nebo videokazety. Požadovaný titul je možné rezervovat. Nejpůjčovanější časopisy se obalují průhlednou fólií, aby vydržely nápor čtenářů. Čítárnu mohou navštívit i lidé, kteří nejsou čtenáři knihovny. [53]

Hudební oddělení

Samotné hudební oddělení, původně součást půjčovny pro dospělé čtenáře, vzniklo v roce 2000. Fond oddělení tvoří gramofonové desky (přes 3100 ks) a CD (téměř 1300 titulů). Vše lze půjčit prezenčně (poslech do sluchátek) nebo absenčně domů. CD si lze

půjčit domů až po uplynutí 9 měsíců od jejich vydání. Do té doby jsou k dispozici poslechová místa v prostorách oddělení. U CD je možno si najednou půjčit maximálně tři nosiče a to na dobu 1 týdne. AV nosiče lze vyhledávat pomocí on-line katalogu a rezervovat si je. V oddělení se nacházejí hudební nosiče všech žánrů a i nosiče mluveného slova. Dále je v oddělení k dispozici několik videokazet s filmovou produkcí. Uživatelé mohou prostřednictvím ankety sdělovat své návrhy na nákup nosičů. V oddělení je k dispozici veřejný internet a kopírovací služba.

Zvláštní službou hudebního oddělení je půjčování kompaktních disků nevidomým čtenářům prostřednictvím pošty.

Jak již bylo zmíněno výše, fond hudebnin je z větší části umístěn v půjčovně pro dospělé čtenáře a hudební časopisy jsou v čítárně. [53, 54]

Oddělení pro nevidomé

Ve Šmidingerově knihovně je umístěna půjčovna zvukových knih pro nevidomé. Čtenáři z Jihočeského kraje s potvrzením od lékaře mají tuto službu zdarma. Obdrží katalog, ze kterého si vybírají tituly. V současné době mají výběr z 3697 titulů – cca 50 000 kazet a 235 CD ve formátu MP3. Tyto tituly jsou jim potom zdarma zasílány poštou. Tituly jsou namluveny na kompaktní magnetofonové kazety a každý titul představuje 1 až 35 kazet. 29 uživatelům knihovna pravidelně zasílá i CD z hudebního oddělení. Počet uživatelů je nyní 183, z toho je 20 postižených místních, kteří si pro zvukové knihy chodí. Ostatním se zasílají poštou. Mezi postiženými je 6 dětí a 20 lidí do 60 let. Ostatní jsou důchodci, většinou ženy. 4x ročně přibude do oddělení 25 – 30 nových titulů. Zvukové knihy je také možno vyhledávat prostřednictvím on-line katalogu.

Pro slabozraké návštěvníky je v knihovně televizní lupa, na které si mohou pohodlně přečíst noviny a časopisy i s těmi nejmenšími písmeny, protože nabízí velké zvětšení. Dá se na ní nastavit i barva pozadí, barva textu, linkování apod. Dále byl pro zrakově postižené pořízen počítač upravený pro zprostředkování informací z internetu. Nevidomí mohou vše potřebné z internetu získávat přes zvukový výstup, který text převádí na mluvené slovo.

Pro zrakově postižené zájemce jsou organizovány dny otevřených dveří a periodické kurzy, kde jim odborní pracovníci přibližují internet. Po vysvětlení a předvedení si sami mohou vyzkoušet hledání www stránek, práci s e-mailem, posílání SMS, stahování zajímavých souborů atd. Dále se zde seznamují zejména s programem RECOGNITA Plus 5.0, kde pomocí scanneru lze načíst jakýkoliv tištěný dokument a další

program WIN Tanker vše převede do počítačové mluvené řeči. Pro slabozraké návštěvníky slouží zvětšovací programy Bizon či Zoom Text Extra Level, které jim usnadní pro ně nedostupné čtení.

Knihovna také spolupracuje se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých občanů ve Strakonících.

Na webových stránkách knihovny opět existuje odkaz na stránky upravené pro zrakově postižené – tzv. Blind Friendly verze. [53, 54]

Oddělení naučné literatury

Oddělení naučné literatury zahrnuje několik částí. Samotné oddělení naučné literatury obhospodařuje fond tvořený knihami z nejrůznějších vědních a zájmových oborů. Jsou zde učebnice a slovníky, nejrůznější příručky, průvodce, atlasy, životopisy osobností, právní rádce atd. Část je volně dostupná čtenářům ve volném výběru. Starší a duplicitní exempláře jsou ve skladech a čtenářům jsou poskytovány po vyžádání. Čtenářům jsou k dispozici dva on-line katalogy. Neustále je přístupna služba BIS = bibliograficko-informační služba, MVS a kopírovací služby. K dispozici je sbírka zákonů v tištěné formě i na CD-ROMu, různé kartotéky a další zdroje informací, multimediální CD, videokazety s vysíláním strakonické televize apod. Pro čtenáře je také určen PC, na kterém si mohou prohlížet více než 200 CD-ROMů s nejrůznějšími tématy, od encyklopedií po výuku jazyků.

Součástí oddělení je Regionální oddělení, které shromažďuje literaturu a informace, týkající se města a okolí. Jsou zde knihy odborné i báje a pověsti o Strakonících, knihy od autorů se vztahem ke zdejšímu kraji, propagační materiály, mapy, statistické přehledy, regionální periodika a tiskoviny, vyhlášky apod. V oddělení je asi 2000 titulů knih a 50 titulů periodik týkajících se Strakonického regionu. Dále oddělení mapuje události i osobnosti mající vztah ke zdejšímu kraji, narodily se zde, působily zde, nebo jen o Strakonicku psaly. Zájemci se zde mohou seznámit s místními památkami, zajímavostmi, zvyky i přírodou. Nachází se zde nejstarší kniha knihovny „Smjšené Básně“ od Josefa Wlastimila Kamarýta z roku 1822, nejmenší kniha „Ohlasy písní českých“ od Františka Ladislava Čelakovského a nejstarší časopis „Poutník od Otavy“ z roku 1859. Knihy z tohoto oddělení jsou půjčovány čtenářům po vyžádání na zkrácenou dobu 14 dnů.

Dále je zde studovna, ve které jsou umístěny knihy, které jsou určeny pouze k prezenčnímu studiu. Jsou zde uloženy především různé encyklopedie, slovníky, sbírky zákonů, atlasy a přehledy s velkou informační hodnotou, jako třeba kompletní Ottův

slovník naučný nebo Kronika lidstva. V neposlední řadě jsou zde i knihy cenné a vzácné, např. faksimile Vyšehradského kodexu. Je zde také k dispozici internet, který mohou využívat i nečtenáři. [53, 54]

Oddělení základních knihovnických informací

Již P. Josef Šmidinger v době národního obrození vycítil potřebu šířit knihy až do nejmenších a nejzapadlejších vesniček. Jeho následovníci v tomto odkazu dále pokračovali. V roce 1927 byla založena Riegrova knihovna okresního osvětového sboru, která měla za úkol půjčovat soubory knih malým obcím. Knihovna pořádala pro dobrovolné knihovníky kurzy a např. v r. 1935 půjčila 26 souborů čítajících 590 knih. Po sloučení s městskou knihovnou v roce 1950 vznikla okresní knihovna. Z potřeby knihoven spolupracovat a na základě 2. knihovního zákona vzniklo v roce 1962 Metodické oddělení, které od roku 1991 pracuje pod názvem Oddělení základních knihovnických informací.

V současné době je úkolem tohoto oddělení poskytování informací a přímá pomoc knihovnám zapsaným do evidence Ministerstva kultury ČR, neboť Šmidingerova knihovna je pro oblast Strakonicka pověřena výkonem regionálních funkcí, jak již bylo zmíněno výše. Výměnné soubory knih a časopisů jsou připravovány podle konkrétních požadavků jednotlivých knihovníků a půjčovány většinou na dobu půl roku. Kromě toho jsou vyřizovány také jednotlivé výpůjčky knih, nejčastěji doporučené četby. Každoročně jsou zpracovávány statistiky o činnosti knihoven Strakonicka a poskytovány dalším institucím. Konzultace jsou poskytovány i zřizovatelům knihoven, příslušným obecním úřadům. Jedná se například o informace o grantech na pořízení knihovnického programu a počítače (VISK) nebo pro kulturní práci knihovny, služby pro občany se zdravotním postižením a pro práci s národnostními menšinami (Knihovna 21. století), informace o školení počítačové gramotnosti, které pro knihovníky zdarma pořádá JVK v Českých Budějovicích. Šmidingerova knihovna obsluhuje celkem 10 (+ 3 pobočky) profesionálních,

67
(+ 1 pobočka) neprofesionálních a 6 specializovaných knihoven. [53, 54]

Pobočka Za Parkem

Knihovna Za Parkem je jednou ze tří poboček Šmidingerovy knihovny na území města Strakonice (další dvě jsou v Modlešovicích a v Novém Dražejově). Vznikla na začátku roku 2003 přestěhováním ze sídliště Mír, kde fungovala více než 10 let. Knihovní fond se po přestěhování rozšířil. Nově byl také zaveden počítačový výpůjční

system a byl zpřístupněn internet. Výpůjční doba a poskytované služby zůstaly stejné. Platí se stejné roční poplatky jako v hlavní knihovně a se zavedenou průkazkou je možno navštěvovat libovolně jak pobočku, tak hlavní knihovnu. Je ale nutné, aby se zapůjčené tituly vracely vždy tam, kde byly vybrány.

Knihovní fond pobočky zahrnuje přes 8000 knih a 15 titulů časopisů. Kromě toho se půjčují i knihy a časopisy přivezené na omezenou dobu z jiných knihoven.

K činnosti pobočky patří kromě půjčování knih a časopisů také pořádání výstav a přednášek. Průběžně jsou vystavovány výrobky a obrázky čtenářů, ukázky výzdoby oken a stolů, náměty na přáníčka apod., podle toho, jaká roční doba právě je nebo které svátky se blíží. Ke všem ukázkám ručních prací a výtvarných technik se půjčují návody, ale je možné si domluvit i lekci, při které si čtenář nechá náročnější postupy předvést a sám si je pak vyzkouší. V knihovně jsou připraveny knihy a zábava jak pro nejmenší čtenáře tak i pro větší děti, které si zde mohou půjčovat hlavolamy, stolní hry anebo stavebnice. Děti zde mají také „výměnný obchod“, kdy do knihovny přinášejí své výrobky a různé drobnosti a zde si je vzájemně vyměňují. S Českým svazem ochránců přírody pobočka každoročně pořádá několik přírodovědných procházek, výletů a přednášek. V knihovně jsou po celou zimu vystaveny větvičky stromů a keřů a během roku pak ukázky kvetoucích rostlin, takže se čtenáři mohou cvičit v jejich poznávání. Sbírký větviček (na určování podle kůry a pupenů) si lze půjčit i domů. [53, 54]

4.1.2.4 Spolupráce knihovny s neziskovým sektorem

Informační centrum neziskových organizací a Evropské unie

V rámci říjnové celorepublikové akce Týden knihoven v roce 1999 vydalo Regionální centrum ICN při Šmidingerově knihovně Adresář neziskových organizací. Poprvé byla zmapována činnost nevládních neziskových organizací působících v regionu. V roce 2005 Adresář vyšel tiskem. Jeho elektronická podoba na stránkách knihovny je průběžně aktualizována. 10. října 2000 bylo v rámci Týdne knihoven otevřeno Evropské informační středisko, které se v roce 2003 spojilo s ICN při Šmidingerově knihovně a vzniklo tak oddělení Informační centrum neziskových organizací a Evropské unie (IC NO a EU). Informační centrum neziskových organizací a Evropské unie je informační a servisní centrum, které podporuje české nevládní neziskové organizace v dosahování jejich cílů, přispívá k rozvoji občanského sektoru v ČR a současně se zabývá problematikou EU a poskytuje informace o EU široké veřejnosti. Cílem činnosti střediska

je zlepšit dostupnost informací týkajících se EU. Středisko provádí konkrétní informační, poradenské a propagační aktivity zaměřené na EU. IC NO a EU nabízí fond týkající se občanského sektoru, který obsahuje různé odborné publikace, periodika, adresáře atd. Široká veřejnost zde může získat informace o neziskovém sektoru, o neziskových organizacích na Strakonicku i v dalších regionech. Návštěvníkům informačního střediska jsou k dispozici publikace se zaměřením na problematiku EU, ESF, letáky, mapy, brožury, soubor videokazet „Sociální politika v EU“ a literatura se zaměřením na ekologii a trvale udržitelný život. Pracovníci IC NO a EU poskytují neziskovým organizacím konzultace, pomáhají při získávání grantů, vyhledávání aktuálních informací na internetu. Centrum pořádá akce týkající se nejen EU, spolupracuje se školami, podnikatelskou i neziskovou sférou, knihovnami v regionu a státní správou a samosprávou. [53, 54]

Ekoporadna

V září 2005 Šmidingerova knihovna rozšířila své služby o ekoporadenství. Připojila se k projektu „Vytvoření a rozvoj sítě environmentálních informačních a poradenských center v Jihočeském kraji“. Vznikla krajská síť environmentálních center (zkráceně KRASEC) poskytujících poradenství v oblasti životního prostředí. Tento projekt byl ukončen v květnu 2007. Výsledkem projektu byl vznik občanského sdružení Krasec. Nicméně ekoporadna ve Šmidingerově knihovně zůstala a knihovna je s občanským sdružením Krasec v úzkém kontaktu.

Ekoporadenstvím knihovna navazuje na svou dosavadní činnost zaměřenou na životní prostředí. Pravidelně spolupracuje se strakonickým ČSOP. Několikrát ročně jsou pořádány procházky s botanikem Václavem Chánem, různé výlety a přírodovědně zaměřené přednášky na strakonickém gymnáziu. Ekoporadna je umístěna na pobočce knihovny „Za Parkem“ v Informačním centru NO a EU. Zájemci sem mohou přicházet s dotazy týkajícími se ochrany přírody a krajiny, třídění odpadů, šetrné domácnosti, biopotravin, úspory energie apod. Kromě poradenství knihovna pořádá akce zaměřené na životní prostředí – přednášky, besedy, výstavy a „Zelené večery“, na jejichž organizaci knihovna spolupracuje s čajovnou Inspirace a které se konají každou druhou středu v měsíci (vyjma letních prázdnin) v prostorách čajovny. V ekoporadně je také možné zakoupit časopis KRASEC, který síť ekoporaden vydává. [53, 54, 28]

4.2 Činnost vybraných knihoven v pohraničních regionech

Mezi knihovnami z pohraničních regionů jsem zvolila Městskou knihovnu Prachatice, která se nachází v regionu ležícím na česko-německé hranici a Městskou knihovnu Jindřichův Hradec a Městskou knihovnu Dačice, které jsou v regionu ležícím na česko-rakouské hranici. Všechny tři knihovny organizují řadu akcí, besed a soutěží jak pro dětské tak dospělé čtenáře svého regionu. Vedle toho jsou ale i činné v oblasti přeshraniční spolupráce.

4.2.1 Městská knihovna Prachatice

Městská knihovna Prachatice je příspěvková organizace, jejímž zřizovatelem je Městský úřad v Prachaticích.

Základní údaje:

Název: Městská knihovna Prachatice

Adresa: Husova 71, 383 01 Prachatice

Kontakty: telefon: 388 312 231, 388 302 110;

fax: 388 312 231; E-mail: info@knih-pt.cz

Internetové stránky: www.knih-pt.cz

Členství: SKIP, SKAT

Obr. 21: logo MěK Prachatice

Zdroj: [39]

4.2.1.1 Historie knihovny

Vznik české veřejné knihovny významně souvisí s rozvojem spolkové činnosti na přelomu 18. a 19. století. Spolky se svojí činností zaměřovaly na vzdělávání a posilování národního uvědomování. Počátky vzniku českých spolků v Prachaticích spadají do roku 1882, kdy byl založen první český spolek Česká beseda. Tento spolek rozhodl o založení knihovny již na svém ustavujícím zasedání dne 21. května 1882. Tak vznikla Česká lidová knihovna v Prachaticích. Vedle zmíněné lidové knihovny v Prachaticích existuje ještě knihovna besední. Obě instituce jsou podporované Národní jednotou Pošumavskou a později též TJ Sokol. V roce 1902 byl pro spolkový život zakoupen a následující rok otevřen Národní dům, který se stal i novým sídlem lidové knihovny. V roce 1919 na základě ustanovení vlády republiky Československé, která

založila „Spolek československých knihovníků a jejich přátel“, byly zřízeny veřejné knihovny dvě – německá a menšinová česká. Prachatice, stejně jako například Český Krumlov, patřily k městům s velkým počtem německého obyvatelstva a stejně jako v Č. Krumlově i v Prachaticích ukončil činnost německé veřejné knihovny konec 2. sv. v. a s ním spojený odsun Němců. 29. října 1946 svou činnost obnovila Česká obecní knihovna a navázala tak na práci předválečných knihovníků. Od padesátých let knihovna vystupovala jako knihovna okresní s povinností poskytovat výměnné soubory knih menším obcím. V šedesátých letech se knihovna v Prachaticích stala hlavním centrem, které zabezpečovalo peníze na nákup knihovních fondů, pomůcek, odměn dobrovolným knihovníkům a výplat odborným pracovníkům ze všech knihoven prachatického okresu. Sedmdesátá a osmdesátá léta byla stejná jako u všech ostatních knihoven. Hlavní náplň tvořily jednotné kulturní a výchovně vzdělávací plány a budování střediskových systémů. Počátek devadesátých let přinesl velké změny i do knihovny v Prachaticích. Byla zahájena automatizace knihovnických služeb pomocí knihovního systému LANius (dnes již Clavius) a knihovna byla připojena k mezinárodní síti internet. V důsledku reformy veřejné správy a změn, které s ní souvisejí, byla Okresní knihovna v Prachaticích převedena do vlastnictví Městského úřadu v Prachaticích a od 1. ledna 2003 nese oficiální název Městská knihovna Prachatice. MěK Prachatice je aktivním členem Svazu knihovníků a informačních pracovníků – SKIP. [39]

4.2.1.2 MěK Prachatice dnes

Dnešní Městská knihovna Prachatice buduje a zpřístupňuje univerzální knihovní fond se zřetelem k potřebám všech občanů města. Poskytuje meziknihovní službu a zprostředkovává informace z vnějších informačních zdrojů, zejména z oblasti státní správy a samosprávy. Pořádá exkurze, besedy, přednášky, výstavy a jiné kulturní a vzdělávací akce. Shromažďuje, zpracovává, uchovává a poskytuje informace o obci, regionu i regionálních osobnostech. Na základě písemné smlouvy s JVK v Českých Budějovicích vykonává regionální funkci a v rámci toho metodicky pomáhá obecním knihovnám v regionu Prachatice. Knihovna je plně automatizovaná, používá knihovní informační systém Clavius. [39]

4.2.1.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované

Oddělení pro dospělé čtenáře

Knihovní fond oddělení pro dospělé tvoří 62 292 knihovních jednotek. Z toho naučná literatura je zastoupena 19 467 dokumenty a krásná literatura 43 104 dokumenty. Dále zde čtenáři najdou 497 hudebnin a 6 224 audiovizuálních dokumentů. Vedle beletrie, poezie, naučné literatury a periodik v českém jazyce nabízí oddělení i cizojazyčnou literaturu (beletrii, naučnou literaturu, učebnice s kazetami a periodika), a to převážně v anglickém a německém jazyce. Součástí oddělení pro dospělé je i hudební oddělení, které obsahuje rozsáhlý archiv gramofonových desek, kazet a CD, ale také notové materiály včetně partitur a knih s hudební tematikou.

Knihovna umožňuje všem zrakově handicapovaným spoluobčanům číst pomocí čtecí lupy. Tato lupa je volně přístupná v oddělení pro dospělé čtenáře. Kromě této lupy se zde nachází i tzv. zvuková knihovna, kterou tvoří známé i méně známé knihy naší i světové literatury načtené předními českými umělci.

V roce 2003 oddělení zavedlo „donáškovou službu“. Jedná se o specializovanou službu donášky knihovních dokumentů zdravotně postiženým občanům a seniorům. Tato služba byla zavedena z důvodů špatného přístupu knihovny pro starší, nemocné nebo zdravotně postižené občany (knihovna sídlí v památkově chráněném historickém renesančním domě, kde není možné vybudovat bezbariérové vstupy či výtah). [39, 40]

Studovna

Knihovní fond studovny tvoří 10 206 knihovních jednotek, z toho se jedná o 8 798 dokumentů naučné literatury a 1 408 dokumentů krásné literatury. Dále zde čtenáři najdou 205 audiovizuálních dokumentů, periodika, odborné knihy z oblasti společenských věd, slovníky, encyklopedie, sbírky zákonů (v tištěné i elektronické podobě), regionální literaturu, denní tisk. Uživatelé zde mají přístup k internetu, k databázi regionálních osobností, k databázím Newton, TAM TAM – Anopress a ČTK, mohou zde kopírovat z materiálů knihovny, využít textové editory na PC. Studovna nabízí bibliograficko-informační služby, zpracování rešerší na dané téma, poskytuje informace týkající se EU, školení základů práce s internetem, MVS a pro čtenáře knihovny kroužkovou vazbu. Ve studovně se také nacházejí DVD s týdenními reportážemi STUDIA JVP pro prachatickou kabelovou televizi, videokazety s reportážemi z významných událostí a akcí, které zachycují život lidí v prachatickém regionu. Ve studovně jsou tři počítačové stanice

s následujícími informačními bázemi: Internet, ASPI, FULLSOFT a již zmíněná regionální databáze osobností a událostí. [39, 40]

Oddělení pro děti a mládež

Knihovní fond tohoto oddělení je tvořen 16 145 knihovními jednotkami. Z toho naučnou literaturu tvoří 4 788 dokumentů a krásná literatura je zastoupena v počtu 11 357 dokumentů. Dále zde čtenáři najdou 141 audiovizuálních dokumentů. Oddělení nabízí pohádky, říkadla, leporela, poezii, klasickou četbu pro děti a mládež, dobrodružnou literaturu, dívčí romány, naučnou literaturu, cizojazyčné pohádky a příběhy především v německém a anglickém jazyce a periodika. Dále mohou dětská čtenářská pracovat na místních počítačích s výukovými CD ROMy, které odpovídají školnímu rámcovému vzdělávacímu programu a příjemnou zábavnou formou pomáhají získávat nové vědomosti. Děti zde také mají přístup na internet. Vedle toho pracovníce tohoto oddělení připravují pro děti řadu zábavných i vzdělávacích akcí. Při dětském oddělení funguje „Čítárna U Čerta s knihou“, která nabízí nejen společné čtení pro děti, ale i promítání pohádek, soutěžení či pořádání výtvarných dílen. [39, 40]

RSKIS

RSKIS nebo-li Regionální středisko knihovnicko informačních služeb zajišťuje výkon regionálních funkcí pro evidované knihovny regionu Prachatice. Oddělení poskytuje poradenskou a konzultační činnost, metodické návštěvy, zpracovává statistiky knihovnických činností, organizuje vzdělávací akce, semináře a porady pro knihovníky regionu, podílí se na tvorbě výměnných knihovních fondů, jejich cirkulaci a distribuci, pomáhá při aktualizaci a revizi knihovních fondů, pomáhá při psaní grantových projektů, zavádění a využívání nových informačních technologií či typů služeb a koordinuje postupnou automatizaci knihoven v rámci PIK. V neposlední řadě se toto oddělení podílí na pořádání různých vzdělávacích zájezdů a exkurzí po knihovnách regionu i sousedních oblastí, během nichž si knihovnice vzájemně vyměňují své zkušenosti, poznávají nová místa a nacházejí inspiraci pro svou další práci. K lepší informovanosti a zapojování knihoven slouží od roku 2007 čtvrtletník Zpravodaj, kde jsou publikovány knihovnické novinky, akce a úspěchy knihoven i příspěvky z jednotlivých veřejných knihoven regionu. [39, 19]

4.2.1.4 Zajímavé akce pořádané knihovnou

Městská knihovna Prachatice pořádá řadu zajímavých výstav, soutěží, besed, autorských čtení či posezení s milými hosty. Protože takovýchto akcí každý měsíc organizují opravdu řadu, pokusila jsem se vybrat ty z nejzajímavějších a trochu blíže je zde představit.

Klub maminek

Svůj klub v knihovně mají maminky, které se každý měsíc scházejí se svými dětmi v dětském oddělení, kde je pro ně vždy připraven bohatý program. Seznamují se s aktuální dětskou literaturou, dozvídají se, jak děti správně vést k četbě, učí se různým ručním pracím, jako např. ubrouskové technice, výrobě domácí dekorace, dětských masopustních masek. Dále jsou pro ně pořádány besedy na téma kosmetika či kouzlo bylinek. [39]

Pasování čtenářů

Svou tradici si v Prachaticích získalo Pasování čtenářů. V květnu 2007 proběhl v Radničním sále již třetí ročník a opět se těšil značnému zájmu rodičů, dětí, pedagogů a médií. Pasování se zúčastnilo 156 dětí (o 31 více než předchozí rok) ze čtyř prachatických základních škol. Děti uvítal pan místostarosta Ing. Martin Malý a paní Mgr. Růžena Štemberková, vedoucí odboru kultury, školství a cestovního ruchu. Za doprovodu rytířské skupiny UATHER, znění bubnů a ochrany rytířů v plné zbroji nastoupili budoucí čtenáři na své pasování, kterého se letos ujala spisovatelka Petra Braunová. Děti ukázaly, co se již ve škole naučily a za odměnu byly pasovány žezlem a knihou. Na památku obdržely Pasovací glejt a knihu. [39, 40]

Náš dům zní smíchem

Již čtvrtá výstava pod názvem „Náš dům zní smíchem“ proběhla v knihovně v říjnu a listopadu 2007. Naši známí a slavní karikaturisté nakreslili pro tuto výstavu karikatury na téma kniha, knihovna, knihovnictví. Vzácným hostem na zahájení výstavy byl JUDr. Ivo Jahelka, který zahrál něco málo ze svých písní. [39, 40]

Celé Česko čte dětem

Městská knihovna v Prachaticích byla jednou z prvních institucí v zemi, které se aktivně zapojily do kampaně Celé Česko čte dětem. Na „Čtecí maratón“ byli pozváni jak známí herci – Saša Rašilov, Vanda Hybnerová a Tomáš Petřík, tak autoři knih pro děti

a mládež ze Šumavy – Martina Zíková, Ondřej Fibich, Roman Kozák a Ivo Stehlík. Právě jejich příběhy poslouchali s velkým zaujetím malí i větší posluchači. [39, 40]

Myš není jen pro kočku

7. května 2007 byl zahájen v Prachaticích rekvalifikační počítačový kurz, který je realizován v rámci projektu „Myš není jen pro kočku!“ a je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR. Zúčastnit se ho mohou občané, kteří jsou určitým způsobem znevýhodnění na trhu práce a tato rekvalifikace má napomoci právě jejich lepšímu uplatnění. Kurz realizuje obecně prospěšná společnost Attavena z Českých Budějovic ve spolupráci s Městskou knihovnou v Prachaticích a Prachatickým muzeem. Kurz zahrnuje celkem 51 vyučovacích hodin, které jsou rozdělené do devíti lekcí. Jednotlivá témata zahrnují základy práce na počítači, kancelářské programy, internet a e-mail. Výuka je koncipována formou „Služba přijde za klientem“. Výhodou je v tomto směru mobilní počítačová učebna a bezdrátové připojení k internetu. Díky tomu může být výuka uskutečněna v podstatě v každém místě v jihočeském regionu. Velikou podporou pro účastníky je asistent výuky, který spolu s lektorem jezdí na výuku a pomáhá studentům. Součástí projektu je instalace a podpora tzv. iPracovišť. To jsou počítačové sestavy s připojením na internet. Slouží především účastníkům kurzu k prohlubování získaných znalostí, ale jsou také k dispozici i širší veřejnosti. Toto pracoviště bylo již v dubnu 2007 zřízeno v MěK Prachatice. V případě potřeby mohou být tato pracoviště využívána pro individuální konzultace mezi účastníky kurzu a Podpůrným asistentem. [39, 40]

Čtenářská liga

Čtenářská liga je soutěž zaměřená na podporu dětského čtenářství. Děti, rozdělené do tří kategorií podle věku, v průběhu roku sbírají body plusové (za půjčení knihy, časopisu, účasti na akcích knihovny, soutěžích, apod.), ale i minusové (za zapomenutí průkazky, ztrátu knihy, poškození časopisu, za upomínku, atd.). Soutěž startuje u příležitosti zahájení Týdne knihoven (4.10.2007) a vyhodnocena je v květnu následujícího roku (24.5.2008). Pro nejlepší čtenáře jsou připraveny nejrůznější odměny ať již v podobě sladkostí, knih, anebo účasti na Noci s Andersenem. Celý projekt probíhá pod záštitou města Prachatice. [39, 40]

Na kolech po knihovnách regionu

11. června 2008 byla odstartována ve třech městech prachatického regionu velká knihovnická akce. Po předem vytýčených trasách se rozjelo několik cyklistických výprav v čele se známou regionální sportovní osobností. U gymnázia ve Vimperku zahájili putování po knihovnách starosta Mgr. Tomáš Dvořák, ředitelka gymnázia RNDr. Hana Prokopová, Mgr. Zlata Houšková z Národní knihovny ČR, PhDr. Zuzana Hájková z JVK ČB a ředitelka MěK Prachatice Mgr. Hana Mrázová. Po slavnostním přestřižení stuhy vyjel peloton po první trase: Bohumilice, Bošice, Svatá Maří, Buk pod Boubínem, Záblatí a Prachatice. Patronkou této trasy se stala odchovanka vimperského sportovního gymnázia a několikanásobná vítězka Českého poháru, mistryně republiky, mistryně světa v časovce na silnici (2004) a mistryně světa horských kol (2005) Tereza Huříková. První zastávka se konala v Bohumilicích na místním zámku Skalice, kde všechny přivítala zámecká paní – paní Hiršlová. Po prohlídce areálu zámku a jízdárny následovala prohlídka bohumilické knihovny. Druhou knihovnou na trase byla knihovna v Bošicích. Z Bošic směřoval peloton do Svaté Maří, kde všechny přivítali místní školáci v maskách pohádkových postavíček. Další knihovnou na trase byla knihovna v Buku pod Boubínem, kde místní paní místostarostka a zároveň knihovnice připravila malé občerstvení. Poslední zastávkou této trasy byla knihovna v Záblatí. Při příjezdu do obce vítala peloton hudba a nechybělo ani sladké občerstvení. Po prohlídce místní knihovny čekala cyklisty už jen cesta do Prachatic.

Účastníci druhé trasy okolo Netolic se začali scházet v místní městské knihovně. Netolické knihovnice si pro sebe a pro pana starostu Petráška vyrobily originální trika. Všechny čekala trasa po knihovnách v obcích Netolice, Babice, Němčice, Mahouš, Malovice a zpět přes Netolice do Prachatic. Patronkou této trasy se stala bývalá světová lyžařka Kateřina Nash, rozená Hanušová (též odchovankyně vimperského sportovního gymnázia). Přítomné účastníky přivítal nejdříve Petr Vok a poté pan starosta Petrášek. První strmý kopec z Netolic hned otestoval fyzickou kondici všech cyklistů. Paní starostka a knihovnice obce Babice paní Pilátová všechny přivítala básničkou a vydatnou svačinou. I přes nepřízeň počasí se podařilo navštívit všechny knihovny druhé trasy a ve zdraví dojet do Prachatic.

Třetí trasu absolvovala sportovkyně a paní učitelka Šárka Grabmüllerová se svými žáky ze ZŠ Vodňanská z Prachatic. V první obci Zábrdí ukázala paní knihovnice Vizinová nadšeným cyklistům nejen knihovnu, ale i místní muzeum betlémů. Dětem se zde moc líbilo, ale ještě je čekala návštěva dalších knihoven na trase Lažiště, Pěčnov, Chlumany, Husinec a Prachatice. V lažištské knihovně čekalo na děti občerstvení a v chlumanské je

přivítala nejen paní knihovnice Bošková, ale i paní starostka obce Vlková. Poslední obcí této trasy byl Husinec. V nové knihovně přivítal cyklisty pan starosta Klesner, paní knihovnice Pechová a děti z místní základní školy, které si připravily krátké vystoupení. Po prohlídce knihovny všichni obdrželi na památku grafické listy od ředitele místní ZŠ Mgr. Václava Kuneše. Po absolvování dosti náročné trasy odjížděly spokojené děti přes husineckou přehradu do Prachatic, kde se měly setkat s ostatními účastníky akce. Na prachatickém náměstí zatím diváky bavila taneční skupina Free Dance a TS4ever. U prachatického gymnázia se před dvanáctou hodinou sešly všechny tři pelotony. Zde se k nim připojili zástupci volarské části zdejšího regionu v čele se spisovatelem Romanem Kozákem a jeho kolegou Petrem Čmerdou jako „Doktory z hor s 1. knižní pomocí“. Slavnostní příjezd celého pelotonu v čele se slavnými sportovkyněmi a neméně slavnými knihovnicemi vzbudil na celém náměstí velký ohlas. V odpoledních hodinách byla zahájena vernisáž výstavy „Po knihovnách regionu s Kateřinou Nash-Hanušovou, Terezou Huříkovou a Šárkou Grabmüllerovou“ ve výstavních prostorách MěK Prachatice. Celou vernisáž neopakovatelným způsobem doprovodila prachatická hudební skupina CINK. V závěru všechny tři sportovkyně společně pokřtily mapu regionálních knihoven „Knihovny regionu Prachaticko – kulturně informační centra s internetem“. Z řad zástupců města, NK ČR a JVK ČB se dostalo všem účastníkům velkého poděkování za velice zdařilou akci. V úplném závěru předala Mgr. H. Mrázová slavným rodačkám kromě poděkování i dárek v podobě kola s květinovou dekorací, jako památku na tento den.

Tímto projektem MěK Prachatice ukázala obyvatelům a návštěvníkům regionu, jak si mohou obohatit své volné dny. Knihovna tak významně přispěla k propagaci sebe, knihovnictví, města Prachatice a celého regionu a ukázala, že knihovny dnes nejsou již jen pouhými půjčovnami knih, ale vzdělávacími a informačními institucemi pro všechny, které se významně podílejí na kulturním životě v daném místě. [44, 19]

4.2.1.5 Přeshraniční spolupráce MěK Prachatice

Město Prachatice má partnerské vztahy s devíti zahraničními městy z těchto zemí: Itálie, Rakousko, Švýcarsko, Litva, Bělorusko, Slovensko a Německo. První spolupráce byla navázána v červenci roku 2003 s Okresní knihovnou ve Freyungu (Kreisbücherei in Freyung, Německo), jejíž ředitelkou je Notburga Schreiner. V srpnu téhož roku byla zahájena spolupráce s Johannem Aichingerem, ředitelem knihovny v rakouském Mauthausenu a v červnu 2004 se zástupci italské knihovny v Terra del Sole. Během Dnů

slovenské kultury v Prachaticích byla započata zatím poslední zahraniční spolupráce. 4. dubna 2007 se stala dalším knihovnickým partnerem MěK Prachatice Krajská knihovna Ľudovíta Štúra ve Zvolenu. Na vernisáži byli přítomni slovenští hosté včetně zástupkyně zvolenské knihovny Prisky Joščákové, zástupce odboru kultury Městského úřadu, bratislavské scenáristky a dramaturgyně Martiny Diosi a umělců z výtvarného sdružení Zvolenská sedmička. V rámci besed na střední i základní škole výtvarníci představili současné slovenské moderní umění a M. Diosi představila svůj dokument „Město létajících slov“, který popisuje život různých sociálních skupin ve Zvolenu. Nejlépe funguje spolupráce s Okresní knihovnou ve Freyungu, proto se jí zabývám v následující části práce podrobněji. [39, 43]

Spolupráce s Kreisbücherei in Freyung

První nesmělé kontakty se s Okresní knihovnou ve Freyungu navazovaly již krátce po otevření hranic v roce 1990, ale konkrétní podobu dostala spolupráce až o 13 let později. 24. července 2003 navštívila ředitelka MěK Prachatice Hana Mrázová společně se zástupkyní prachatického městského úřadu, vedoucí odboru kultury, školství a cestovního ruchu Růženu Štemberkovou ředitelku OkK ve Freyungu Notburgu Schreiner. Tehdy byla ustanovena základní a reálná pravidla kulturní přeshraniční komunikace.

U příležitosti slavnostního zpřístupnění nových webových stránek knihovny ve Freyungu byl za přítomnosti pracovníků Euroregionu Kaspara Sommera, Dany Biskup a starosty Freyungu Alexandera Muthmunna 2. září 2003 poprvé slavnostně předán výměnný fond prachatické knihovny. Jednalo se o soubor české literatury, převážně konverzačních příruček. Celá akce byla prezentována v německých regionálních novinách. Knihy měly takový úspěch, že MěK Prachatice byla požádána o zprostředkování dalšího nákupu přímo z nakladatelství Karolinum v Praze. Prachatická knihovna na oplátku obdržela 8. října 2003 německý výměnný fond, který využili především učitelé a studenti německého jazyka. Oba soubory obsahovaly knihy a periodika na různé jazykové úrovni.

Freyungští čtenáři měli a mají víceméně obdobné požadavky na složení souborů jako prachatictí. Největší zájem byl a stále je o gramaticky i slovně jednoduchou četbu. Požadavky z německé strany směřují i na tematické německo-české slovníky, cestovní průvodce, časopis „Šumava“, „Radniční listy“ nebo záznamy vysílání prachatické kabelové televize. Prachatictí čtenáři požadují dětské knihy s jednoduchým textem a komiksy, časopisy společenské i oborově zaměřené, například pro motorkáře či nadšence

pro letadla. Velký zájem je ale také o díla klasiků, jako například Goetheho, Stiftera, Schillera a v neposlední době knihy od Agathy Christie. Své jazykově vyspělé příznivce si u nás našly i knihy současných autorů. Zájem o dokumenty z těchto souborů je ze strany studentů a učitelů, ale i široké veřejnosti, stále veliký. V první řadě vychází z potřeby zdokonalit se v cizím jazyce a pak také z faktu, že nabídka německé literatury je na našem knižním trhu dosti malá.

Webové stránky obou knihoven na sebe navzájem odkazují, což umožňuje mimo jiného zjistit, jaké knihovní jednotky v té či oné knihovně jsou k dispozici a např. prostřednictvím MMVS si je vypůjčit.

Od roku 2003 proběhlo několik setkání s ředitelkou N. Schreiner. Ta nejdříve přijala v rámci Týdne knihoven v říjnu 2003 lektorskou účast na odborném semináři pro učitele německého jazyka v Prachaticích. Velký úspěch měla exkurze a seminář, které se uskutečnily 21. listopadu 2005 v knihovně ve Freyungu. Přes nepřízeň počasí byla účast hojná a po náročné cestě čekalo prachatické knihovníky velmi milé přivítání a provedení novou budovou knihovny. Při prohlídce všechny nejvíce zajímal systém půjčování, zpracování a ochrany fondu. Po literárním semináři knihovníci vyrazili na zámek Wolfstein, kde je v taverně přijal radní města Freyung pan Paulus. Po malém občerstvení se konala prohlídka expozice myslivectví a rybolovu, která velmi zaujala.

V rámci připomenutí šedesátého, pětaosmdesátého a stodesátého výročí prachatického veřejného knihovnictví na podzim 2006 byla ve spolupráci s příhraničními knihovnami okresu Freyung-Grafenau vydána publikace „Příhraniční knihovny okresu Prachatice a Freyung-Grafenau. Na vydání této publikace získali prachatictí knihovníci finanční prostředky z Evropských fondů. 25. října 2006 se v rámci oslav uskutečnila v Prachaticích konference, na níž kromě jiných hostů vystoupila jako čestný host paní Schreiner s příspěvkem „Přeshraniční spolupráce Okresní knihovny ve Freyungu a Městské knihovny Prachatice“.

Němečtí knihovníci se nechávají inspirovat bohatou nabídkou aktivit, které celoročně nabízí MěK Prachatice. Kromě jiného zde již druhým rokem probíhá Čtenářská liga. Projekt, který je zaměřen na podporu nejen dětského čtenářství, se německému partnerovi zalíbil natolik, že do něj freyungští knihovníci zapojili studenty z místního gymnázia. 16 českých vítězů jelo 12. června 2007 na mezinárodní literární soutěžní klání nazvané „Putování s Večerníčkem“ do Freyungu. Přátelským soutěžením všechny provázal hodný Večerníček, a protože to bylo soutěžení pohádkové, doprovázely české soutěžící i další postavičky jako Pipi Dlouhá punčocha, Popelka, Bob a Bobek, včelka Májka či Harry

Potter. Tyto soutěže připravila MěK Prachatic. OkK Freyung ve spolupráci s místním gymnáziem zorganizovali soutěž na téma Pán Prstenů. Aby si děti procvičily i zeměpisné znalosti, nachystali také zástupci Euroregionu soutěž v přiřazování mapek ke státním vlajkám. Před cestou domů ještě české děti navštívily místní zámek Vlčí kámen (Woflstein) s přírodovědným muzeem. Všechny soutěže se moc vydařily a další soutěžní klání je naplánováno do Prachatic. [43, 40, 41, 20]

Hlavním cílem celého projektu přeshraniční spolupráce je navázání nových přátelství mezi dětskými čtenáři a poznání literatury pro děti a mládež příhraničních sousedů. Započatou mezinárodní spolupráci není jednoduché udržovat ať již z organizačních či finančních důvodů. Prachatická knihovna má to štěstí, že je ve svých snahách podporována zřizovatelem a těší se zájmu ze strany čtenářů.

4.2.2 Městská knihovna Jindřichův Hradec

Městská knihovna je příspěvková organizace a zřizuje ji město Jindřichův Hradec.

Základní údaje:

Název: Městská knihovna Jindřichův Hradec

Adresa: U knihovny 1173/II, 377 02 J. Hradec

Kontakty: telefon: 384 361 573-5, fax:

384 351 573,

E-mail: info@knih-jh.cz

Internetové stránky: www.knih-jh.cz

Členství: SKIP, SKAT

Obr. 22: logo MěK Jindřichův Hradec

Zdroj: [38]

4.2.2.1 Historie knihovny

Myšlenka zřízení veřejné knihovny se v Jindřichově Hradci těšila značné podpore veřejnosti. V roce 1866 byla vypracována „Pravidla ke zřízení obecní knihovny v Jindřichově Hradci“, ale c.k. místodržitelství tato pravidla neschválilo. Úspěch se dostavil až v roce 1892, kdy 16. června svou činnost zahájila Obecní knihovna v Jindřichově Hradci. Knihovna byla otevřena každou neděli a svátek v době od 10 do 12 hodin. Knihy byly půjčovány bezplatně. Po půl roce činnosti byl vypracován a schválen

první výpůjční řád, který začal platit v lednu 1893. Od šedesátých let minulého století byla knihovna knihovnou okresní. V roce 1995 se vrátila do zřizovatelské působnosti města Jindřichův Hradec. Částečně byl zachován výkon regionální funkce.

V průběhu let se knihovna často stěhovala. Svou činnost zahajovala v bývalé kanceláři městské spořitelny v Panské ulici čp. 136/I. Pak byla postupně přemístěna na starou radnici, do čp. 36/I a před 2. světovou válkou do výstavní síně muzea na Balbínově náměstí. Po válce se knihovna vrátila na městskou radnici a sídlila zde až do roku 1951, kdy se přestěhovala na zámek. Zde sice vydržela 36 let, ale postupně prošla všemi nádvořními zámku. V roce 1987 knihovna přesídlila do bývalého minoritského kláštera ve Štútného ulici. Zatím poslední stěhování proběhlo o prázdninách roku 2001, kdy se knihovna nastěhovala do nových a moderních prostor. [38]

4.2.2.2 MěK Jindřichův Hradec dnes

Dnešní Městská knihovna Jindřichův Hradec je veřejnou univerzální knihovnou, kulturním a odborným zařízením, v němž jsou všem bez rozdílu způsobem zaručujícím rovný přístup poskytovány veřejné knihovnické a informační služby. Knihovna buduje a zpřístupňuje univerzální fond. Městskou knihovnu tvoří centrální pracoviště v ulici U Knihovny a pobočka na sídlišti Vajgar, která slouží veřejnosti od roku 1985. Region Jindřichův Hradec je pro svoji územní rozlehlost rozdělen na 3 oblasti, a proto na jeho území jsou výkonem regionálních funkcí pověřeny 3 knihovny – MěK Jindřichův Hradec, MěK Dačice a MěK Třeboň. MěK Jindřichův Hradec tuto funkci plní vůči profesionálním knihovnám regionu a jejich samosprávě, vůči neprofesionálním knihovnám ve svém spádovém obvodu a jejich samosprávě a na vyžádání i vůči dalším knihovnám okresu. Na smluvním základě spolupracuje s 86 knihovnami na území okresu, neoficiálně se všemi, které o to projeví zájem. [38]

4.2.2.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované

Půjčovna pro dospělé

Toto oddělení nabízí čtenářům absenční půjčování krásné i odborné literatury a časopisů. Dále nabízí možnost rezervace požadovaných titulů a službu MVS. Součástí oddělení je čítárna a studovna. Ve studovně se nachází příruční knihovna tvořená encyklopediemi, slovníky, naučnou literaturou, regionální literaturou a tiskovinami včetně Jindřichohradeckého deníku, který je zde v kompletním vydání od roku 1993. Uživatelé

mají přístup na internet, k elektronické databázi Zákony ČR a mohou zde kopírovat a tisknout. Studovna též nabízí bibliograficko-informační služby a zpracování rešerší na příslušné téma. [38]

Půjčovna pro děti

V půjčovně pro děti lze nalézt krásnou a naučnou dětskou literaturu a časopisy. Dětem je zde též umožněn přístup k internetu. Knihovnice dětského oddělení pořádají různé zábavné i poučné akce, besedy, výtvarné dílny a soutěže nejen pro své dětské čtenáře, ale i pro ostatní děti. Oddělení spolupracuje s místními základními školami. [38]

Hudební oddělení

Součástí Městské knihovny v Jindřichově Hradci je hudební oddělení, které nabízí široký sortiment zvukových nahrávek, určených pro nevidomé. V nabídce je 500 titulů mluveného slova včetně pohádek, 4 300 CD, 116 audiokazet s populární hudbou, ale také periodika s hudební tematikou. Knihovna v roce 2007 zažádala o dotaci na rozšíření hudebního oddělení, speciálně pro hluchoslepé, nevidomé a zrakově postižené. V tomto oddělení je možný prezenční poslech hudebních nosičů, protože jsou zde k dispozici 3 přehrávače kompaktních disků a 1 přehrávač magnetofonových kazet. Uživatelé mohou sami podat návrh na zakoupení nového hudebního nosiče a tak se nepřímo podílet na budování fondu oddělení. Knihovna tento návrh posoudí z hlediska finančních možností a univerzálnosti fondu. [38, 23]

Internet, čítárna

V suterénu knihovny se nachází oddělení, ve kterém mají všichni návštěvníci (registrovaní i neregistrovaní uživatelé) umožněn zdarma přístup na internet na vyhrazených počítačích, a to po dobu 60 minut. Dále zde mohou kopírovat formát A3 a barevně tisknout na laserové tiskárně formát A4. Součástí oddělení je i čítárna s denním tiskem a časopisy. [38]

4.2.2.4 Databáze regionálních autorit

Městská knihovna Jindřichův Hradec vytváří databázi regionálních autorit, ve které shromažďuje základní informace o významných osobnostech, které k regionu Jindřichův Hradec mají nebo měly vztah. Pojem autorita v knihovnické terminologii znamená: *„Ověřená a směrodatná, standardizovaná podoba jména personálního nebo*

korporativního autora, geografického jména, názvu dokumentu nebo výrazu věcného selekčního jazyka.“ (převzato z KSL). Jednoduše řečeno za autoritu může být považována osoba, instituce, místo, budova nebo i významná událost. V této databázi je tak možné nalézt významné rodáky, absolventy jindřichohradeckých, třeboňských, dačických škol a jiné osobnosti, které zde žily nebo do zdejšího kraje zavítaly. Čtenáři a ostatní uživatelé opět mohou podávat návrhy osobností, které by měly být v databázi uvedeny. [38]

4.2.2.5 Zajímavé akce pořádané knihovnou

Krátkodobé výstavy: [38]

2007

- Židovské hřbitovy – výstava fotografií Antonína Špáty a Jindřicha Pinka
- Michael Ende – Nekonečný příběh – výstava výtvarných prací dětí z Domu dětí na téma Nekonečný příběh
- Ekofór 2006 – výstava vítězných prací soutěže EKOFÓR 2006, kterou pořádá Hnutí Brontosaurus
- Stopy lidského hospodaření v krajině – putovní výstava Institutu aplikované ekologie Daphne ČR zaměřená na téma: Jak moc je naše krajina pozměněna lidským hospodařením? Kde všude můžeme vidět stopy využívání krajiny, když jí procházíme? Lze krajinu dlouhodobě využívat a přitom ji zachovat zdravou?
- Hluchoslepí mezi námi – výstava o. s. LORM – společnosti pro hluchoslepe
- Stanislav Burian – Telč a její okolí od jara do zimy – výstava fotografií S. Buriana, umělce s Downovým syndromem
- FestArt – výstava prací z 2. kola soutěže FestArt
- Jiří Šedý – Citlivost barevného slunce – výstava obrazů J. Šedého, umělce s Downovým syndromem

2008

- Kde končí naše odpady? – výstava o.s. Calla činného v projektu „Jihočeské přírodní zdroje pro budoucnost“, který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti
- Odcházení – výstava Ivany Gantnerové

- Světové jamboree 2007 – výstava fotografií Milana Jaroše a Jana Bičovského k výročí oslav 100 let skautingu

Dlouhodobé výstavy: [38]

2007

- Jistota – výstava fotografií Antonína Špáty
- Fuerteventura – výstava fotografií Vlastimila Sítaře
- výstava prací žáků mateřské, základní a praktické školy
- Krajina zapomnění – výstava fotografií Ivany Gantnerové

Další akce: [38]

- Namaluj si svou obálku knihy - v rámci Března – měsíce internetu 2006 si mohli návštěvníci knihovny vyzvednout prázdnou obálku knihy a ztvárnit ji dle své fantazie. Nejlepší díla byla poté v knihovně vystavena.
- Konopí dnes! – enviromentální centrum Florianus a MěK Jindřichův Hradec uspořádalo přednášku Ing. Davida Němečka „Konopí dnes!“ na téma Konopí – opěvovaná i zavrhaná rostlina, historie a tradice, konopná legislativa, užití ve zdravotnictví, kosmetice, textilním a stavebním průmyslu.
- Hluchoslepí mezi námi – beseda společnosti pro hluchoslepé LORM.
- Podzimní setkání se skladbami klasiků – koncert vážné hudby tvořený skladbami od B. Martinů, N. A. Rimskij-Korsakova, J. S. Bacha a N. Paganiniho v provedení Petra Nouzovského, Davida Pokorného a Matěje Arendárika.
- Děň dětské knihy – zábavné odpoledne pro děti v rámci něhož je připraveno setkání se spisovatelkou Alenou Ježkovou, divadelní představení v podání dětí z Kamenice nad Lipou, soutěže, hry a malování.
- Respektovat a být respektován – MěK Jindřichův Hradec ve spolupráci se ZVaS České Budějovice uspořádala kurz výchovných a motivačních postupů a komunikačních dovedností široce použitelných při výchově dětí ve škole i v rodině i v komunikaci dospělých mezi sebou. Cílem kurzu bylo zlepšení komunikace a soužití s dětmi, ale i mezi dospělými (partnery, spolupracovníky, přáteli). Kurz byl dvoudenní a vedla jej Mgr. Tatjana Kopřivová a PhDr. Pavel Kopřiva.
- Jak se chovat k nevidomým – SONS a MěK Jindřichův Hradec zorganizovaly besedu na téma „jak se chovat k nevidomým“.

- Otevři a podívej se dovnitř aneb Děti v knihovně – v rámci regionální spolupráce knihoven MěK Jindřichův Hradec připravila a profesionální knihovny regionu vyhlásily výtvarnou soutěž pro dětské čtenáře na téma „Strašidla v knížkách“. Soutěž byla dvoukolová. Z finalistů byl vybrán celkový vítěz a nejlepší díla byla vydána v Knihovnickém pexesu.

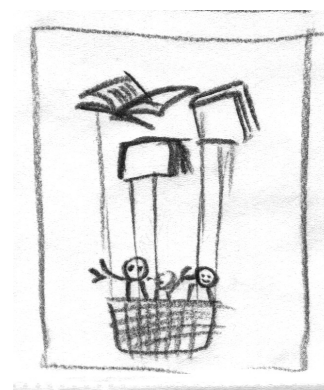
4.2.2.6 Přeshraniční spolupráce regionů Jindřichův Hradec a Waldviertel

Díky politickému uspořádání světa po 2. sv. v. byly oba regiony po dlouhá léta odděleny. Teprve po roce 1989 se začaly rozvíjet první aktivity mezi městy a obcemi, které v některých místech hranice dělí pouhých pár kilometrů. Myšlenka bližší spolupráce mezi knihovnami obou regionů se postupně vyvíjela až vyústila ve vytvoření projektu „Povídání přes hranici“.

Projekt vznikl v roce 2001 a jeho autorem je paní Jana Hladíková, metodička a zástupkyně ředitelky v Městské knihovně v Jindřichově Hradci. Projekt plně podporoval a prohluboval kulturní spolupráci mezi sousedními regiony Jindřichův Hradec a Waldviertel. Hlavními cíli projektu bylo poznávání systému rakouských knihoven a navázání dlouholetých kontaktů, vzájemné seznamování se s novinkami českého i rakouského knihovnictví, propojení služeb knihoven, zapojení dětského čtenáře do spolupráce, a tak mu zajímavě naplnit volný čas, podpořit čtenářství jako takové.

Dílčí cíle projektu:

- prohloubení dosavadních kontaktů mezi organizacemi veřejného zájmu – knihovnami;
- rozšíření přeshraničních aktivit dětí a dospívající mládeže;
- aktivní zapojení dospívající generace do procesu vzájemného poznávání;
- poznání odborných problémů a hledání možných společných východisek;
- podpora jazykových znalostí (osobní kontakt);
- zapojení zástupců z řad samospráv, škol i rodičů;
- podpora cestovního ruchu.

Obr. 23: logo projektu "Povídání přes hranici"

Projekt podporoval a dále rozvíjel spolupráci 14 českých a 15 rakouských veřejných knihoven, a to ve dvou liniích:

- a) odborné (pouze pro odbornou veřejnost tj. knihovníky) = rozšíření aktivit a porovnání práce s dětskými čtenáři
- b) volnočasové (pro děti=čtenáře, spolupráce se školami) = podpora přeshraničních volnočasových aktivit dětí a dospívající mládeže, prohlubování jazykových znalostí.

Do projektu byly zapojeny tyto české organizace – veřejné knihovny: Jindřichův Hradec, České Velenice, Dačice, Chlum u Třeboně, Kardašova Řečice, Kunžak, Lomnice nad Lužnicí, Nová Bystřice, Nová Včelnice, Slavonice, Strmilo, Studená, Suchdol nad Lužnicí a Třeboň a tyto rakouské instituce – knihovny: Heidenreichstein, Bad Grosspertholz, Eggenburg, Echtsenbach, Hoheneich, Horn, Gmünd, Grossdietmanns, Gross Siegharts, Reingers, Schrems, Siegmundsherberg, Vitis, Waidhofen am Taya a Weitra. [7, 39]

Aktivity uskutečněné v rámci projektu

Jak již bylo zmíněno, projekt jako takový vznikl v roce 2001. V rámci prvního ročníku „Povídání přes hranici 2001“, který se uskutečnil v roce 2001/2002, se knihovny zaměřily na zpracování odpadového materiálu a řešení ekologických problémů. Do projektu se zapojilo 7 českých a 5 rakouských knihoven, zúčastnilo se ho přes 500 účastníků, z toho pouze 70 dospělých. Vzniklo logo celé spolupráce. Projekt roku 2001 byl rakouskou stranou přihlášen do programu EuregionForum a obdržel cenu EUREGIO Innovationspreis 2002. V roce 2002/2003 se uskutečnil projekt „Povídání přes hranici 2002“, který se opět zaměřil na ekologické problémy. V rámci tohoto projektu byl vydán sborník „Knihovny se představují...“, ve kterém jsou představeny všechny knihovny okresu Jindřichův Hradec a regionu Waldviertel. Sborník je samozřejmě dvojjazyčný. Dále knihovníci českých knihoven navštívili rakouské knihovny, uskutečnila se výtvarná dílna na téma „Ekologie a čtyři roční období“ a byly vydány knižní záložky s logem spolupráce. Nejhezčí umělecká díla, která děti a mládež vytvořily na téma roční období a ekologie, byla prezentována na výstavě v rámci Letní galerie 2003 v Heidenreichsteinu. V závěru celé akce bylo vybráno 12 obrázků, které se staly těžištěm nástěnného kalendáře na rok 2004. Do projektu se zapojilo již 14 českých a 15 rakouských knihoven, bylo osloveno 2000 obyvatel v jednotlivých místech, kde projekt probíhal, v rámci výtvarných dílen se sešlo na 700 dětí a dospívající mládeže. Náklady na projekt byly pokryty z finančních

příspěvků programu Phare, vlastních zdrojů a zdrojů přeshraničních i českých partnerů. Sponzoři nebyli žádní.

V letech 2004/2005 probíhal již třetí ročník projektu „Povídání přes hranici 2004“, který zahrnoval následující aktivity a činnosti:

- 1) Odborný seminář na téma „Knihovny a práce s dětským čtenářem“ – cílem semináře bylo poznat i pochopit odborné rozdíly v práci se čtenářem.
- 2) Vydání sborníku „Knihovny a práce s dětským čtenářem“, který obsahoval odborné příspěvky ze semináře, metodické texty nejrůznějších besed, soutěží, kvízů, her, apod., které se dají využít v práci s dětmi v knihovnách. Sborník je dvojjazyčný.
- 3) Vyhlášení a uspořádání výtvarných dílen v místech zapojených knihoven na téma „Moje město/obec“, jednalo se o vyrábění pohlednic formátu 21 x 10 cm navazující na předchozí dva ročníky. Knihovny uspořádaly výtvarné soutěže přímo v knihovnách ve volném čase za účasti dětí, pedagogů nebo rodičů (prarodičů).
- 4) Vyhodnocení výsledků výtvarné soutěže odbornou porotou – hodnocení pohlednic probíhalo jednokolově. Práce se vyhodnotily v jednotlivých knihovnách a odborné poroty vybraly dvě nejlepší pohlednice, které nejvíce vypovídají o daném městě/obci. Porota byla složená ze zástupců samosprávy, knihovny, školy, veřejnosti i dětí. Hodnocení probíhalo nezávisle na všech věkových kategoriích společně. V závěru byl vytvořen jeden velký pohled ze všech vítězných pohlednic.
- 5) Uspořádání exkurzí rakouských knihovníků a zástupců samosprávy v českých knihovnách v rámci výměny zkušeností, poznání práce přes hranici. Z kapacitních důvodů proběhne exkurze nadvakrát. Cílem exkurze bylo prohloubení již navázaných vztahů a přímé poukázání na rozdíly v odborných i technických potřebách knihoven.
- 6) Vyrábění knižních záložek s logem projektu. Tyto záložky napomáhaly k co nejširší prezentaci a propagaci zapojených knihoven na obou stranách hranice. Knižní záložky se již v předcházejících ročnících osvědčily při nejrůznějších prezentacích a propagacích knihovnické činnosti i jako podpora čtenářství u nejmenších dětí. Záložka je opatřena seznamem knihoven včetně kontaktů a znakem Phare. [7, 39]

Projekt trval od 1. října 2003 do 28. února 2005 a zastřešovala jej Městská knihovna v Jindřichově Hradci a Bibliothek der Stadt Heindenriechstern.

Celý projekt byl z hlavní části financován ze Společného fondu malých projektů, který byl součástí Programu přeshraniční spolupráce Phare CBC. Dále byly využívány příjmy MěK Jindřichův Hradec a finanční zdroje spolupracujících organizací, které finančně zajišťují v rámci svého rozpočtu zřizovatelé tj. města a obce. Finanční prostředky byly čerpány na následující aktivity:

- exkurze rakouských knihovníků do českých knihoven,
- odborný seminář na téma „Knihovny a práce s dětským čtenářem“,
- vydání sborníku podkladů k práci s dětmi v knihovnách,
- výtvarné dílny na téma „Moje město/obec“ na pohlednici včetně vytištění pohledů, jednotlivých výstav a závěrečné společné výstavy,
- knižní záložky s logem celé spolupráce a s představením jednotlivých knihoven. [7]

Bohužel od roku 2005 projekt již nepokračuje a to hlavně z finančních důvodů. Rakouské knihovny jsou velmi malé a měly po finanční stránce problémy u svých zřizovatelů.

Přesto přeshraniční spolupráce z Jindřichohradecka zcela nezmizela. V roce 2007 využila MěK Jindřichův Hradec kontaktů Městské knihovny v Lomnici nad Lužnicí a vyhlásila ve spolupráci s dolnorakouským klubkem knihoven Bibliodrehscheibe Waldviertel velkou letní čtenářskou soutěž „Čteme se lvem Čtenářem“. Soutěž byla určena pro děti a o vítězi rozhodoval počet přečtených knih přes prázdniny (od 1. července do 31. srpna). Přečtení se kontrolovalo formou otázek vztahujících se k obsahu. Vítězové soutěže byli vyhlášeni na pravidelném setkání pracovníků profesionálních knihoven regionu Jindřichův Hradec a jejich zřizovatelů při příležitosti Týdne knihoven 2. října 2007 ve Slavonicích. Nejlepší čtenáři, respektive čtenářky dostaly nejen diplom a knížku, ale prohlédly si též město Slavonice, včetně podzemí, a vyrobily si vlastní hrneček ve výtvarné dílně Maříž. Ke konci října se oceněné malé čtenářky zúčastnily slavnostního zakončení soutěže v rakouském Arbesbachu. Soutěž zaznamenala velký ohlas, takže se počítá s jejím pokračováním v dalších letech.

4.2.2.7 Mezinárodní spolupráce knihoven z regionu Jindřichův Hradec

Těžiště mezinárodní spolupráce představuje spolupráce s rakouským regionálním sdružením knihoven Bibliodrehscheibe. V průběhu let 2006 - 2007 se uskutečnila celá řada akcí – od Čtenářského jara v rakouském Svatém Martinu, kde za přítomnosti politických a kulturních představitelů reg. Waldviertel byla prezentována literatura dostupná českým i rakouským dětem; přes odborné semináře v rámci projektu „Naučná stezka Velký lomnický“ s příspěvkem EU a za odborného přispění CHKO Třeboň v ČR (projekt byl rozdělen na 2 části – Zima a jaro na Naučné stezce Velký lomnický (24. 3.) a Léto a podzim na Naučné stezce Velký lomnický (12. 8.)); přes zářijový mezinárodní turnaj v „Člověče, nezlob se!“; přes již výše zmíněnou letní čtenářskou soutěž „Čteme se Ivem Čtenářem“, po společný projekt mezinárodního předvánočního pečení cukroví - v pekárně v Graffenschlagu a ve školní kuchyni v Bad Grosspertholzu proběhlo pečení cukroví, které nadchlo jak české tak rakouské děti. Upečené výtvary si poté děti ozdobily už zvlášť ve vlastní knihovně. Na řadě těchto akcí se buď přímo podílí nebo se jich účastní Městská knihovna Lomnice nad Lužnicí, proto bych nyní chtěla o jejích zahraničních aktivitách pojednat o trochu více, poněvadž je na tomto poli spolupráce velmi činnou knihovnou.

MěK Lomnice nad Lužnicí je profesionální knihovna spadající pod MěK Jindřichův Hradec. Díky partnerským vztahům města Lomnice nad Lužnicí s rakouským městem Bad Grosspertholz navázala městská knihovna v roce 2004 spolupráci se spolkem rakouských knihovníků. Vzájemné setkávání a pořádání akcí pro děti vyvrcholilo přijetím lomnické knihovny do Klubka dolnorakouských knihovníků Bibliodrehscheibe Waldviertel. Slavnostní přijetí se uskutečnilo 3. dubna 2005 na zámku Hartenstein. V následujících letech paní knihovnice Marcela Božovská velmi rozvíjela družební činnost s rakouskými knihovníky. Zpočátku se jednalo spíše o účast na kulturně společenských akcích či besed o českých a rakouských spisovatelích. 10. března 2006 se na hradě Ottenschlag ve Waldviertelu pokřtilo Internationales Büchertaxi. Slavnostní křest Büchertaxi doprovázel hudební program knihovnice M. Božovské a jejího souboru chrámové hudby ze Ševětína. MěK Lomnice nad Lužnicí je též do projektu Mezinárodního knižního taxi zapojena a plánuje se jeho využití i v Čechách. Projekt Büchertaxi připravil spolek dolnorakouských knihoven Bibliodrehscheibe a byl hrazen z prostředků Evropské unie. Cíl knižního taxi je nejlépe vyjádřen přirovnáním: „Tak jako pekař zásobuje obyvatelstvo čerstvým pečivem, dodává taxi četbu přímo ke dveřím!“. Hlavní myšlenkou celého projektu je, že čtení je základem pro vzdělání. Není to žádný nadstandard a mělo by

být díky knihovnám umožněno všem zájemcům, nemělo by být odepřeno ani těm, kdo nemají možnost navštívit knihovny, a tak se do zapadlých koutů Waldviertelu, domovů pro seniory a hendikepované spoluobčany, zdravotních center, lázní, škol a školek budou knihy rozvážet prostřednictvím knižního taxi. Projekt si získal podporu ve výši 13 000,-- Eur na pořízení automobilu = Büchertaxi, vybavení a poplatky nutné k zahájení provozu. Náklady na samotný provoz budou hrazeny částečně zřizovateli zapojených knihoven, obcemi, které budou mít zájem o tuto službu, sponzorsky a čtenářskými poplatky. Pomocí notebooku jsou evidovány výpůjčky a plán výjezdu. K zájemcům se taxi dostane 1x za měsíc. V menších obcích regionu Waldviertel a v několika zařízeních pro seniory byl zahájen zkušební provoz, který se setkal s velmi kladným ohlasem. Bohužel s ohledem na legislativu se dosud nepodařilo konkrétně využít nabídky pro užívání vozidla v Čechách. Dále Městská knihovna Lomnice nad Lužnicí společně se spolkem Bibliodrehscheibe pravidelně pořádá Zahájení Čtenářského jara a oslavu svátku sv. Kateřiny, jako patronky knihovnic, „Kateřinská mše“. V květnu 2007 se knihovnické děti z Lomnice nad Lužnicí a rakouského spolku Bibliodrehscheibe sešly na Festivalu hudebního mládí, který pořádalo město Lomnice nad Lužnicí. [13, 14, 15, 36, 50, 52]

Obr. 24: Büchertaxi

Zdroj: [13]

Na základě výše uvedeného textu lze konstatovat, že mezinárodní aktivity jihočeských knihovníků a potažmo jihočeské regionální organizace SKIP jsou v rámci přeshraniční spolupráce s rakouskými partnery na dobré úrovni. Přestože jsou často ve svých aktivitách limitovány financemi, nevzdávají se a stále přicházejí s novými nápady.

4.2.3 Městská knihovna Dačice

Městská knihovna Dačice je příspěvkovou organizací, kterou zřizuje město Dačice.

Základní údaje:

Název: Městská knihovna Dačice

Adresa: Pantočkova 89, 380 01 Dačice IV

Kontakty: telefon: 384 422 397,
721 145 265,

E-mail: info@mkdac.cz

Internetová stránka: www.mkdac.cz

Členství: SKIP, SKAT

Obr. 25: logo MěK Dačice

Zdroj: [37]

4.2.3.1 Historie Knihovny

Počátky knihovny v Dačicích jsou úzce spjaty se čtenářským spolkem „Dyje“, který byl založen roku 1868. Spolek umožňoval bezplatné půjčování knih a časopisů všem lidem z města i okolí. 11. listopadu 1893 padl na valné hromadě Měšťanské besedy návrh na zřízení veřejné knihovny. Tento nápad se ujal. Z besední knihovny bylo vybráno 250 svazků a od 1. února 1894 se začalo každou neděli od jedné do dvou hodin odpoledne půjčovat v Měšťanské besedě. V létě 1894 se knihovna přestěhovala na radnici. Městská veřejná knihovna vznikla v Dačicích v roce 1895 splynutím několika menších knihoven ve městě. Kvůli nepochopení u představitelů města, malému zájmu občanů o četbu a nevhodnému umístění se knihovna zpočátku rozvíjela velmi pomalu. 13. března 1899 rozhodl Spolek pro zakládání knihoven v Dačicích o otevření veřejné čítárny v budově městského pivovaru. Čítárna byla otevřena každou neděli odpoledne a středu večer. V letech 1939 – 1940 získala knihovna zásluhou tehdejšího pana starosty a městské a knihovnické rady samostatnou místnost v prostorách nové radnice a byla vybavena novým knihovnickým nábytkem i novými knihami. Po 2. světové válce se knihovna několikrát stěhovala. Chvíli sídlila v budově starého zámku a poté v bývalém výčepu městského pivovaru. Do roku 1960 fungovala knihovna jako okresní lidová s metodickým oddělením, které se staralo o budování výměnných fondů a o vesnické knihovny regionu. Se změnou správního uspořádání státu v roce 1960 ztratila knihovna svoji okresní funkci a dál fungovala jako městská lidová knihovna. V letech 1967 – 1968 knihovna ověřovala a realizovala pilotní projekt střediskového systému, jehož podstatou bylo sdružování

finančních prostředků na nákup literatury pro malé vesnické knihovny a jejich kolování ve výměnných souborech. V roce 1989 byla v trámových konstrukcích zámecké budovy objevena dřevomorka a knihovnu čekalo další stěhování. Ve dvou místnostech na Havlíčkově náměstí čp. 98 přežívala s malou částí fondu až do roku 1992. Tehdy městská rada rozhodla, že knihovna dostane do správy budovu v Pantočkově ulici čp. 89 (ulice je pojmenovaná po významném dačickém staviteli varhan 1. pol. 18. století Václavu Pantočkovi). Tento dům bývá ještě dnes přezdíván Kláštyrek, protože jej na vlastní náklady v roce 1876 nechala postavit svobodná paní Kunhuta z Dalberga. Po nejnútnejších úpravách byla knihovna 2. února 1992 otevřena pro veřejnost v nových prostorách. V opravené budově a lepších prostorových podmínkách se knihovna pustila do práce nejen knihovnické. Vedle rozvíjejících se služeb byl upraven dvorek a zahrada na letní čítárnu. Od jara do podzimu se zde konají nejrůznější akce jako „Den čtenáře“, soutěže a hry pro děti, dětská představení v rámci festivalu „Za dačickou kostku cukru“, „Dačické barokní dny“, atd. Od roku 1997 je knihovna připojena k internetu, má vlastní webové stránky a od roku 1998 jsou výpůjční služby plně automatizované (knihovní systém Clavius). Městská knihovna má celkem sedm poboček, a to v následujících místních částech: Bílkov, Chlumec, Dolní Němčice, Malý Pečín a Velký Pečín. Od roku 2001 funguje knihovna jako základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí. V letech 1997 – 2003 bylo součástí knihovny i informační středisko, které plnilo funkci městského infocentra. Knihovna se velmi podílela na propagaci města a okolí. Několik let také při knihovně fungoval dětský divadelní soubor Tyláček. Během let se začaly v budově knihovny objevovat nebezpečné závady, a tak se v průběhu ledna až června 2003 provedla důkladná a rozsáhlá rekonstrukce, která byla jakýmsi dárkem města k 110. výročí založení knihovny. [37]

4.2.3.2 MěK Dačice dnes

Hlavním posláním knihovny je poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb, uspokojování kulturních a informačních potřeb a napomáhání všestrannému vzdělávání nejen obyvatel Dačic a sousedních obcí. MěK Dačice je podle knihovního zákona základní knihovnou s univerzálním knihovním fondem a pověřenou knihovnou pro zajištění výkonu regionálních funkcí ve vymezeném regionu Dačicko. Knihovna nabízí jak základní knihovnické tak bibliografické a informační služby. Poskytuje Meziknihovní výpůjční služby, shromažďuje, zpracovává a zpřístupňuje

informace o regionu a regionálních osobnostech. Čtenáři mají k dispozici elektronickou sbírku zákonů ASPI, databáze EBSCO a Proquest.

V roce 2001 uzavřela knihovna dohodu s MěK Jindřichův Hradec a MěK Třeboň o zabezpečení výkonu regionálních funkcí. MěK Dačice tak zajišťuje ve svém regionu regionální funkce, ovšem pouze pro neprofesionální knihovny. Knihovna se stará o 18 obecních knihoven a 7 poboček v místních částech Dačic. Většinou se jedná o malé obecní knihovny, které ale hrají na vesnicích významnou roli. Bývají totiž často jedinou kulturní institucí v obci. Knihovna se zaměřuje především na práci s dětským čtenářem. [37]

4.2.3.3 Oddělení knihovny a služby v nich poskytované

Oddělení pro dospělé

V oddělení pro dospělé si čtenáři mohou půjčovat krásnou i naučnou literaturu, noviny a časopisy, rezervovat si požadované tituly, objednávat si knihy z jiných knihoven prostřednictvím meziknihovni výpůjční služby, získat informace o regionu a regionálních osobnostech či kopírovat. Od podzimu 2008 knihovna rozšířila své služby o půjčování zvukových knih. Tato služba je bezplatná. Uživatel musí pouze vyplněnou přihlášku nechat potvrdit u svého lékaře, případně se prokázat průkazem ZTP-P.

Součástí oddělení je malá studovna, kde se nachází základní příruční knihovna. Uživatelé zde mají přístup k on-line katalogu, internetu, databázím EBSCO a ProQuest, elektronické sbírce zákonů ASPI a v neposlední řadě jsou jim zde k dispozici multimediální programy na CD-ROMech. Pracovnice oddělení poskytují bibliograficko-informační služby, odbornou pomoc při výběru literatury a rešeršní služby.

Od jara do podzimu je z tohoto oddělení přístup do letní čítárny a na zahradu.

Celé oddělení, včetně čítárny a studovny je v období od září do června otevřené i v sobotu od 8:00 do 11:00 a jsou poskytovány všechny běžné služby včetně veřejného internetu. Knihovna tímto vychází vstříc hlavně studentům a občanům, kteří jsou přes týden mimo město, a tak nemají možnost do knihovny přijít. [37]

Oddělení pro děti a mládež

Knihovní fond tohoto oddělení je tradičně tvořen krásnou a naučnou literaturou pro děti a dětskými časopisy. Knihovnice organizují pro děti různé besedy, informační lekce, poetická pásma, soutěže, výtvarné dílny, nejrůznější hry a literární kvízy. Děti zde mají

k dispozici on-line katalog, mohou si prohlížet elektronické knížky na CD-ROMech či surfovat po internetu. Oddělení spolupracuje s učiteli z místních škol a připravuje pro žáky nejrůznější tématické besedy. Dětským čtenářům je také přístupná letní čítárna a zahrada, kde si buď mohou zahrát ping-pong nebo se zúčastnit zajímavých akcí. Každoročně se zde konají akce jako „Den čtenáře“, který představuje literární soutěžení a divadelní představení pro děti v rámci festivalu „Za dačickou kostku cukru.“

Paní knihovnice stále více pozornosti věnuje podpoře čtení a čtenářským návykům a dovednostem. V posledních letech se zvýšil počet besed pro školy. Tradiční akcí se vedle Noci s Andersenem nebo Týdne knihoven stal Dačický literární a divadelní festival pro děti a mládež aneb Dopolodníček aneb Kniha pokaždé jinak, který se v roce 2008 konal již počtvrté. Festival knihovna připravuje ve spolupráci s Městským kulturním střediskem a Divadelním studiem Tyláček. Cílem festivalu je propagace čtení a čtenářství, prezentace knížky v dramatické podobě a prezentace práce dětí v divadelním souboru Tyláček. Součástí zábavného odpoledne je řada soutěží a her. Značnou oblibu si také získalo pasování na rytíře řádu čtenářského.

Knihovna celkově pořádá pro děti řadu zajímavých akcí, besed či výtvarných dílen. Děti tak mají možnost si v knihovně vyrobit záložku do knížky, vánoční ozdoby či velikonoční kraslice, vyzkoušet si ubrouskovou techniku, s pomocí maminek a babiček ušít panenky pro UNICEF, poslechnout si zajímavé povídky o Jordánsku, Novém Zélandu či Austrálii, zúčastnit se besed se známými i méně známými českými spisovateli a ilustrátory, společně číst pohádky, ale i dobrodružné knihy, nebo si zahrát divadlo. [37]

4.2.3.4 Další služby nabízené knihovnou

Internet a počítače na pobočkách

Díky projektům PIK (Projekt internetizace knihoven) a SROP (Společný regionální operační program na vybavení malých knihoven v Jihočeském kraji v rámci programu EU) jsou všechny pobočky knihovny od léta roku 2006 vybaveny moderními výkonnými počítači s tiskárnou. Uživatelé tak mají možnost pracovat v textových editorech či hledat informace na internetu. Přístup k internetu je zdarma. Oba projekty napomohly zmodernizování a rozšíření nabídky služeb knihoven. Roční statistiky ukazují, že veřejný internet výrazně zvýšil návštěvnost poboček. [37]

Spolupráce se školami

Manuscriptorium pro školy

Na webových stránkách knihovny je odkaz na digitální knihovnu Manuscriptorium. Manuscriptorium je unikátní možností, jak přiblížit evropskou i českou historii žákům a studentům všech typů škol. Tento fond v současnosti obsahuje cca 1900 nejvýznamnějších rukopisů a starých tisků, písemných památek důležitých pro osudy našeho státu i pro utváření Evropy. Počtem digitalizovaných rukopisů je Manuscriptorium nejrozsáhlejší digitální knihovnou v Evropě, která tyto dokumenty zpřístupňuje. Jeho využívání badatelskou veřejností je samozřejmostí. Zároveň je tato digitální knihovna svým obsahem i rozsahem přímo předurčena k tomu, aby se zpřístupnila i široké veřejnosti a zvláště mladé generaci. Proto vznikla v Manuscriptoriu speciální stránka „Manuscriptorium pro školy“, která je přizpůsobena potřebám školní výuky. Díky dohodě mezi Národní knihovnou ČR a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy je Manuscriptorium od počátku školního roku 2006/2007 prostřednictvím hromadné licence přístupným všem typům českých škol. [37, 6]

Listopad – měsíc poezie

V rámci oslav Listopadu – měsíce poezie ilustrovali žáci 6. a 8. třídy ZŠ Dačice veselé básničky. Nejlepší práce byly vystaveny v prostorách MěK Dačice. Knihovnice na oplátku pro děti připravila besedu na téma „Čeští ilustrátoři“, na které se žáci dozvěděli mnoho zajímavých informací a sami si vyzkoušeli roli ilustrátora. [37]

Další spolupráce se školami: [37]

- pomoc s reorganizací a modernizací knihovny
- školení knihovnické techniky
- školení informační gramotnosti žáků i kantorů
- pořádání tematických besed pro jednotlivé ročníky MŠ, ZŠ a SŠ
- pomoc s automatizací knihovny
- pomoc s aktualizací fondu
- informování o novinkách v oblasti školních knihoven
- sledování a upozorňování na grantové možnosti pro školní knihovny.

Do knihovny 24 hodin denně

Čtenáři mají několik možností, jak mohou být díky internetu ve spojení s knihovnou 24 hodin denně. Prostřednictvím on-line katalogu si mohou kdykoliv vyhledat požadovaný dokument, zjistit, zda je půjčený či k dispozici a případně si jej elektronicky rezervovat. Každý uživatel se může podívat na své čtenářské konto, zda nemá knížku či časopis půjčené moc dlouho, nebo zda není některý titul, který má půjčený rezervovaný. Opět je možné si nechat prostřednictvím e-mailu výpůjčky prodloužit. Návštěvníkům webových stránek je také k dispozici pravidelně aktualizovaný seznam novinek, přírůstků knih a periodik. Přes on-line katalog knihovny je přístup do souborného katalogu SKAT. V případě, že čtenář zjistí, že požadovaný dokument není ve fondu MěK Dačice, může hledat v souborném katalogu a následně e-mailem zažádat knihovnu o vyřízení MVS (na stránkách knihovny je příslušný formulář, který musí čtenář vyplnit dle pokynů). [37]

Regionální fond

Významnou částí knihovnických fondů jsou knížky o regionu a osobnostech spjatých s Dačickem. Regionální fond obsahuje nejen monografie, ale také svázané ročníky periodik či místní informační tiskoviny, propagační materiály, apod. Knihy s regionální tematikou je též možné si v knihovně zakoupit. [37]

Spolupráce s Domem s pečovatelskou službou v Dačicích

Od roku 2004 knihovna spolupracuje s Domem s pečovatelskou službou. Organizuje setkání s regionálními autory, učí základům práce s počítačem, pořádá literární besedy. Své knížky zde v minulosti představili např. Jiří Chládek, Jiří Albrecht a Ludvík Štěpán. Zatím posledním setkáním bylo čtení, které si připravila děvčata z divadelního studia Tyláček pod názvem „S Fráňou Šrámkem o Šrámkovi“. [37]

Služby pro nečtenáře

Knihovna nabízí zajímavý program i pro nečtenáře knihovny a to ve formě besed a diskusí na nejrůznější témata, vzdělávacích akcí pro seniory či přednášek o ochraně přírody a krajiny. [37]

4.2.3.5 Zajímavosti v životě knihovny

Biblioweb

V roce 2006 vyhrála MěK Dačice v kategorii obcí do 15 tisíc obyvatel ze ziskem 197 bodů (z maxima 240 bodů) celostátní soutěž o nejlepší webové stránky knihovny. Předání diplomů vítězům se konalo 3. dubna 2006 na celostátní konferenci Internet ve státní správě a samosprávě v Hradci Králové. Kromě diplomu knihovna obdržela roční přístup do encyklopedické databáze COTO.JE. [37]

Putování

Putování zapomenutým krajem lesů, luk a barev, to je celý název turistického katalogu, který knihovna realizovala s pomocí prostředků grantu CBC Phare a města Dačice. Fotografická stránka katalogu je dílem Jiřího Millera. Za tento katalog získalo v roce 2003 město Dačice 1. místo v celostátní soutěži COT Bussines o nejlepší propagační materiál přirozeného mikroregionu. Cílem celého projektu byla propagace Dačic a okolního regionu pro rozvoj šetrné turistiky. [37]

Přeshraniční spolupráce

Městská knihovna Dačice spolupracuje s rakouskou knihovnou v Gross-Sieghartsu, což je partnerské město města Dačice. Od roku 2006 si jednou za půl roku knihovny vyměňují soubory 30-40 knih z dětského oddělení. Snaží se, aby knihy byly s většími písmeny a s obrázky, z české klasické i moderní literatury. Z Gross-Sieghartsu zase posílají především kratší příběhy pro děti ve věku 9-14 let. Knihy si půjčují hlavně studující a děti, které se učí německy. [50]

5 INTERNETIZACE VEŘEJNÝCH KNIHOVEN V JIHOČESKÉM KRAJI

5.1 Projekt internetizace knihoven (PIK)

14. ledna 2004 schválila vláda Koncepti Projektu internetizace knihoven. Cílem tohoto projektu je připojení všech knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby dle knihovního zákona, tak aby byly schopny splnit podmínky stanovené tímto zákonem. Připojení knihoven k internetu tak umožní nejen rozšíření nabídky služeb knihoven, nárůstu míst veřejného přístupu k internetu, ale v neposlední řadě též rozšíří možnosti přístupu obyvatel k informacím z veřejné správy. [3]

5.1.1 Technické provedení projektu

Připojení knihoven ke KI ISVS je realizováno pomocí IP VPN přípojky P1C 512/128 kbit/s dle Rámcové smlouvy. P1C je službou s trvalým připojením k datové síti (pevná přípojka) založenou na protokolu BGP / MPLS (Border Gateway Protocol / Multi Protocol Label Switching) definovaném v IETF (Internet Engineering Task Force) a je určena ke komunikaci s ostatními uživateli jak vlastní IP VPN tak i s uživateli sítě Internet po celém světě. Služba je nabízena včetně přípojného vedení a koncového zařízení (routeru) u uživatele v základní variantě bez SLA a doplňkových služeb. Služba je poskytována výhradně prostřednictvím technologie xDSL v agregaci 1:20 bez omezení objemu přenášených dat s asymetrickými přístupovými rychlostmi 512/128, 1024/256 kbit/s (download/upload) dle varianty služby. [3]

Provozovatel knihovny se na projektu podílí. Jeho spoluúčast spočívá v tom, že zajistí a financuje technické a personální podmínky pro instalaci a provoz. Předpokladem pro zřízení a užívání služby je technická připravenost v místě instalace a vybavení výpočetní technikou. Pracovní stanice musí splňovat alespoň minimální konfiguraci pro provoz WWW prohlížeče, musí mít instalován a plně funkční program pro antivirovou ochranu. Stanice by měla být vybavena možností tisku. Po realizaci přípojky je provozovatel knihovny povinen po dobu trvání projektu, tj. 36 měsíců po zřízení přípojky, zajistit veřejný přístup k internetu. [3]

5.1.2 Časový plán projektu

Realizace projektu je rozdělena do 3 částí. První část projektu se týká přípravných prací, tj. vypracování projektové dokumentace, která stanoví dotační pravidla a změny nařízení vlády č. 288/2002 Sb. Tato část projektu končí schválením projektové dokumentace a následně i změny nařízení vlády č. 288/2002 Sb. Vládou ČR.

Druhou část projektu tvoří realizace přípojek. Tato část projektu začíná vyhlášením dotačního řízení pro daný rok (2005 či 2006) a dále pokračuje shromážděním žádostí o dotace, rozhodnutím o dotaci, vyzněním o přidělení dotace a realizací přípojky. Postup realizace přípojky je následující:

- MI ČR v daném termínu vyhlásí dotační řízení a zveřejní potřebné dokumenty, provozovatel knihovny vyplní žádost o dotaci s náležitostmi dle nařízení vlády č. 288/2002 Sb.;
- MI ČR společně s MK ČR posoudí žádosti o dotace a rozhodne o přidělení dotace knihovně;
- o přidělení dotace bude provozovatel knihovny informován zaslaným rozhodnutím;
- MI ČR zpracuje seznam knihoven s přidělenou dotací a průběžně bude zadávat realizaci přípojek Poskytovateli (Český Telecom) dle Rámcové smlouvy;
- nejprve proběhne předběžné šetření a na základě jeho výsledku bude vypracován seznam knihoven jako příloha k závazné objednávce, zároveň bude upřesněna technická a servisní specifikace (TSS) přípojky;
- po předání závazné objednávky a TSS zřídí Poskytovatel přípojku ve lhůtě stanovené smlouvou;
- provozovatel knihovny potvrdí realizaci přípojky na „Protokolu o připojení ke službám datové sítě“ Poskytovateli;
- Poskytovatel předá MI ČR kopie podepsaných protokolů o připojení;
- tím je přípojka zrealizována a předána do provozu.

Třetí část projektu je provoz přípojek v období 3 let po zřízení. V této části projektu je ošetřen standardní provoz, změnová řízení pro úpravu služeb, případné zrušení služby, kontrola odebíraných služeb a následné fakturace, úhrada služeb a průběžné zprávy o stavu projektu.

Při realizaci projektu se předpokládá těsná spolupráce s krajskými knihovnami a knihovnami pověřenými výkonem regionálních funkcí knihoven, které zajistí rozšíření

informací o projektu mezi provozovateli knihoven svého regionu a poskytnou konzultace k problematice provozu veřejné internetové stanice.

V návaznosti na realizaci projektu bude zajištěna nabídka školení pro pracovníky nově připojovaných knihoven v práci s informačními technologiemi v rozsahu ECDL. Školení budou zajišťovat vzdělávací centra krajských knihoven zřízena a provozována v rámci programu VISK. [3]

5.1.3 Finanční rozpočet projektu

Připojování knihoven je realizováno pomocí IP VPN přípojky P1C. Cena za zřízení, provoz a změnu parametrů přípojky vychází z Rámcové smlouvy. V rozpočtu projektu se počítá pouze s náklady na zřízení přípojek a s úhradou 100% nákladů za provoz přípojek v dalších 36 měsících po jejich zřízení.

Jednotlivé náklady jsou:

- cena za zřízení přípojky: 2 320,50 Kč (včetně 19% DPH);
- měsíční cena za přípojku: - 512/128 kbit/s: 2 320,50 Kč (včetně 19% DPH),
- 1024/256 kbit/s: 3 379,60 Kč (včetně 19% DPH);
- cena za rekonfiguraci přípojky: 2 320,50 Kč (včetně 19% DPH);
- cena za změnu rychlosti: 654,50 Kč (včetně 19% DPH).

V rámci projektu bylo zřízeno 4000 nových přípojek – 2000 v roce 2005 a 2000 v roce 2006. Současně bylo uhrazeno 100% nákladů z provozu přípojek v dalších 36 měsících pro jejich zřízení. Koncem roku 2004 bylo v provozu 1070 přípojek využívajících KI ISVS, z toho 365 zřízených v roce 2003 a 705 zřízených v roce 2004. Náklady na jejich provoz byly započteny až do roku 2006 a 2007. V roce 2005 bylo průběžně zřízeno 2000 nových přípojek a byl uhrazen provoz 1070 stávajících přípojek. V roce 2006 bylo průběžně zřízeno také 2000 přípojek a současně uhrazen provoz 3070 stávajících přípojek. V roce 2007 nebyly zřízeny žádné nové přípojky a byl zaplacen provoz 4705 přípojek. V roce 2008 také již nejsou zřizovány žádné přípojky a hrazen provoz 4000 přípojek. Ani v roce 2009 by neměly být zřizovány žádné nové přípojky a bude hrazen provoz zbývajících 2000 přípojek.

Celkové náklady na zřízení a provoz přípojek v letech 2005 až 2009 budou 431 937 870 Kč. Za předpokladu, že bude provoz maximálního počtu 6000 přípojek P1C

na infrastrukturu KI ISVS v budoucnu plně hrazen ze státního rozpočtu, budou roční náklady na provoz těchto přípojek 167 076 000 Kč. [3]

5.1.4 Personální náročnost projektu

Celý projekt organizačně zajišťují pracovníci MI ČR. Hlavní náplní jejich práce je příjem a zpracování žádostí o dotaci, vyrozumění žadatele o rozhodnutí o přidělení dotace, sestavení seznamů a objednávek pro poskytovatele připojení, dokumentace zřízení jednotlivých přípojek, kontrola provozu, kontrola správnosti faktur a jejich úhrada.

Při časové náročnosti prací spojených se zřízením a provozem jedné přípojky ve výši 1,5 hodiny v roce, při celkovém objemu cca 5000 přípojek, vychází náročnost na personální zdroje 973,5 člověkodnů/rok.

Pro zajištění projektu jsou tedy potřeba 4 pracovníci na plný úvazek. [3]

5.1.5 Finanční náročnost

Jak již bylo uvedeno výše, je počítáno s náklady na zřízení přípojek a s úhradou 100% nákladů na provoz přípojek v dalších 36 měsících po jejich zřízení. Platba za provoz přípojek v rámci projektu pro přípojky zřízené v roce 2004 končí v roce 2007, pro přípojky zřízené v roce 2005 končí v roce 2008 a pro přípojky zřízené v roce 2006 končí v roce 2009. Rozpočet projektu nezahrnuje žádné další výdaje. Celkový počet podle projektu realizovaných přípojek je 4000 ks. Finanční náročnost pro jednotlivé roky uvádí následující tabulka. [3]

Tab. 17: Finanční náročnost PIK v jednotlivých letech

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Finanční náročnost (v Kč)	66 923 220	122 615 220	131 015 430	83 538 000	27 846 000

Zdroj: [3]

5.1.6 Organizační struktura projektu

Organizační struktura PIK respektuje spolupráci MI ČR a MK ČR. Pro organizační zabezpečení projektu byl vytvořen projektový tým ze zástupců MI ČR, MK ČR, Národní knihovny ČR, krajských knihoven a Poskytovatele. Vedoucím projektového týmu byl, až do zrušení ministerstva, zástupce MI ČR. Poté byl celý projekt i se všemi pracovníky převeden pod vedení MV ČR.

Úkolem projektového týmu je řízení běhu projektu a kontrola plnění plánu a postupů. Jde především o návrh a realizaci koncepčních změn, kontrolu plánu, případnou změnu tempa realizace, schvalování postupů a priorit, sledování plnění dalších dotačních podmínek, apod.

Pro zabezpečení těchto činností využívá projektový tým kontrolní metody sledování, ověřování a hlášení. Dále zpracovává projektový tým požadované výstupu o plnění projektu – např. vyhodnocování průběžných cílů. [3]

5.1.7 Ukončení

Projekt internetizace knihoven měl být ukončen po skončení posledního 3letého cyklu financování, tj. v průběhu roku 2009. V srpnu 2007 Vláda ČR schválila návrh pokračování projektu až do roku 2015. [3]

5.2 Stav internetizace knihoven v Jihočeském kraji

Novela knihovního zákona č. 341/2006 Sb. ukládala zřizovatelům knihoven zajistit do konce roku 2007 přístup obyvatel k placeným informacím na internetu ve všech veřejných knihovnách registrovaných u Ministerstva kultury. Jihočeský kraj připravil k této problematice projekt „Internetizace knihoven“ v rámci SROP (Společný regionální operační program), který byl na rok 2006 přijat a jehož realizace začala probíhat v 2. pol. roku 2006. Projekt byl realizován za přispění strukturálních fondů EU (ERDF) částkou 9,5 mil., rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj – 1,2 mil. a obdobnou částkou přispěl i Jihočeský kraj. Finanční spoluúčasť obcí a dalších sponzorů je cca 1 mil. Kč. Díky tomuto projektu byly ve 255 veřejných knihovnách kraje instalovány nové počítače v celkové hodnotě 13. mil. Do konce roku 2006 bylo k internetu připojeno 458 knihoven a 52 poboček, což je 83% knihoven a 57% poboček z celkového počtu veřejných knihoven v kraji v roce 2006. K 31. 12. 2007 bylo připojeno již 505 knihoven. Krajský úřad též v loňském roce daroval dvaceti knihovnám vyřazené počítače. V rámci projektu byly provedeny kontroly v 31 knihovnách, jichž se účastnili jak pracovníci krajského úřadu tak pracovníci krajské metodiky JVK. Během roku 2007 navštívilo neprofesionální knihovny kraje z důvodů využití veřejného internetu 59 801 návštěvníků. Z toho 29 425 těchto knihoven je zapojeno do Projektu internetizace knihoven.

V první polovině roku 2007 Projekt internetizace knihoven Jihočeského kraje úspěšně skončil s fází technologickou. Všechny knihovny přihlášené do projektu dostaly počítače, pro knihovníky bylo uspořádáno školení práce s počítačem a vyjma jedné přihlášené knihovny byly již všechny připojeny k internetu. Povinností připojených knihoven bylo se označit cedulí „Místo s veřejně přístupným internetem.“

Obr. 26: logo označující veřejný internet v knihovnách

Krajským úřadem bylo provedeno již 7 kontrol knihoven, a to píseckého regionu. Další kontroly byly prováděny během celého roku. Krajský úřad se během těchto kontrol zaměřoval především na to, jestli je počítač opravdu v knihovně, jestli je knihovna označena cedulí a jestli je veřejně přístupná. Další povinností všech připojených knihoven byla existence e-mailové adresy knihovny.

Projekt internetizace knihoven znamenal značný nárůst práce zejména pro metodické pracovníky. Přesto všichni zúčastnění tento nelehký úkol zvládli a Jihočeský kraj se v internetizaci řadí mezi nejúspěšnější. Ke konci roku 2007 bylo již připojeno přes 80% knihoven a jejich poboček. Budeme-li brát v úvahu pouze základní knihovny bez poboček, tak nejúspěšnější je bývalý okres Jindřichův Hradec, který má připojeny všechny základní knihovny.

V druhé polovině roku 2007 se začaly projevovat problémy související se zrušením Ministerstva informatiky, které celý projekt realizovalo. PIK i s původními pracovníky byli převedeni na Ministerstvo vnitra. Ovšem pro toto ministerstvo a potažmo i vládu se již nestal tento projekt takovou prioritou a tudíž vládou nebylo schváleno usnesení o pokračování projektu v příštích letech. A tak se smlouva podepsána v červenci 2007 mezi Ministerstvem vnitra a Telefonickou O₂ vztahuje pouze na knihovny, které podaly žádost o zapojení do projektu před 30. srpnem 2006. Všechny knihovny, které podaly žádost později (cca 500 v celé republice a z toho 72 v Jihočeském kraji), neměly připojení zajištěno. Peníze na připojování ale v rozpočtu plánované byly. Do řešení problému se zapojily jak krajské úřady, tak i Asociace krajů. Dalším problémem se stala rychlost připojení. Podle nové smlouvy mají být knihovny připojeny buď technologií ADSL rychlostí alespoň 1048/256 kbit/s nebo technologií VSAT rychlostí 256/256 kbit/s (firma GiTy). Takže v knihovnách, které nesplňují rychlost ADSL dochází k přepojování na satelitní připojení, a tak zde hrozí ukončení připojení. Všechny knihovny připojené do podzimu 2007 měly zaručené bezplatné připojení do konce roku 2008 bez ohledu na to,

kdy byly připojeny. Knihovny, které nebudou v prosinci 2008 ještě připojeny 36 měsíců, budou bezplatně připojeny do doby uplynutí tohoto termínu.

V srpnu 2007 rozhodla vláda o pokračování Projektu internetizace knihoven do roku 2015. Záměrem je trvalá úhrada provozu připojení knihoven, která bude probíhat v plné výši ze státního rozpočtu. Dále se předpokládá, že s rozvojem technologií bude také průběžně zvyšována rychlost připojení. Důležitou změnou je, že financování a řízení PIK přechází do kompetencí Ministerstva kultury.

V lednu 2008 bylo v Jihočeském kraji zaevidováno celkem 552 knihoven s 95 pobočkami. Z toho 83 (+ 57 poboček) je knihoven profesionálních a 469 (+38 poboček) je knihoven s neprofesionálním knihovníkem. K internetu jsou připojené všechny profesionální knihovny a 415 neprofesionálních knihoven. 40 neprofesionálních knihoven již o připojení k internetu zažádalo. 14 knihoven (bohužel) o připojení neuvažuje. Tuto skupinu tvoří 6 knihoven, které jsou v samostatných obcích a vedení obce nemá zájem o připojení knihovny k internetu; 8 knihoven je v osadách, které patří pod obecní úřad zřizující více knihoven, z nichž alespoň jedna knihovna toto připojení má. Těchto 8 knihoven se tak stane pobočkami knihovny, která již připojení má. Obec tak bude zřizovatelem jedné knihovny s připojením a její pobočku (pobočky), kde připojení k internetu nebude a ze zákona ani být nemusí.

Samostatné obce, jejichž knihovna není a nebude připojena k internetu:

Břehov – okres České Budějovice,

Hořice na Šumavě – okres Český Krumlov,

Březí – okres Strakonice,

Předmít – okres Strakonice,

Chotěmice – okres Tábor,

Šebířov – okres Tábor.

Těchto šest knihoven představuje 1% z celkového počtu knihoven v kraji.

K internetu v Jihočeském kraji je anebo v nejbližší době bude připojeno 546 knihoven, tj. 99%².

² V tomto počtu nejsou zahrnuty pobočky knihoven, jejichž připojení se pohybuje kolem 60%.

Tab. 18: Počet žádostí knihoven o připojení k internetu za poslední 3 roky

Rok podání žádosti	Počet podaných žádostí
2005	309
2006	46
2007	46
Celkem	401³

Zdroj: [5]

Počet knihoven připojených k internetu stále stoupá. V březnu 2008 již nebylo možné se do projektu připojit, ale pro administrativní problémy ještě nebylo dokončeno připojování všech knihoven, které žádost podaly. V této době probíhalo jednání mezi Telefonticou O₂ a Ministerstvem vnitra o výsledcích druhého výběrového řízení a dopřipojení knihoven, které zatím nebyly připojeny. Jedná se o knihovny, které půjdou připojit přes ADSL. V letošním roce by mělo v Jihočeském kraji zbýt nepřipojeno již výše zmíněných šest knihoven, jež o připojení nežadají. [5, 20, 24, 26, 56, 57, 58]

³ V celkovém součtu žádostí je zahrnuto i 59 žádostí o zvýšení rychlosti připojení.

6 ZHODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU A NÁSTIN DALŠÍHO VÝVOJE

Politické a ekonomicko-sociální změny postupně ovlivňovaly a utvářely charakter a tvář Jihočeského kraje. Tyto probíhající změny měly o to větší dopad, že se jednalo o kraj pohraniční, který sousedil se západními zeměmi. Přesto se zde v průběhu let podařilo vytvořit hustou síť veřejně přístupných knihoven. Tato knihovnická síť zajišťuje veřejné knihovnicko-informační služby a je tvořena krajskou knihovnou (JVK), městskými a místními knihovnami.

JVK soustavně shromažďuje statistické ukazatele o celé síti knihoven, které umožňují provádět srovnávací analýzu jednotlivých knihoven. V rámci Koncepce zajišťování regionálních funkcí v knihovnách Jihočeského kraje do roku 2010 byla provedena analýza, z níž vyplynuly následující silné a slabé stránky knihovnického systému Jihočeského kraje.

Silné stránky: [2]

- bohatá síť veřejných knihoven,
- JVK je přirozeným centrem sítě veřejných knihoven kraje a odborným garantem knihovnické práce,
- knihovny bývalých okresních a dalších velkých měst (Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor, Dačice, Milevsko) plní kromě funkce městských knihoven i funkci knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí pro obecní knihovny ve svém regionu,
- dobrá spolupráce mezi krajskou a pověřenými knihovnami,
- dobrá práce pověřených knihoven s obecními knihovnami svého regionu – metodická pomoc, práce se soubory, školení knihovníků atd.,
- obecní knihovny jsou vnímány jako smysluplné instituce, které kromě veřejné knihovnicko-informační služby fungují i jako komunitní informační centra pro podporu cestovního ruchu a pro zpřístupňování informací z oblasti veřejné správy,
- finanční zajištění v posledních letech, grantová podpora.

Slabé stránky: [2]

- nedostatečná kvalifikace pracovníků především v malých knihovnách,
- krátká provozní doba knihoven,
- nevyhovující nebo ve výjimečných případech chybějící technické vybavení knihoven počítačovou technikou včetně připojení k internetu.

Jihočeské veřejné knihovny se velmi snaží plnit veškeré své povinnosti, které pro ně vyplývají z knihovního zákona [Zákon č. 257 ze dne 29. června 2001 O knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon)], přesto bývají jejich snahy limitovány. Nejčastěji v podobě financí a prostorových podmínek.

Finance hrají, hrají a vždy budou hrát důležitou roli, a to nejen v knihovnách. Nikdy jich nebude dost, ale pozitivní zprávou je, že čím dál více zřizovatelů, ať již obecních či městských úřadů, si uvědomuje důležitost existence knihovny ve své/m obci/měste a snaží se nějaké ty finanční prostředky navíc pro knihovny vyšetřit.

Prostorové problémy trápí menší i větší knihovny kraje. Řada se jich nachází v památkově chráněných objektech (MěK Prachatice, ŠK Strakonice), kde není možné provádět razantnější stavební úpravy. Knihovnice často pracují v nezáviděníhodných podmínkách (nízké teploty, tmavé místnosti, nedostatek prostoru, příslušenství společné se čtenáři, minimální zázemí). Ovšem nejvíce na umístění knihovny v historických domech doplácí staří a zdravotně postižení spoluobčané. Ačkoliv pro zdravé čtenáře jsou klenuté stropy, točitá schodiště či podkrovní prostory neodmyslitelnou součástí knihovny a dotvářejí její kouzlo, pro důchodce a zdravotně postižené jsou nepřekonatelnou překážkou. Knihovny tento problém v řadě případů řeší donáškovou službou, osobní asistencí nebo využívají služeb České pošty. Knihovny ve větších městech a v novějších budovách začínají postupně, podle toho jak dovolí finance, rekonstruovat a budovat bezbariérové vstupy (MěK Tábor, MěK Volyně). Malé obecní knihovny se zase potýkají s nedostatkem prostoru z důvodu značného nárůstu knihovního fondu během posledních let v důsledku boomu na knižním trhu. V některých případech pomůže rozsáhlejší aktualizace fondu a instalace nových (větších) regálů (OK Zdíkov), ale z dlouhodobého hlediska se spíše jedná o oddálení problému.

Jihočeské knihovny, ať malé obecní či velké městské, jsou velmi aktivní na poli pořádání akcí, besed, přednášek a výstav pro děti i dospělé čtenáře. Obzvláště dětem se

jihočeské knihovnice snaží maximálně příjemně, zábavně, ale i poučně vyplnit volný čas. Uvědomují si důležitost a potřebu čtení u dětí a snaží se jim tento návyk vštěpovat od útlého dětství. Jejich snahy na poli práce s dětským čtenářem jsou korunovány řadou úspěchů v regionálních i celorepublikových knihovnických soutěžích. V mnoha případech knihovny (hlavně v menších obcích) spolupracují s místními školami, divadelními spolky a občanskými sdruženími a společně se podílejí na kulturním dění v obci. Toto počínání je velmi chvályhodné a pro obec a její obyvatele přínosné. Prohlubují se tak vzájemné vztahy mezi občany, kteří zjišťují, že zábava není jen „dívání se na televizi“, „sezení u piva“ či hraní počítačových her, a že knihovna není jen půjčovna knih. Přesto se besedy, přednášky apod., které se konají ve večerních hodinách, setkávají stále s malým zájmem. Knihovny se ale nevzdávají a v těchto aktivitách pokračují dále.

Málokdo si uvědomuje, jak důležitou pozici knihovny na malých vesnicích zastávají. Řadě lidí se toto může zdát poněkud zvláštní, když většinu čtenářů těchto knihoven tvoří děti a občané důchodového věku. Opak je pravdou. Malé obecní knihovny totiž svou činností umožňují dětem, vedle škol, přístup ke vzdělání a v neposlední řadě smysluplně využít volný čas. Pro staré lidi jsou zase knihovny nejen zdrojem příjemného čtení na dlouhé zimní večery, ale také místem, kde si mohou popovídat a podělit se o své radosti či trápení.

Profesionální i neprofesionální knihovny se snaží co nejvíce vyjít svým čtenářům vstříc, a proto postupně prodlužují otevírací dobu pro veřejnost. Knihovny jsou tak přístupné i šestý den v týdnu a někde mají otevřeno pro veřejnost také v pondělí (MěK Prachatice, MěK Dačice).

Velmi záslužná je práce, kterou jihočeské knihovny v pohraničních regionech vykonávají na mezinárodní úrovni. Přeshraniční spolupráce s německými a rakouskými knihovnami přináší nové zkušenosti, obohacuje činnost knihoven a všech účastníků (škol, státní správy a samosprávy, občanských sdružení) a napomáhá utváření, rozvíjení a upevňování kulturních vztahů. V neposlední řadě touto svou činností knihovny přispívají ke své propagaci, rozvoji čtenářství u dětí a smysluplného vyplnění volného času dětí a mládeže, kteří si díky této spolupráci zároveň prohlubují své jazykové znalosti. Obzvláště čínorodá je v této sféře Městská knihovna Prachatice. Pozitivní zprávou je, že MěK Prachatice zároveň stíhá kvalitně zajišťovat chod celé knihovny a všech jejích oddělení a současně plnit povinnosti, které pro ni jako pověřenou knihovnu vyplývají v oblasti plnění regionálních funkcí. I ostatní knihovny z pohraničních regionů České Budějovice,

Český Krumlov, Dačice a Jindřichův Hradec úspěšně spolupracují s hornorakouskými knihovnami. Přeshraniční spolupráce jihočeských knihovníků může být inspirací pro ostatní knihovny z pohraničních regionů.

S nástupem internetu a neustálým rozvojem informačních technologií se veřejné knihovny v Jihočeském kraji vyrovnaly dobře. Téměř všechny umožňují přístup k veřejné síti. Všechny profesionální a většina neprofesionálních knihoven je plně automatizována – původně AKS LANius, v průběhu posledních čtyř let se přechází na Clavius. Potěšitelné je, že prezentaci na internetu už mají nejen knihovny vykonávající regionální funkce a většina profesionálních knihoven, ale také stále větší množství knihoven neprofesionálních. O knihovnách, které nemají vlastní webové stránky, zpravidla alespoň krátce (otevírací doba, kontakty, ceník, výpůjční řád, služby) informují na svých stránkách příslušné obce. Malé knihovny stále více využívají možnosti šablon pro tvorbu webových stránek, ať už na e-stránkách nebo prostřednictvím projektu Knihovny města Hradce Králové „Šablona webu pro malou knihovnu“.

V budoucnosti se jihočeské knihovny chtějí více zaměřit na spolupráci s místní samosprávou a podílet se tak na obnově venkova. Dále chtějí zvyšovat počet volnočasových aktivit, modernizovat a rekonstruovat své prostory, aby byly přístupné co největšímu počtu občanů, zkvalitnit a rozšířit nabídku služeb, aktualizovat informační fond a vybavit se informačními technologiemi na odpovídající úrovni. Počítač v malých knihovnách nemusí znamenat pouze připojení k internetu, ale může mít všestrannější využití – čtenář nebo návštěvník knihovny si může vyřídit korespondenci s úřady, přijímat informace od státní správy a samosprávy, vyhledat informace o regionu, atd. Vybavení neprofesionálních knihoven potřebnou počítačovou technikou se řadí mezi priority – malá obecní knihovna se tak změní z pouhé půjčovny knih na informační centrum obce. Problémem bude získání dostatečných finančních prostředků. Svému personálu by chtěly knihovny zajistit možnost neustálého zvyšování a prohlubování knihovnických dovedností a znalostí (knihovnické minimum pro neprofesionální knihovníky, rekvalifikace, katalogizační pravidla AACR, apod.) a základů počítačové gramotnosti včetně práce s internetem a on-line databázemi. V neposlední řadě se knihovny chtějí zaměřit na zlepšení komunikace mezi sebou navzájem a se zřizovateli.

7 ZÁVĚR

Diplomová práce mapuje současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji.

V posledních letech procházejí knihovny v celé ČR velkými změnami, které jsou ze značné části dány rychlým rozvojem v oblasti informačních technologií. V neposlední řadě jsou příčinou tohoto vývoje i politické události následující po listopadu 1989 a s tím související změny ve společnosti.

Během posledních deseti let se daří pomocí grantů MK ČR, MMR ČR a dnes již neexistujícího MI ČR budovat novou informační síť mezi knihovnami regionu. Knihovny postupně získaly přístup k veřejné síti internet, vybavily se automatizovanými knihovními systémy a zautomatizovaly svůj provoz.

Jednou z možností, jak odstranit rozdíly, které stále existují mezi službami poskytovanými knihovnami ve městech a na obcích, je kvalitní regionální spolupráce. Rozsah této činnosti je v jednotlivých regionech různý – záleží na konkrétním stavu systému knihoven v dané oblasti. V případě regionů Jihočeského kraje byla situace o to složitější, že v dobách minulých byl ve značné části kraje kulturní život podřizován vojenským a bezpečnostním zájmům určených komunistickým režimem.

V současné době je stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji ve srovnání s předchozími roky na velmi dobré úrovni. „Velké“ městské knihovny pomáhají „malým“ obecním knihovnám při řešení nejrůznějších organizačních problémů, při zavádění AKS, veřejného internetu, při zpracovávání knihovního fondu podle nejnovějších pravidel. Prostřednictvím výměnných souborů aktualizují a zpestřují knihovní fond, čímž zároveň těmto malým knihovnám pomáhají získat nové čtenáře. „Velké“ knihovny si uvědomují, jak je tato spolupráce důležitá a jak napomáhá utvářet celkový obraz stavu knihovnictví v ČR. „Malé“ obecní knihovny hrají totiž na vesnicích významnou roli. Bývají většinou jedinou kulturní institucí v obci. Aby tak tyto knihovny mohly svou funkci plnit co nejlépe, je pro ně – vedle osoby knihovníka a zřizovatele – regionální spolupráce velmi důležitá a potřebná.

Stále více zřizovatelů knihoven si uvědomuje důležitost existence knihovny ve své obci a podporuje její činnost. Přes veškeré snahy jak zřizovatelů tak knihovnic se knihovny ale někdy setkávají s malým zájmem ze strany veřejnosti.

Jihočeští knihovníci mají možnost dalšího vzdělávání v oboru, seznamují se s legislativními změnami a novinkami, prostřednictvím grantů získávají finanční prostředky na svou činnost. Finance hrají nejen u jihočeských knihoven důležitou roli. Množství financí určuje, v jakém rozsahu a skladbě mohou knihovny své služby poskytovat. Zatím se jim daří v tomto boji vítězit, ale někdy to bývá velmi obtížné.

Závěrem lze tedy konstatovat, že současný stav veřejného knihovnictví v Jihočeském kraji je na dobré úrovni. Práce je ovšem stále dost, což zapříčiňuje i značně rychlý vývoj informační vědy, který vyžaduje neustálou pozornost. Chtějí-li tedy, nejen jihočeské, knihovny udržet krok s dobou, nesmějí usnout na vavřínech.

POUŽITÁ LITERATURA

1. CEMPÍRKOVÁ, Květa. *Kohoutí kříž : cesta k získání odborných informací v Jihočeské vědecké knihovně*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 4, s. 115-116. ISSN 0011-2321.
2. CEMPÍRKOVÁ, Květa; HÁKOVÁ, Zuzana. *Koncepce zajišťování regionálních funkcí v knihovnách Jihočeského kraje do roku 2010*. [www dokument] [cit. 2008-11-26]. Dostupný z WWW:
<http://www.cbvk.cz/files/dokumenty_knihovny/koncepce_zajistovani_regionalnich_funkci_v_knihovnach_jihocekeho_kraje_do_roku_2010.pdf>
3. Česko. Ministerstvo informatiky ČR. *Projekt internetizace knihoven*. Česká republika, 2004. [www dokument] [cit. 2008-11-17]. Dostupný na WWW:
<<http://www.kkvysociny.cz/reg/granty/pik.pdf>>
4. *Děti udělují své knihovně vysvědčení*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2006, roč. 58, č. 12, s. 408. ISSN 0011-2321.
5. HÁJKOVÁ, Zuzana. *Připojení knihoven Jihočeského kraje k internetu – stav k lednu 2008*. České Budějovice : JVK, 2008. [www dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW: <http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=deska&pg=tiskove_zpravy>
6. HEJNOVÁ, Miroslava. *Manuscriptorium pro školy aneb Knihovna do škol*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2008, roč. 60, č. 2, s. 62-64. ISSN 0011-2321.
7. HLADÍKOVÁ, Jana. RE: *Informace o projektu "Povídání přes hranici"* [elektronická pošta]. Message to: Michaela Kubišová. 4. 11. 2008 [cit. 2008-11-20]. Osobní korespondence.
8. HOUŠKOVÁ, Zlata. *Kamarádka knihovna podruhé*. Bulletin SKIP, 2008, roč. 17, č. 2, s. 3. ISSN 1210-0927.

9. HOUŠKOVÁ, Zlata. *Kamarádka knihovna podruhé*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2008, roč. 60, č. 9, s. 287-288. ISSN 0011-2321.
10. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích [on-line]. České Budějovice : JVK České Budějovice, aktualizováno 02.09.2008. [cit. 2008-11-10]. *Pro knihovny*. Dostupný z WWW: <<http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=knihovny>>
11. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích [on-line]. České Budějovice : JVK České Budějovice, aktualizováno 02.09.2008. [cit. 2008-11-15]. *Úřední deska*. Dostupný z WWW: <<http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=deska>>
12. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích – Odbor knihovnictví a odborného vzdělávání. *Přehled činnosti veřejných knihoven Jihočeského kraje v roce 2007*. České Budějovice : JVK, 2008. [www dokument] [cit. 2008-11-01]. Dostupný na WWW: <http://www.cbvk.cz/files/regionfce/reg_fce/Prehled_cinnosti_2007.pdf>
13. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích – Odbor knihovnictví a odborného vzdělávání. *Přehled činnosti veřejných knihoven Jihočeského kraje v roce 2006*. České Budějovice : JVK, 2007. [www dokument] [cit. 2008-11-01]. Dostupný na WWW: <http://www.cbvk.cz/files/regionfce/reg_fce/Prehled_cinnosti_2006.pdf>
14. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích – Odbor knihovnictví a odborného vzdělávání. *Přehled činnosti veřejných knihoven Jihočeského kraje v roce 2005*. České Budějovice : JVK, 2005. [www dokument] [cit. 2008-11-01]. Dostupný na WWW: <http://www.cbvk.cz/files/regionfce/reg_fce/Prehled_cinnosti_2005.pdf>
15. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích – Odbor knihovnictví a odborného vzdělávání. *Přehled činnosti veřejných knihoven Jihočeského kraje v roce 2004*. České Budějovice : JVK, 2005. [www dokument] [cit. 2008-11-01]. Dostupný na WWW: <http://www.cbvk.cz/files/regionfce/reg_fce/prehled_cinnosti_2004.pdf>
16. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích – Odbor knihovnictví a odborného vzdělávání. *Přehled činnosti veřejných knihoven Jihočeského kraje v roce 2003*. České Budějovice : JVK, 2004. [www dokument] [cit. 2008-11-01]. Dostupný na WWW: <http://www.cbvk.cz/files/regionfce/reg_fce/prehled_cinnosti_2003.pdf>

17. Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. *Výkon regionálních funkcí – Jihočeský kraj – 2007*. České Budějovic : JVK, 2008. [www dokument]
[cit. 2008-10-24]. Dostupný na WWW:
<http://www.cbvk.cz/files/regionfce/reg_fce/RFJK2007.doc>
18. Jihočeský kraj [on-line]. České Budějovice : Krajský úřad [cit. 2008-10-24].
Dostupné z WWW: <<http://www.kraj-jihocesky.cz/>>.
19. JILEČKOVÁ, Eva. RE: *Informace o činnosti MěK Prachatice* [elektronická pošta].
Message to: Michaela Kubišová. 25. 11. 2008 [cit. 2008-11-25]. Osobní korespondence.
20. JILEČKOVÁ, Eva. RE: *Informace o spolupráci MěK Prachatice s Kreisbibliothek in Freyung a o stavu internetizace v prachatickém regionu* [elektronická pošta].
Message to: Michaela Kubišová. 29. 10. 2008 [cit. 2008-11-05]. Osobní korespondence.
21. Kamarádka knihovna [on-line] [cit. 2008-11-10]. Dostupné na WWW:
<http://www.kamaradkaknihovna.cz/>
22. *Kamarádka knihovna a Rytíři krásného slova v Klementinu*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 7-8, s. 233, ISSN 0011-2321.
23. *Knihovny v tisku*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 5, s. 160. ISSN 0011-2321.
24. *Knihovny v tisku*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 2, s. 63. ISSN 0011-2321.
25. *Knihovny v tisku*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 1, s. 31. ISSN 0011-2321.
26. *Knihovny v tisku*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2006, roč. 58, č. 12, s. 412. ISSN 0011-2321.

27. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2006, roč. 58, č. 5, s. 179-180.
ISSN 0011-2321.
28. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2006, roč. 58, č. 2, s. 72.
ISSN 0011-2321.
29. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2005, roč. 57, č. 12, s. 412.
ISSN 0011-2321.
30. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2005, roč. 57, č. 11, s. 380.
ISSN 0011-2321.
31. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2004, roč. 56, č. 9, s. 308.
ISSN 0011-2321.
32. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2004, roč. 56, č. 4, s. 143.
ISSN 0011-2321.
33. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2004, roč. 56, č. 2, s. 72.
ISSN 0011-2321.
34. Knihovny v tisku. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2004, roč. 56, č. 1, s. 36.
ISSN 0011-2321.
35. Kohoutí kříž [on-line]. České Budějovice : JVK České Budějovice, aktualizováno
24.11.2008. [cit. 2008-11-19]. Dostupný na WWW: <<http://www.kohoutikriz.org/>>
36. Komise SKIP pro zahraniční styky. *Zahraniční spolupráce Svazu knihovník
a informačních pracovníků České republiky v roce 2006*. Praha : SKIP, 2007. [www
dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW:
<<http://skip.nkp.cz/KeStazeni/MezSpo/Spol2006.doc>>
37. Městská knihovna Dačice [on-line]. Dačice : MěK Dačice. [cit. 2008-11-25].
Dostupné z WWW: <<http://www.mkdac.cz/>>.

38. Městská knihovna Jindřichův Hradec [on-line]. Jindřichův Hradec : MěK Jindřichův Hradec. [cit. 2008-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.knih-jh.cz/>>
39. Městská knihovna Jindřichův Hradec. *Společný fond malých projektů – region jižní Čechy : formulář Žádosti o grant*. Jindřichův Hradec : MěK J. Hradec, 2003. 22 s. Interní materiál poskytnutý metodičkou MěK J. Hradec Janou Hladíkovou.
40. Městská knihovna Prachatice [on-line]. Prachatice : MěK Prachatice. [cit. 2008-11-15]. Dostupné na WWW: <<http://www.knih-pt.cz/>>
41. Městská knihovna Prachatice. *Výroční zpráva Městské knihovny Prachatice 2007*. Zpracovala Mgr. Hana Mrázová. Prachatice : MěK Prachatice, 2008. [www dokument] [cit. 2008-11-15]. Dostupný na WWW: <<http://www.knih-pt.cz/Vyrocnizpravy/index.htm>>
42. Městská knihovna Prachatice. *Výroční zpráva Městské knihovny Prachatice 2006*. Zpracovala Mgr. Hana Mrázová. Prachatice : MěK Prachatice, 2007. [www dokument] [cit. 2008-11-15]. Dostupný na WWW: <<http://www.knih-pt.cz/Vyrocnizpravy/index.htm>>
43. Městská knihovna Tábor [on-line]. Tábor : MěK Tábor. [2008-11-20]. Dostupné na WWW: <<http://www.vkta.cz/>>
44. MRÁZOVÁ, Hana. *Jak šla prachatická knihovna do světa*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 10, s. 299-301. ISSN 0011-2321.
45. MRÁZOVÁ, Hana. *Na kolech po knihovnách regionu*. Bulletin SKIP, 2008, roč. 17, č. 3, s. 19-22. ISSN 1210-0927.
46. MUDROVÁ, Marie. *Knihovna roku 2007 : přehled nominovaných knihoven v kategorii Základní knihovna*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2007, roč. 59, č. 11, s. 321-323. ISSN 0011-2321.

47. *Novohradské hory a Novohradské podhůří : příroda, historie, život*. 1. vyd. Praha : Baset, 2006. 847 s. ISBN 80-7340-091-X.
48. Oddělení služeb knihovnám SVK HK. *Projekt: Kde končí svět? 2005/2007*. U Nás : knihovnicko-informační zpravodaj Královehradeckého kraje [on-line]. 2005, roč. 15, č. 4. [cit. 2008-11-15]. Dostupný na WWW: http://unas.svkhk.cz/pdf_archiv/0630.pdf
49. OTRUBOVÁ, Alena. *Táborská knihovna 10 let po rekonstrukci*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2004, roč. 56, č. 1, s. 5-8. ISSN 0011-2321.
50. PARKOSOVÁ, Ivana. *Páter Šmidinger by koukal aneb Strakonická knihovna v novém*. Bulletin SKIP, 2007, roč. 16, č. 3, s. 7-8. ISSN 1210-0927.
51. POKORNÁ, Pavla. *Zpráva o zahraniční spolupráci jihočeské organizace SKIP v roce 2007*. [České Budějovice] : SKIP, 2008. [www dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW: http://skip.nkp.cz/KeStazeni/MezSpo/MeR07_03.doc
52. *Projekt : Kdo končí svět? 2008 – Cesta tam a zase zpátky*. In *Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky* [on-line]. Praha : SKIP, 2007. [cit. 2008-11-05]. Dostupný z WWW: <http://skip.nkp.cz/odbKDKkde08.htm>
53. *Spolupráce s klubkem dolnorakouských knihoven Bibliodrehscheibe Waldviertel v roce 2006*. [České Budějovice] : SKIP, 2007. [www dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW: <http://skip.nkp.cz/KeStazeni/MezSpo/MeR06-03.doc>
54. Šmidingerova knihovna Strakonice [on-line]. Strakonice : ŠK Strakonice. [cit. 2008-11-18]. Dostupný z WWW: <http://knih-st.cz/>
55. Šmidingerova knihovna Strakonice. *Šmidingerova knihovna ve Strakonících – 160 let (1843 – 2003)*. Strakonice : ŠK Strakonice, 2003. Propagační materiál. Desky obsahující 21 listů.

56. ŠVÍKOVÁ, Lidmila. RE: *Informace o projektu "Knihovna – Informační centrum obce"* [elektronická pošta]. Message to: Michaela Kubišová. 21. 11. 2008. [cit. 2008-11-21]. Osobní korespondence.
57. ŠVÍKOVÁ, Lidmila. *Zápis z porady metodiček pověřených knihoven Jihočeského kraje ze dne 18. března 2008*. České Budějovice : JVK, 2008. [www dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW: <<http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=knihovny&pg=aktuality>>
58. ŠVÍKOVÁ, Lidmila. *Zápis z porady metodiček pověřených knihoven Jihočeského kraje ze dne 9. listopadu 2007*. České Budějovice : JVK, 2007. [www dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW: <<http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=knihovny&pg=aktuality>>
59. ŠVÍKOVÁ, Lidmila. *Zápis z porady metodiček pověřených knihoven Jihočeského kraje ze dne 21. března 2007*. České Budějovice : JVK, 2007. [www dokument] [cit. 2008-11-20]. Dostupný na WWW: <<http://www.cbvk.cz/index.php?lang=CZ&s=knihovny&pg=aktuality>>
60. *Šumava : příroda – historie – život*. 1. vyd. Praha : Baset, 2004. 799 s. ISBN 80-7340-021-9.
61. VYHNALOVÁ, Vendula. *Jižní Čechy a spanilé jízdy...* Bulletin SKIP, 2008, roč. 17, č. 2, s. 6. ISSN 1210-0927.
62. VYHNALOVÁ, Vendula. *Kde končí svět na jihu Čech?* Bulletin SKIP, 2008, roč. 17, č. 2, s. 25. ISSN 1210-0927.
63. WIMMEROVÁ, Daniela. *Knihovna – Informační centrum obce*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2004, roč. 56, č. 11, s. 356-357. ISSN 0011-2321.
64. WIMMEROVÁ, Daniela. *Knihovna roku 2005*. Čtenář : měsíčník pro knihovny, 2005, roč. 57, č. 11, s. 365-369. ISSN 011-2321.

65. WIMMEROVÁ, Daniela. *Pověsti Českokrumlovska a Kaplicka očima dětí*. Čtenář :
měsíčník pro knihovny, 2008, roč. 60, č. 10, s. 340-341. ISSN 0011-2321.

POUŽITÉ ZKRATKY

AACR – Anglo-americká katalogizační pravidla

AKS – automatizovaný knihovní systém

AV ČR – Akademie věd České republiky

ČB – České Budějovice

ČK – Český Krumlov

ČR – Česká republika

ČSR – Československá republika

ČTK – Česká tisková kancelář

DPH – daň z přidané hodnoty

ECDL – Evropská počítačová licence

EU – Evropská unie

CHKO – Chráněná krajinná oblast

IC NO a EU – Informační centrum Neziskových organizací a Evropské unie

ICT – informační a komunikační technologie

IP VPN – Internet Protocol Virtual Private Network – Virtuální privátní síť, která umožňuje komunikaci

IT – informační technologie

JH – Jindřichův Hradec

JK – Jihočeský kraj

JU ČB – Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

JVK – Jihočeská vědecká knihovna

KI ISVS – Komunikační infrastruktury informačních systémů veřejné správy

KSL – Slovník knihovnické terminologie

LK – lidová knihovna

MDT – Mezinárodní desetinné třídění

MěK – Městská knihovna

MI ČR – Ministerstvo informatiky ČR

MK ČR – Ministerstvo kultury ČR

MK – místní knihovna

MLK – místní lidová knihovna

MMR ČR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MMVS – Mezinárodní meziknihovní výpůjční služba
MŠ – mateřská škola
MV ČR – Ministerstvo vnitra ČR
MVS – Meziknihovní výpůjční služba
n. l. – našeho letopočtu
NJP – Národní jednota Pošumavská
NK ČR – Národní knihovna ČR
OK – obecní knihovna
OkK – okresní knihovna
OLK – obecní lidová knihovna
PIK – Projekt internetizace knihoven
PT – Prachatice
RF – regionální funkce
SK – středisková knihovna
SKIP – Svaz knihovníků a informačních pracovníků
SLA – Service Level Agreement – Smlouva o úrovni služby
SONS – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých
SROP – Společný regionální operační program
SŠ – střední škola
ST – Strakonice
ŠK – Šmidingerova knihovna
TSS – Technická a servisní specifikace
ÚSP – Ústav sociální péče
VISK – program Veřejné informační služby knihoven
VK – veřejná knihovna
VOK – veřejná obecní knihovna
VŠTE v ČB – Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích
VÚRH Vodňany – Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Bosňanech
průkaz ZPT-P – průkaz pro zdravotně postižené III. Stupně se zvláště těžkým zdravotním postižením s potřebou průvodce
ZŠ – základní škola
2. sv. v. – 2. světová válka

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBR. 1: ZNAK JIHOČESKÉHO KRAJE.....	5
OBR. 2: MAPA JIHOČESKÉHO KRAJE.....	6
OBR. 3: MAPA J. KRAJE S VYZNAČENÝMI JEDNOTLIVÝMI REGIONY.....	26
OBR. 4: POZVÁNKA MĚK PRACHATICE NA SEMINÁŘ K AKCI ČTEME DĚTEM V RÁMCI PROJEKTU CELÉ ČESKO ČTE DĚTEM	39
OBR. 5: V MĚK VOLARY ČETLI S ČERTÍKEM.....	39
OBR. 6 + OBR. 7: ČARODĚJNICKÁ AKADEMIE.....	41
OBR. 6 + OBR. 7: ČARODĚJNICKÁ AKADEMIE.....	41
OBR. 8: DIVADLO V KNIHOVNĚ.....	42
OBR. 9 + OBR. 10: PASOVÁNÍ DĚTÍ V TŘEBONI.....	43
OBR. 9 + OBR. 10: PASOVÁNÍ DĚTÍ V TŘEBONI.....	43
OBR. 11: SPANILÁ JÍZDA S A. DUDKEM	45
OBR. 12: SPANILÁ JÍZDA S I. BŘEZINOVOU.....	45
OBR. 13: TŘI KRÁLOVÉ V KNIHOVNĚ.....	46
OBR. 14: PŘÍPRAVA VELIKONOČNÍ VÝZDOBY V KNIHOVNĚ V ŽÁROVNĚ.....	49
OBR. 15: KNIHOVNICE A DĚTI NA ZEMI ŽIVITELCE.....	53
OBR. 16: LOGO SOUTĚŽE KAMARÁDKA KNIHOVNA.....	56
OBR. 17 A OBR. 18: OCENĚNÁ KNIHOVNICE M. DAVIDOVÁ NA VYHLÁŠENÍ V PRAŽSKÉM KLEMENTINU A ČTENÁŘKA A. VÁCLAVÍKOVÁ S MANAŽERKOU FIRMY 3M, KTERÁ JE GENERÁLNÍM PARTNEREM SOUTĚŽE.....	57
OBR. 17 A OBR. 18: OCENĚNÁ KNIHOVNICE M. DAVIDOVÁ NA VYHLÁŠENÍ V PRAŽSKÉM KLEMENTINU A ČTENÁŘKA A. VÁCLAVÍKOVÁ S MANAŽERKOU FIRMY 3M, KTERÁ JE GENERÁLNÍM PARTNEREM SOUTĚŽE.....	57
OBR. 19: LOGO MĚK TÁBOR.....	59
OBR. 20: LOGO ŠK STRAKONICE.....	65
OBR. 21: LOGO MĚK PRACHATICE.....	73
OBR. 22: LOGO MĚK JINDŘICHŮV HRADEC.....	83
OBR. 23: LOGO PROJEKTU "POVÍDÁNÍ PŘES HRANICI"	88
OBR. 24: BŮCHERTAXI.....	93
OBR. 25: LOGO MĚK DAČICE.....	94
OBR. 26: LOGO OZNAČUJÍCÍ VEŘEJNÝ INTERNET V KNIHOVNÁCH.....	106

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1: PODÍL JEDNOTLIVÝCH POVĚŘENÝCH KNIHOVEN NA POČTU OBSLUHOVANÝCH KNIHOVEN.....	23
--	----

GRAF 2: PODÍL JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ NÁKLADŮ NA CELKOVÝCH NÁKLADECH NA REGIONÁLNÍ SLUŽBY.....	37
GRAF 3: FINANČNÍ PODÍL JEDNOTLIVÝCH POVĚŘENÝCH KNIHOVEN NA DOTACI NA VÝKON REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ.....	37

SEZNAM TABULEK

TAB. 1: POMĚR ČESKÉHO A NĚMECKÉHO OBYVATELSTVA NA KONCI 19. STOLETÍ.....	9
TAB. 2: SÍŤ EVIDOVANÝCH KNIHOVEN V JIHOČESKÉM KRAJI K 1. 1. 2008.....	22
TAB. 3: VÝVOJ POČTU OBSLUHOVANÝCH KNIHOVEN OD ROKU 2002.....	23
TAB. 4: NÁRŮST POČTU POČÍTAČŮ, POČTU PŘIPOJENÍ K INTERNETU A POČTU VÝPŮJČNÍCH HODIN.....	27
TAB. 5: POČET KONZULTACÍ A METODICKÝCH NÁVŠTĚV POSKYTNUTÝCH POVĚŘENÝMI KNIHOVNAMI.....	28
TAB. 6: VÝVOJ POČTU KONZULTACÍ A METODICKÝCH NÁVŠTĚV OD ROKU 2002.....	29
TAB. 7: POČET PORAD A ŠKOLENÍ POSKYTNUTÝCH JVK PRO CELÝ KRAJ A POVĚŘENÝMI KNIHOVNAMI.....	30
TAB. 8: VÝVOJ POČTU ŠKOLENÍ OD ROKU 2002.....	31
TAB. 9: TVORBA VÝMĚNNÝCH KNIHOVNÍCH FONDŮ V POVĚŘOVANÝCH KNIHOVNÁCH K 31. 12. 2007.....	32
TAB. 10: DOPLŇOVÁNÍ A CIRKULACE VÝMĚNNÉHO FONDU OD ROKU 2002 - PŘÍRŮSTEK.....	32
TAB. 11: DOPLŇOVÁNÍ A CIRKULACE VÝMĚNNÉHO FONDU OD ROKU 2002 - POČET SOUBORŮ.....	33
TAB. 12: DOPLŇOVÁNÍ A CIRKULACE VÝMĚNNÉHO FONDU OD ROKU 2002 - POČET SVAZKŮ V SOUBORU.....	33
TAB. 13: NÁKUP A ZPRACOVÁNÍ KNIHOVÍCH FONDŮ V POVĚŘENÝCH KNIHOVNÁCH K 31. 12. 2007.....	34
TAB. 14: VÝKON REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ POVĚŘENÝCH KNIHOVEN V JIHOČESKÉM KRAJI K 31. 12. 2007.....	35
TAB. 15: VÝVOJ POČTU PRACOVNÍKŮ ZAJIŠTUJÍCÍCH REGIONÁLNÍ FUNKCE V JEDNOTLIVÝCH REGIONECH.....	36
TAB. 16: VÝŠE FINANČNÍCH NÁKLADŮ VYNALOŽENÝCH POVĚŘENÝMI KNIHOVNAMI NA ZAJIŠTĚNÍ REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ K 31. 12. 2007 (V KČ).....	36
TAB. 17: FINANČNÍ NÁROČNOST PIK V JEDNOTLIVÝCH LETECH.....	104
TAB. 18: POČET ŽÁDOSTÍ KNIHOVEN O PŘIPOJENÍ K INTERNETU ZA POSLEDNÍ 3 ROKY.....	108

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

PŘÍLOHA Č. 1 KNIHOVNY REGIONU ČESKÉ BUDĚJOVICE.....	128
PŘÍLOHA Č. 2 KNIHOVNY REGIONU ČESKÝ KRUMLOV.....	129
PŘÍLOHA Č. 3 KNIHOVNY REGIONU DAČICKO.....	131
PŘÍLOHA Č. 4 KNIHOVNY REGIONU JINDŘICHŮV HRADEC.....	132
PŘÍLOHA Č. 5 KNIHOVNY REGIONU MILEVSKO.....	134
PŘÍLOHA Č. 6 KNIHOVNY REGIONU PÍSECKO.....	135
PŘÍLOHA Č. 7 KNIHOVNY REGIONU PRACHATICKO.....	136
PŘÍLOHA Č. 8 KNIHOVNY REGIONU STRAKONICKO.....	137
PŘÍLOHA Č. 9 KNIHOVNY REGIONU TÁBORSKO.....	139
PŘÍLOHA Č. 10 KNIHOVNY REGIONU TŘEBOŇSKO.....	141

Příloha č. 1 Knihovny regionu České Budějovice

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

Jihočeská vědecká knihovna České Budějovice

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Knihovna Augustina Dubenského Borovany	MěK Lišov
OK Bohunice	MěK Nové Hradky
OK Dolní Bukovsko	MěK Rudolfov
MK Dubné	MK Ševětín
MěK Hluboká nad Vltavou	MěK Trhové Sviny
MK Horní Stropnice	MěK Týn nad Vltavou
MK Ledenice	MěK Zliv

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

OK Adamov	MK Kočín	MK Sedlec u Temelína
MK Bečice	MK Kojákovice	OK Slavče
OK Borek	MLK Kolný	OK Srubec
MLK Boršov nad Vltavou	MLK Komařice	OK Staré Hodějovice
OK Bošilec	OK Krasejovka	MLK Střížov
MLK Břehov	MK Lhota pod Horami	OK Svätý Jan nad Malší
LK Buková	LK Lhotka	MK Šalmanovice
ML Chotýčany	OK Lipí	OK Šindlový Dvory
OK Chrást'any	MK Lipnice	OK Štěpánovice
LK Čakovec	MK Litoradlice	MK Temelín
OK Čejkovice	LK Ločnice	MLK Třebeče
OK Česňovice	OK Mazelov	OK Úsilné
OK Čížkrajce	MLK Mladošovice	OK Včelná
OK Dasný	MLK Modrá Hůrka	MLK Velechvín
OK Dívčice	OK Mokřý Lom	MK Vitín
OK Dobrá voda	OK Mydlovary	MLK Vlkovice
OK Dobrovská Lhotka	OK Nákří	MK Vrábče
OK Dobšice	MLK Něchov	MLK Vrcov
OK Doudleby	OK Ledabyle	OK Všemyslice
OK Drahotěšice	MK Neplachov	OK Vseteč
OK Dříteň	MLK Nesmeň	OK Záboří
OK Dubičné	OK Neznašov	MLK Zahájí
OK Dynín	OK Nová Ves u Č.B.	MK Zborov
OK Hartmanice	MK Ohrazeníčko	MK Zvěrkovice
MK Heřmaň	LK Olešnice	MLK Zvíkov
OK Hlincova Hora	OK Olešník	MK Žabovřesky
MLK Hluboká u Borovan	MLK Ostrolovský Újezd	MLK Žár
MLK Homole	MLK Otěvěk	MLK Žimutic
LK Horní Bukovsko	LK Pelejovice	LK Hosty
OK Horní Kněžeklady	OK Petříkov	LK Hranice
MLK Hosín	OK Pištín	OK Hrdějovice
OK Hůry	VK Plástovice	MLK Římov
MLK Jankov	OK Plav	OK Roudné
MK Jílovice	MLK Radonice	VK Sedlec
OK Kamenná	MLK Radostice	MLK Radošovice
OK Kamenný Újezd		

POBOČKY:

Bavorovice	OK Mokré
MLK Branošovice	LK Pořežany
OK CHvalešovice	MLK Milovice
MLK Dobřejovice	MLK Sobětice
MLK Dolní Stropnice	Pobočka Třebín
OK Dubenec	MLK Třitím
Pobočka Hlubová n. Vlt. – Zámostí	MLK Tuchonice
OK Litvínovice	OK Velice
OK Malešice	OK Záblatí
MLK Petroviče	MLK Lhota

SPECIÁLNÍ KNIHOVNY:

Ústřední knihovna Pedagogické fakulty JU Č. Budějovice
 Knihovna Vysoké školy evropských a regionálních studií ČB
 Společná knihovna Biologického centra AV ČR a Přírodovědecké fakulty JU ČB
 Knihovna Teologické fakulty JU Č. Budějovice
 Fakultní vědecké knihovna Zemědělské fakulty JU Č. Budějovice
 Knihovna zdravotně sociální fakulty JU Č. Budějovice
 Knihovna a informační středisko VŠTE Č. Budějovice

Příloha č. 2 Knihovny regionu Český Krumlov

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Český Krumlov

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Obecní knihovna Benešov nad Černou	Knihovna městyse Křemže
Obecní knihovna Brloh	Obecní knihovna Loučovice
Obecní knihovna Dolní Dvořiště	MěK Velešín
MěK Horní Planá	Obecní knihovna Větrní
MěK Kaplice	MěK Vyšší Brod

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Knihovna městyse Besednice	Obecní knihovna Mojnë
Obecní knihovna Bohdalovice	Obecní knihovna Netřebice
Obecní knihovna Bujanov	Obecní knihovna Nová Ves
Obecní knihovna Chvalšiny	Obecní knihovna Omlenice
Obecní knihovna Černá v Pošumaví	Obecní knihovna Pohorská Ves
Obecní knihovna Dolní Třebonín	Obecní knihovna Přední Výtoň
Obecní knihovna Frymburk	Obecní knihovna Přídolí
Obecní knihovna Holubov	Obecní knihovna Přísečná
Obecní knihovna Hořice na Šumavě	Obecní knihovna Rožmberk n. Vltavou
Obecní knihovna Horní Dvořiště	Obecní knihovna Rožmitál na Šumavě

Obecní knihovna Kyjov
Obecní knihovna Lipno nad Vltavou
Obecní knihovna Malonty
Obecní knihovna Malšín
Obecní knihovna Mirkovice

Obecní knihovna Soběnov
Obecní knihovna Srnín
Obecní knihovna Světlík
Obecní knihovna Zlatá Koruna
Obecní knihovna Zubčice

POBOČKY:

Chlum
Mříč
Plešovice

Prostřední Svince
Rychnov nad Malší
Zaluží

Příloha č. 3 Knihovny regionu Dačicko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Dačice

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

MěK Slavonice

Knihovna Vlasty Javořické Studená

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Obecní knihovna Bářovice

Obecní knihovna Budeč

Obecní knihovna Budíškovice

Obecní knihovna Cizkrajov

Obecní knihovna Červený Hrádek

Obecní knihovna Český Rudolec

Obecní knihovna Dešná

Obecní knihovna Horní Slatina

Obecí knihovna Hříšice

Obecní knihovna Kostelní vydří

Obecní knihovna Peč

Obecní knihovna Písečná

Obecní knihovna Staré Hobzí

Obecní knihovna Třebětice

Obecní knihovna Velká Lhota

Obecní knihovna Volfřov

POBOČKY:

Markvarec

Nové Dvory

Ostojkovice

Vnorovice

Příloha č. 4 Knihovny regionu Jindřichův Hradec

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Jindřichův Hradec

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

MěK. České Velenice

MěK Kardašova Řečice

MěK Lomnice nad Lužnicí

MěK Nová Bystřice

MěK Nová Včelnice

Knihovna Viléma Martínka Strmilov

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

OK Bednárec

OK Bednáreček

OK Blažejov

OK Březina

OK Česká Olešná

OK Číměř

OK Člunek

OK Dešná u Dačic

OK Dešná

OK Dolní Žďár

OK Doňov

OK Hatín

OK Heřmaněč

OK Horní Meziříčsko

OK Horní Pěna

OK Horní Radouň

OK Horní Skrýchov

OK Hospříz

OK Hůrky

OK Jarošov n. Nežárkou

OK Jilem

OK Kačlehy

OK Kamenný Malíkov

OK Klec

OK Kostelní Radouň

OK Kunžak

OK Lásenice

OK Lodhěřov

OK Lutová

OK Mirochov

OK Drunče

OK Mnich

OK Nítovice

OK Nová Olešná

OK Okrouhlá Radouň

OK Pístina

OK Plavsko

OK Pleše

OK Pluhův Žďár

OK Popelín

OK Příbraz

OK Ratiboř

OK Rodvínov

OK Roseč

OK Staré Město p. Landštejnem

OK Stráž nad Nežárkou

OK Střížovice

OK Sumrakov

OK Újezdec

OK Velký Ratmírov

OK Vícemil

OK Višňová

OK Vlčetínek

OK Vnorovice

OK Volfířov

OK Vydrů

OK Záhoří

OK Zahrádky

OK Žíteč

POBOČKY:

Česká Olešná
Dolní Lhota
Horní Olešná
Hostějves
Hůrky
Jindřiš
Jižná
Klenov
Kunějov

Lomy
Lovětín
Lutová
Mirochov
Sedlo
Stajka
Zdešov
Žíteč

Příloha č. 5 Knihovny regionu Milevsko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Milevsko

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Obecní knihovna Boetice

Obecní knihovna Kovářov

Místní lidová knihovna Sepekov

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Branická obecní knihovna – Husmíl Branice

Místní lidová knihovna Dmýštica

Obecní knihovna Hrazany

Místní lidová knihovna Hrejkovice

Místní lidová knihovna Jickovice

Místní knihovna Kostelec nad Vltavou

Obecní knihovna Kučeř

Obecní knihovna Květov

Obecní knihovna Líšnice

Obecní knihovna Osek

Místní lidová knihovna Velká

Obecní knihovna Zahořany

Místní lidová knihovna Zbelítov

POBOČKY:

OK Pechova Lhota

MLK Sobědraž

MLK Vesec

Příloha č. 6 Knihovny regionu Písecko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Písek

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Obecní knihovna Bernatice

Obecní knihovna Chyšky

Městská knihovna Mirovice

Městská knihovna Mirovice

Městská knihovna Protivín

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

OK Albrechtice n. Vlt.

MLK Borovany

OK Čimelice

OK Čížová

OK Dobev

OK Dolní Novosedly

OK Drhovle

OK Heřmaň

OK Horosedly

MLK Jetětice

LK Kestřany

MLK Kluky

MLK Králova Lhota

OK Krč

MLK Křenovice

Knihovna Lety

OK Myšenec

OK Nerestce

MLK Nevězice

MLK Oslov

OK Ostrovec

MLK Paseky

OK Podolí I

OK Předotice

MK Přeštěnice

OK Putim

MLK Rakovice

MK Ražice

OK Selibov

MK Skály

MLK Slabčice

OK Smetanova Lhota

OK Tálín

MLK Tukleky

OK Varvažov

MLK Velké Nepodřice

OK Vlastec

OK Vlksice

OK Vráž u Písku

OK Záboří

OK Záhoří u Písku

MLK Zhoř

OK Zvíkovské Podhradí

OK Šamonice

MLK Žďár

MLK Mišovice

POBOČKY:

Boješice

OK Chřešťovice

OK Jehnědno

MLK Krsice

Ratiboř

Srlín

Touškov

OK Údraž

Nosetín

OK Pohoří

MLK Zbonín

Příloha č. 7 Knihovny regionu Prachaticko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Prachatice

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Obecní knihovna Čkyně	Obecní knihovna Vracov
Obecní knihovna Husinec	Městská knihovna Vimperk
Obecní knihovna Lhenice	Knihovna J. V. Plánka Vlachova Březí
Obecní knihovna Netolice	Městská knihovna Volary
Obecní knihovna Stachy	Obecní knihovna Zdíkov

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Obecní knihovna Babice	Místní lidová knihovna Malovice
Obecní knihovna Bohumilice	Obecní knihovna Mičovice
Obecní knihovna Borová Lada	Obecní knihovna Nebahovy
Obecní knihovna Budilov	Obecní veřejná knihovna Němčice
Obecní knihovna Buk	Obecní knihovna Nová Pec
Obecní knihovna Dub	Obecní knihovna Pěčnov
Obecní knihovna Horní Vltavice	Obecní knihovna Stožec
Obecní knihovna v Chlumanech	Místní lidová knihovna Strážný
Obecní knihovna Chroboly	OK Strunkovice nad Blanicí
Knihovna ve Chvalovicích	Obecní knihovna Svatá Maří
Místní lidová knihovna Krtely	Obecní knihovna Štítkov
Místní lidová knihovna Ktiš	OK Šumavské Hoštice
Obecní knihovna Kvilda	Obecní knihovna Těšovice
Obecní knihovna v Lažišti	Obecní knihovna Vitějovice
Obecní knihovna Lčovice	Obecní knihovna Záblatí
Obecní knihovna Lenořa	Obecní knihovna Zábrdlí
Obecní knihovna Lipovec	Obecní knihovna Zálezly
Místní lidová knihovna Mahouš	Obecní knihovna Zbytiny
Obecní knihovna Žárovna	

Příloha č. 8 Knihovny regionu Strakonicko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

Šmidingerova knihovna Strakonice

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

MěK Bavorov	MLK Radomyšl
MLK Bělčice	MLK Střeleské Hoštice
Městská lidová knihovna Blatná	MK Štěkeň
Kolářova knihovna Katovice	MěK Bosňany
MK Lnáře	MěK Volyně

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

MLK Bezdědovice	MVK Hoštice	OK Paračov
MLK Bílsko	OK Kadov	OK Pole
MLK Březí	MLK Kapsova Lhota	MLK Pracejovice
OK Muzice	MLK Kladruby	MK Přechemice
OK Cehnice	OK Kocelovice	MLK Předmíř
Knihovna Petra Chelčického Chelčice	MLK Kozlov	MLK Předslavice
OK Chlum	OK Kraselov	OK Přešťovice
MLK Chrástovice	LK Krašovice	OK Řepice
MK Čejetice	MLK Krty-Hradec	OK Rovná
MK Čepřovice	OK Kváskovice	MLK Sedlice
MLK Čestice	MLK Libějovice	MLK Skaličany
MLK Čichtice	MLK Libochovice	OK Skočiče
OK Čičenice	VOK Lom	MLK Slaník
MLK Doubravice	OK Malenice	MLK Sousedovice
OK Drachkov	MLK Mečichov	OK Strašice
OK Drahenický Málkov	OK Mioňovice	MLK Škvořetice
OK Drahonice	MK Mladějovice	OK Štěchovice
OK Drážov	MLK Mnichov	MLK Třebohostice
OK Dřešín	MLK Myštice	OK Úlehle
OK Drouzetice	VOK Nebřehovice	MK Volenice
OK Hajany	OK Némčice	MLK Záboří
MLK Houpín	OK Nihošovice	OK Zahorčice
OK Horní Poříčí	MK Novosedlí	MLK Osek
Husova knihovna Velká Turná	MLK Hornosín	

POBOČKY:

Křtětice
Radčice
Škúdra
Zechovice

SPECIÁLNÍ:

Oddělení vědecko-technických informací VÚRH Vodňany

Příloha č. 9 Knihovny regionu Tábořsko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Tábor

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

MěK Bechyně	SK Opařany
OK Chotoviny	MěK Planá nad Lužnicí
MěK Chýnov	MěK Sezimovo Ústí 1
VK Jistebnice	MěK Sezimovo Ústí 2
Knihovna městyse Malšice	MěK Soběslav
MěK Mladá Vožice	MK Tučapy
MLK Nadějkov	MěK Veselí nad Lužnicí

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

MK Borkovice	OK Meziříčí	MK Skopytce
MK Borotín	OK Mezná	MK Slapsko
MK Božejovice	MK Mlýny	OK Slapy
MK Březnice	MLK Myslkovice	OK Smilovy Hory
MLK Budislav	OK Nemyšl	MLK Stádlec
MLK Chotčiny	MK Nová Ves u Mladé Vožice	OK Sudoměřice u Bechyně
MK Chotěmice	MK Oldřichov	OK Sudoměřice u Tábora
OK Choustník	MK Padařov	MK Sviny
OK Čenkov u Bechyně	OK Pojbuky	OK Šebířov
OK Černýšovice	MK Pořín	MK Strašice
MK Dírná	MK Prasetín	OK Val
VK Dobronice u Bechyně	MLK Přehořov	OK Vesce
MK Dolní Hořice	VK Radenín	MK Vilice
MLK Dráčov	OK Radětice	OK Vlastiboř
OK Drahov	MK Radimovice u Tábora	OK Vlčeves
OK Dražice	MK Radimovice u Želče	MK Vlkov
OK Hodětín	MK Rataje	MLK Vodice
MK Jedlany	MK Ratibořské Hory	OK Záhoří
OK Klenovice	MK Řemíčov	MK Zálší
MK Komárov	MK Řepeč	MK Zhoř u Plané nad Lužnicí
MK Košice	OK Řípec	MK Zlukov
VK Makov	MLK Roudná	MLK Zvěrotice
MK Makovice	MLK Skalice	MK Želeč u Tábora
MLK Žišov		

POBOČKY:

Bechyňská Smoleč	Lažany
Bežerovice	Ratibořice
Brandlín	Řevnov
Dobronice u Chýnova	Rybová Lhota
Horní Strítěž	Skrýchov u Opařan
Horusice	Slavňovice
Hroby	Stálec

Hvožd'any
Jeníčkova Lhota
Klečaty
Kozmice

Svinky
Velký Ježov
Křída

Příloha č. 10 Knihovny regionu Třeboňsko

POVĚŘENÁ KNIHOVNA:

MěK Třeboň

PROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Knihovna městyse Chlum u Třeboně

Městská knihovna Suchdol nad Lužnicí

NEPROFESIONÁLNÍ KNIHOVNY:

Místní knihovna Branná

Místní knihovna Břilice

Obecní knihovna Cep

Obecní knihovna Domanín

Místní knihovna Dunajovice

Místní lidová knihovna Dvory nad Lužnicí

Obecní knihovna Frahelž

Obecní knihovna Hamr

Obecní knihovna Lužnice

Místní knihovna Majdalena

Obecní knihovna Novosedly nad Nežárkou

Místní knihovna Rapšach

Obecní knihovna Smržov

Obecní knihovna Staňkov

Místní knihovna Stará Hlína

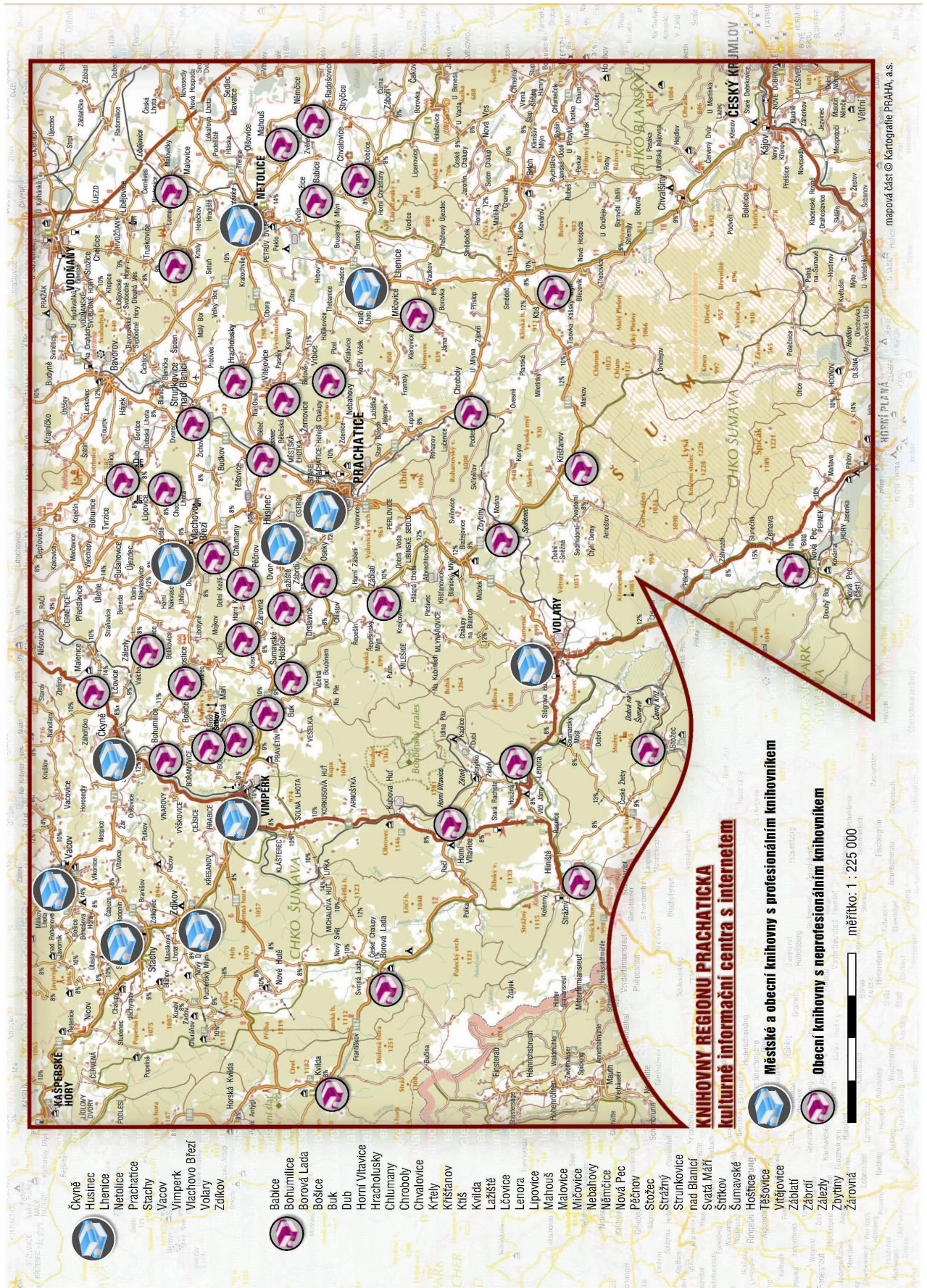
Obecní knihovna Stříbřec

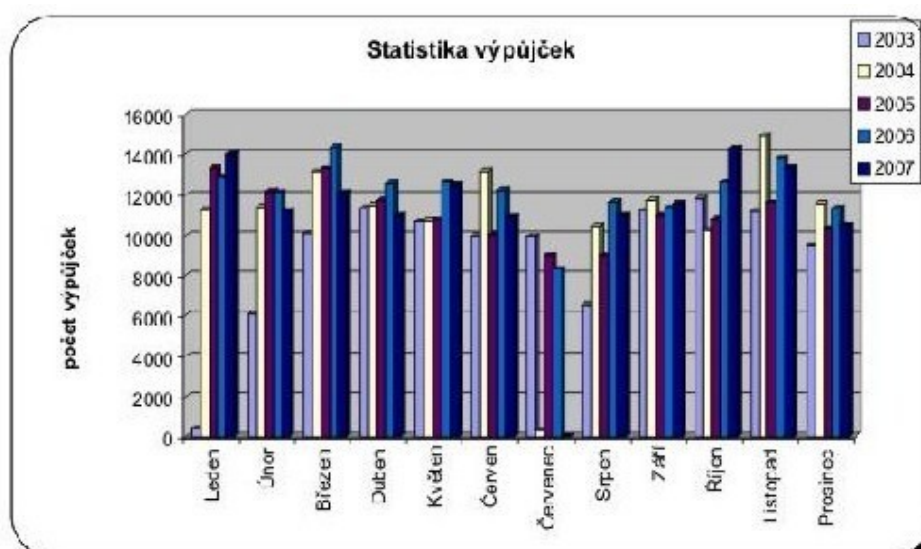
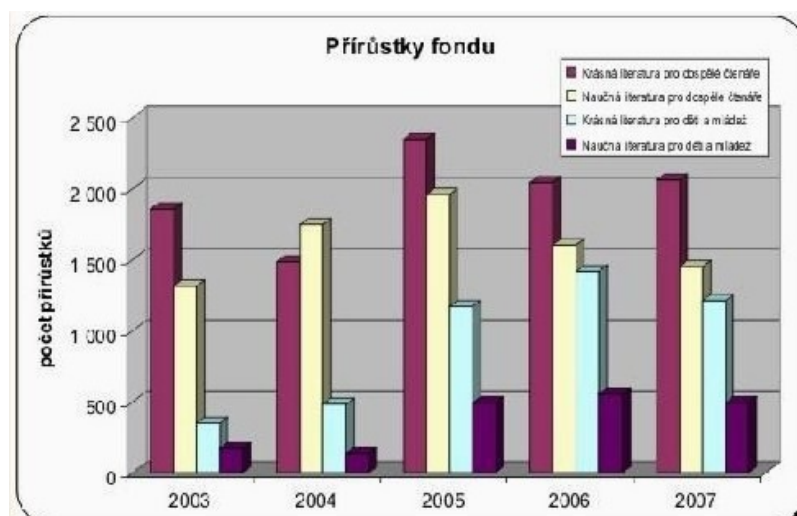
POBOČKY:

Libořezy

MK Mníšek

Příloha č. 11 Mapa knihoven regionu Prachaticko

Příloha č. 12 Statistiky vývoje fondu, návštěvnosti a výpůjček v MěK PT⁴

⁴ Převzato z <<http://www.knih-pt.cz/Statistika/index.htm>>

**Příloha č. 13 Formulář výkazu výkonu a financování regionálních funkcí +
definice určitých položek statistického výkazu⁵**

Statistický výkaz výkonu regionálních funkcí	Rok 2007
Kraj	
Název knihovny (v krajském sumáři počet PK)	
Počet pracovníků zajišťujících RF	
Počet obsluhovaných knihoven	
Poradenská a konzultační činnost	
počet obslužených knihoven	
počet poskytnutých konzultací	
počet metodických návštěv	
Statistika knihovnických činností KULT(MK) V 12- 01	
počet obslužených knihoven	
počet zpracovaných statistických výkazů	
Vzdělávání knihovníků, semináře	
počet obslužených knihoven	
počet všech vzdělávacích akcí	
z toho : počet akcí v rámci RF	
počet všech účastníků	
z toho : počet účastníků akcí v rámci RF	
počet všech vyučovacích hodin	
z toho : počet vyučovacích hodin v rámci RF	
Porady	
počet obslužených knihoven	
počet akcí	
počet účastníků	
Pomoc při revizi a aktualizaci KF	
počet obslužených knihoven	
počet revidovaných k.j.	
počet revidovaných knihoven	
Nákup KF z prostředků provozovatelů (obcí)	
počet obslužených knihoven	
počet nakoupených knihovních jednotek	
Zpracování KF z prostředků provozovatelů (obcí)	
počet obslužených knihoven	
počet zpracovaných knihovních jednotek	
Výměnný fond (v knihovních jednotkách)	
stav výměnného fondu k 31.12. 2007	
roční přírůstek VF	
zakoupeno z finančních prostředků kraje na regionální funkce	
zakoupeno z finančních prostředků obce	
zakoupeno z finančních prostředků dalších zdrojů	
Cirkulace VF	
počet obslužených knihoven	
počet expedovaných souborů	
počet svazků v souborech	
Servis výpočetní techniky	
počet obslužených knihoven	
počet akcí	
Doprava v rámci výkonu RF	

⁵ Převzato z <http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=10_RegFceRozc.htm>

počet obslužených knihoven	
počet ujetých km	
Výkaz financování regionálních funkcí knihoven (pouze z finančních prostředků kraje)	Rok 2007
Kraj	
Název knihovny	
Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	
z toho : nákup knihovního fondu	
z toho : nákup DDHM	
Spotřeba energie (číslo účtu 502)	
Opravy a udržování (číslo účtu 511)	
Cestovné (číslo účtu 512)	
Ostatní služby (číslo účtu 518)	
z toho : doprava	
z toho : servis výpočetní techniky	
z toho : nákup licence na el. zdroje	
z toho : nákup knihovnických služeb	
Mzdové náklady (číslo účtu 521) (ř. 65,66)	
z toho : platy zaměstnanců	
z toho : ostatní osobní náklady	
Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	
Sociální náklady (číslo účtu 527 a 528)	
Jiné ostatní náklady (číslo účtu 549)	
Ostatní provozní náklady (neuvedeny v ř. 53, 56 - 59, 64,67 - 69)	
Provozní náklady celkem (součet ř. 53,56 - 59, 64,67 - 70)	
Investiční náklady	
Náklady celkem (z krajské dotace) (součet ř. 71 a 72)	
Přidělená dotace (krajská)	
Vráceno	
Financování regionálních funkcí z jiných zdrojů (vlastní prostředky knihovny, obce, další zdroje, sponzorské dary)	Rok 2007
Náklady za rok	
Spotřeba materiálu (číslo účtu 501)	
z toho: na nákup knihovního fondu	
Mzdové náklady (číslo účtu 521)	
z toho : platy zaměstnanců	
z toho: ostatní osobní náklady	
Zákonné sociální pojištění (číslo účtu 524)	
Ostatní provozní náklady (neuvedené v ř. 82 - 87)	
Provozní náklady celkem (součet ř. 82, 84,87,88)	
Investiční náklady	
Náklady celkem (součet ř. 89- 90)	
Finanční prostředky obcí na fond knihoven a jeho zpracování	
Na nákup (stálého) knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	
Na zpracování (stálého)knihovního fondu pro knihovny (z prostř.obcí)	
Další finanční podpora knihoven z krajského rozpočtu (mimo prostředky určené na RF)**	Rok 2007

Celkové částky, kt. knihovny získaly v roce 2007	
Z krajských grantových programů určených nejen knihovnám	
Z krajských grantových programů určených výhradně knihovnám	

*Řádek 93 a 94 vyplňují jen ty PK a KK, které takovou činnost realizují (viz ř. 28 a ř. 31)

** Řádky 96 a 97 vyplňují ty knihovny, které získaly v rámci krajských grantových programů dotace na rozvoj a činnos mimo program RF::
v ř. 96 jsou uvedeny dotace z jakéhokoliv krajského grantového programu, kt. knihovna získala
v řádku 97 jsou uvedeny dotace z krajského grantového programu, kt. knihovna získala a který byl krajem vyhlášen VYHRADNĚ na podporu knihoven a není součástí financí na RF.

DEFINICE položek statistického výkazu

Počet obsluhovaných knihoven = knihovny, se kterými pověřená knihovna uzavřela smlouvu o poskytování služeb v rámci výkonu regionálních funkcí, nebo knihovny uvedené na seznamu, který tvoří nedílnou součást smlouvy mezi krajskou knihovnou a pověřenou knihovnou. Jedná se zejména o knihovny zřizované obcemi. Krajská knihovna uvede údaj, který je součtem všech obsluhovaných knihoven v rámci kraje.

Počet obsloužených knihoven = knihovny nebo její pobočky, kterým byla ve sledovaném období poskytnuta určitá služba v rámci výkonu regionálních funkcí krajskou nebo pověřenou knihovnou. (Např. zúčastní-li se zaměstnanci městské či vysokoškolské knihovny jednoho nebo více odborných seminářů pořádaných v rámci výkonu regionálních funkcí, zaznamenává se tato knihovna jako jedna obsloužená knihovna. Obdobně se postupuje u každé služby zvlášť.)

Počet pracovníků zajišťujících RF = uvádí se celoroční průměrný přepočtený počet zaměstnanců, kteří zajišťují výkon regionálních funkcí. Průměrná délka měsíční pracovní doby je 185 hodin. Uvádí se pouze počet pracovníků, jejichž mzdy jsou hrazeny výhradně z finančních prostředků na zajištění regionálních funkcí.

Poskytnutá konzultace = vykazují se pouze konzultace a jiné poradenská činnosti, které se poskytují knihovnám nebo jejich zaměstnancům a které si vyžádají alespoň 0,5 hodiny pracovního času nezávisle na tom, zda jsou poskytovány ústně či písemně. Nezahrnují se konzultace poskytované běžným uživatelům knihovny nebo vlastním zaměstnancům.

Metodická návštěva = konzultace a jiná poradenská činnost, která je poskytnuta přímo v pověřené nebo obsluhované knihovně a je spojena s výjezdem pracovníka z krajské nebo pověřené knihovny. Konzultace poskytnuté při metodické návštěvě se již nezapočítávají do běžných konzultací (viz výše.)

Vzdělávání knihovníků, semináře = pokud je seminář či jiná vzdělávací aktivita koncipována jako vícedenní, vždy se zaznamenává pouze jedenkrát, ale odliší se počtem vyučovacích hodin.

Výměnný fond = účelově budovaný knihovní fond, který je formou výměnných souborů zapůjčován obsluhovaným knihovnám. Zahrnuje knihovní fond budovaný z finančních prostředků kraje na regionální funkce popřípadě z finančních prostředků, které za tímto účelem krajské knihovně a pověřeným knihovnám poskytují provozovatelé (obce) a z jiných zdrojů (dary apod.).

Evidence výpůjček

Prohlášení:

Dávám svolení k půjčování této diplomové práce. Uživatel potvrzuje svým podpisem, že bude tuto práci řádně citovat v seznamu použité literatury.

V Praze, 1. prosince 2008

.....

Michaela Kubišová

Jméno	Katedra / Pracoviště	Datum	Podpis